

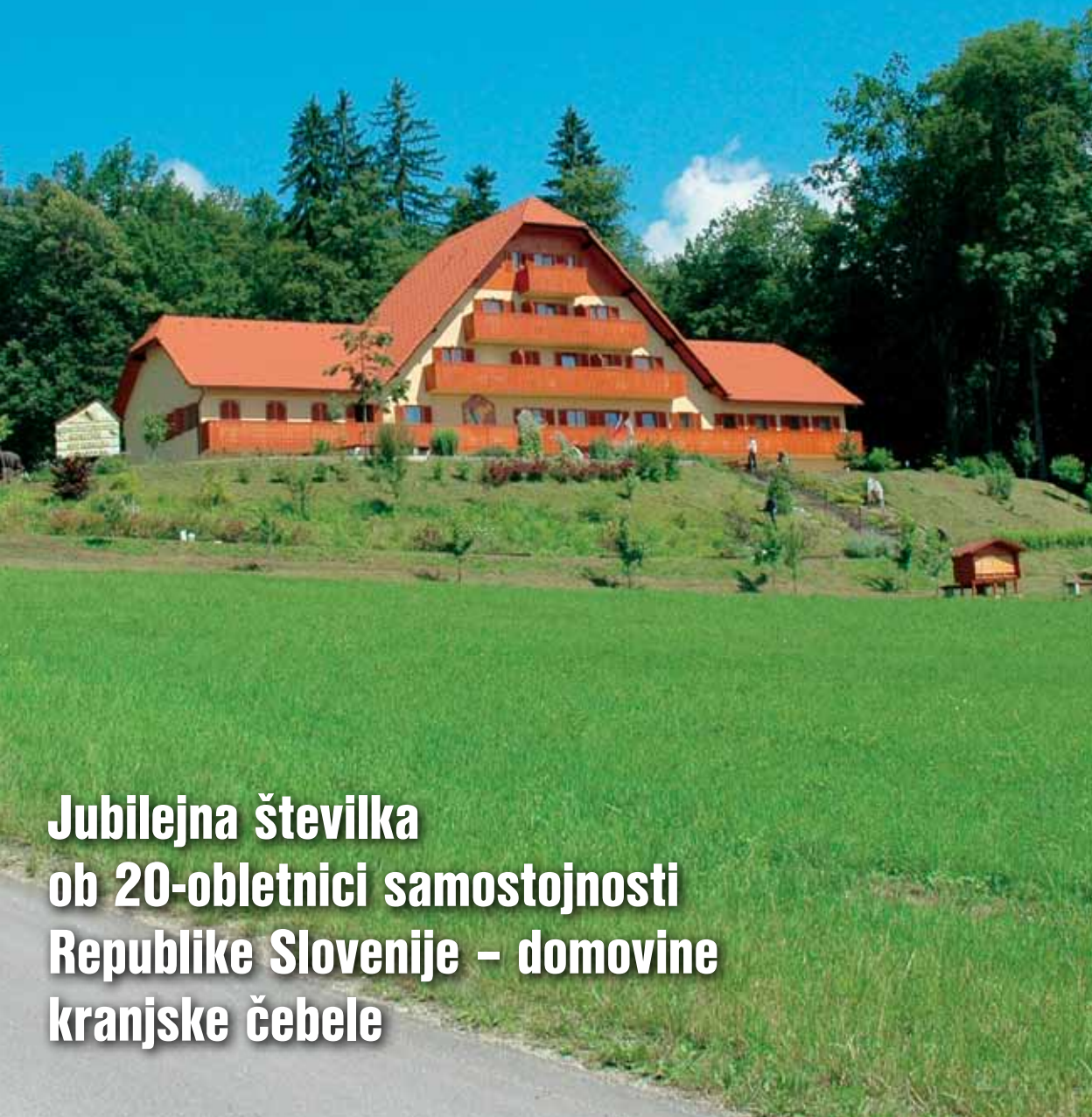
Slovenski čebelar

letnik CXIV
ISSN 0350-4697



SLOVENIJA

20 LET



**Jubilejna številka
ob 20-letnici samostojnosti
Republike Slovenije – domovine
kranjske čebele**





UVODNIK



Spoštovane čebelarke in čebelarji!

Pred vami je jubilejna številka glasila Slovenski čebelar, ki jo izdajamo ob koncu leta 2011, leta, v katerem smo v Sloveniji praznovali 20-letnico samostojnosti naše države. Na podlagi rezultatov plebiscita o samostojnosti Slovenije, ki je bil 23. decembra 1990, je bila namreč 25. junija 1991 razglašena neodvisnost naše države od SFRJ. Prav gotovo lahko trdimo, da sta osamosvojitve Slovenije ter pozneje vstop v Evropsko unijo pripomogla k pravemu razcvetu čebelarstva. V obdobju od leta 1991–2011 se je v slovenskem čebelarstvu zgodilo in spremenilo veliko, razvoj v tem obdobju pa je prepoznan tudi navzven. Nedavno je predsednik neke tuje čebelarke zveze Čebelarstvo zvezo Slovenije opisal kot svetilnik čebelarstva na Balkanu in v Evropi, saj se od nje vsi učijo, kako je treba delati. Namen te številke je torej prikazati številne dosežke tega obdobja. Največja med njimi sta seveda odprtje Čebelarkega centra Slovenije na Brdu pri Lukovici leta 2002 ter organizacija kongresa Apimondia leta 2003. Vrednost teh dveh dosežkov je tudi v tem, da sta spodbudila in povežala čebelarje ter jim tako dala zagon za nadaljnji skokovit razvoj. Povod za pripravo jubilejne številke je bil poleg 20-letnice samostojnosti naše države tudi nenađejano bogat dokumentarni prispevek g. Marjana Skoka, nekdanjega predsednika ČZS. Ta prispevek je v nekoliko skrajšanem obsegu objavljen kot prvi prispevek v tej številki. Ob prebiranju njegovega prispevka smo si zaželeli, da bi podobno storili tudi številni drugi pomembni akterji, ki so odločilno prispevali k pisanju čebelarke zgodbe o uspehu v tem obdobju. Povabili smo jih k sooblikovanju jubilejne številke, da bi opisali tisto področje, na katerem so osebno pustili najbolj izrazit pečat. Žal se povabilu niso odzvali vsi, kljub temu pa si želimo, da bodo svoj pogled na minulo obdobje in minule dogodke opisali v kakšni drugi obliki, tako da vse to ne bo prepuščeno pozabi, ampak bo ostalo v našem skupnem spominu. Slovenski čebelarji smo upravičeno lahko ponosni na pot, ki smo jo prehodili v minulih 20 letih. Dozdajšnji dosežki so hkrati tudi trden temelj za spopadanje s prihodnjimi izzivi v čebelarstvu. Pri tem nam bo brez dvoma najbolj pomagal duh plebiscitarne enotnosti izpred 20 let ter povezanosti in sodelovanja pri dograditvi ČCS in organizaciji Apimondie. Naj medii! Marko Borko, urednik

Fotografija na naslovnici: Čebelarški center Slovenije na Brdu pri Lukovici, začetek gradnje centra: 8. maj 1972, odprtje centra: 26. maj 2002.

Foto: Franc Šivic

UVODNIK

Marko Borko	1
SLOVENIJA 20 LET	
Mag. Dejan Židan: Slovenski čebelar, izdan ob 20. obletnici osamosvojitve Slovenije	2
Marjan Skok: Nekaj spominov in misli o delu ČZS v obdobju osamosvojitve in mojega mandata predsednika zveze od leta 1989–1996	3
Marko Borko: Lojze Peterle – predsednik ČZS v obdobju 1996–2006	13
Marko Borko: Franc Čebulj – predsednik ČZS v obdobju 2006–2007	13
Boštjan Noč: ČZS od 2007 naprej pod vodstvom predsednika Boštjana Noča	13
Milan Runtas: Kronika tajništva Čebelarke zveze Slovenije 1991–2001	17
Anton Tomec: Kronika tajništva Čebelarke zveze Slovenije 2001–2011	28
Vlado Pušnik: Deset let od odprtja Čebelarkega centra Slovenije	34
August Gril: Od ČIC-a do Čebelarkega centra Slovenije	37
Franc Šivic: Svetovni čebelarški kongres Apimondia 2003 v Ljubljani	40
Marko Borko: Slovenski čebelar – glasilo ČZS v minulih dveh desetletjih	42
Jure Justinek in dr. Peter Kozmus: Opazovalno-napovedovalna služba medenja od začetkov do danes	44
Lidija Senič: Čebelarška svetovalna služba	45
Franc Šmerc: ČZS – Priznana rejska organizacija za kranjsko čebelo	48
Mag. Aleš Rodman: Izobraževanje pri ČZS v obdobju od leta 2007 do 2012	49
Norbert Jedlovčnik: Več kot tri desetletja druženj in tekmovanj mladih čebelarjev	51
Janez Gregori: Čebelarški terminološki slovar	54
Vlado Pušnik: Območne čebelarke zveze – organiziranost čebelarjev v Sloveniji	56
Milan Meglič: Kakovost in blagovna znamka »Slovenski med«	57
Stanislav Plut: Ocenjevanje medu včeraj, danes in jutri	60
Franc Oder: Medene pijače	62
Anton Tomec: Dan čebelarjev – osrednji praznik slovenskih čebelarjev	64
Janez Levstik: Slovesna obleka slovenskih čebelarjev po desetih letih	66
Franc Šivic: O ohranjanju slovenske čebelarke kulturne dediščine v minulih dveh desetletjih	68
Franc Šivic: O čebelarškem turizmu	69
Anton Tomec: Leta 2008 smo dobili Čebelarško knjižnico Janeza Goličnika	70
Ida Gnilšak: Čebelarški muzej v obdobju od leta 1991 do 2011	71
Marko Borko: Pregled literature, ki jo je v minulih dveh desetletjih izdala ČZS	72



Slovenski čebelar, izdan ob 20. obletnici osamosvojitve Slovenije

Mag. Dejan Židan, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Ob 20. obletnici osamosvojitve je prav, da jubilej zaznamujemo tudi na področju, ki je za Slovenijo nekaj posebnega, ki predstavlja njeno tradicijo in tudi priložnost za razvoj. Védenje o čebelah in poznavanje slovenskega okolja je pripomoglo, da je pri nas nastala in obstala kranjska čebela, da je slovenski med kakovostno in zaradi tega cenjeno živilo, ne nazadnje pa je čebelarstvo pripomoglo tudi k postavitvi številnih čebelnjakov, ki so s poslikanimi panjskimi končnicami pomembna kulturna in arhitekturna dediščina Slovenije.

Bogata čebelarska tradicija se je prenašala iz roda v rod, prve navedbe o tem pa izvirajo že iz 18. stoletja. Priznani čebelarji tedanjega in poznejšega časa, kot so Anton Janša, Peter Pavel Glavar ter Anton Žnideršič, so prispevali k temu, da so naši čebelarji s sodobnimi tehnikami oskrbovali čebele, pridelovali med in druge pridelke ter tržili čebelje matice, ki so bile iskane tudi zunaj naših meja. Kranjska čebela je znana in pomembna v svetu, zato jo je Slovenija posebej poudarila tudi ob vstopu v Evropsko unijo.

Čebelarstvo je posebno tudi po tem, da ste čebelarji organizirani v številna dobro delujoča društva, ki so pripomogla k razvoju panoge. Leta 2008 je Čebelarska zveza Slovenije pridobila tudi koncesijo za opravljanje javne svetovalne službe v čebelarstvu. V centralnem registru čebelnjakov je zdaj vpisanih več kot 9000 čebelarjev, ki pridelujejo čebelje pridelke in prispevajo k ohranjanju slo-

venske čebelarske dediščine. Vedno več je takih, ki se s čebelarstvom preživljajo, zato jih upravičeno zanima, kakšna je prihodnost te panoge. Prepričan sem, da je čebelarstvo perspektivna panoga, ker se vključuje v ponudbo lokalno pridelanih živil, ker se povezuje s turizmom na podeželju, ker je slovensko okolje ohranjeno, tako da čebele pri nas najdejo svoj življenjski prostor, in ker so čebele del našega kmetijstva in podeželja.

Slovenija si prizadeva za ustvarjanje razmer za kakovostno čebelarjenje, ki mu je omogočena strokovna podpora in razvoj. Izhodišče za to je večja količina pridelanega medu in drugih čebeljih pridelkov, ki so nadstandardne kakovosti in tržno zanimivi. Čebelarska zveza Slovenije je z idejo »Tradicionalnega slovenskega zajtrka« dala odlično pobudo, ki je prerasla dozdajšnji okvir čebelarstva in delovanja administracije. S projektom želimo otroke v vrtcih in šolah poučiti o pomembnosti pravilne prehrane ter o pomembnosti hrane, pridelane v domačem (lokalnem) okolju, za katerega je zelo pomembno čebelarstvo.

V tej do narave prijazni panogi so gotovo še številne možnosti za nova delovna mesta na področju pridelave in trženja čebeljih pridelkov ter na področju storitev, povezanih s čebelarstvom. Zato vam želim, da dobro uporabite bogate izkušnje iz minulih 20 let, saj boste na njihovi podlagi še naprej odgovorno skrbeli za naše okolje in prehranski sektor. In kot si zaželite čebelarji: Naj med! ■



Foto: Internet

Slovesnost ob razglasitvi samostojne Slovenije, 26. 6. 1991 na Trgu republike v Ljubljani.



Foto: Frano Šivic

Po mnenju mnogih najboljši Apimondni čebelarski kongres vseh časov v Sloveniji leta 2003.



Nekaj spominov in misli o delu ČZS v obdobju osamosvojitve in mojega mandata predsednika Zveze od leta 1989–1996

Marjan Skok, nekdanji predsednik ZČDS

Pričujoči prispevek opisuje osrednje dogodke ob osamosvojitvi Slovenije in v obdobju mojega mandata na področju čebelarstva. Tedaj se je namreč zgodilo veliko pomembnih dogodkov in dosežkov, o katerih smo Slovenci dotlej lahko samo sanjali (dobili smo svojo državo). Vse te spremembe in dosežki so seveda zelo vplivali tudi na slovensko čebelarstvo. Po mojem prepričanju je bilo to obdobje tudi najtežavnejše obdobje slovenskega čebelarstva po drugi svetovni vojni.

Čebelarstva zveza pred osamosvojitvijo Slovenije

Čebelarji so ZČDS (Zveza čebelarških društev Slovenije), kot se je tedaj imenovala, do tedaj nekako zanemarjali. Za številne je bila to organizacija, ki je izdajala čebelarški mesečnik, vodila čebelarstvo organizacijo in po njihovem mnenju zahtevala precej visoko članarino, koristi od nje pa ni bilo. Številni se niso niti včlanili vanjo, tudi veliki čebelarji ne. Nekateri so jo imeli za nekakšen podaljsek oblasti. V resnici je bila Zveza prostovoljno združenje slovenskih čebelarjev in je vedno delala samo v njihovo korist. Članarina je bila takrat edini dohodek Zveze za vso njeno dejavnost in ni bila visoka. Pred osamosvojitvijo jo je vodil predsednik Zveze, pomagali pa so mu dva podpredsednika in 19-članski izvršni odbor. Redno sta bila zaposlena samo urednik našega mesečnika in tajnik, pogodbeno pa še administratorica.

Krizno obdobje v slovenskem čebelarstvu

V slovenskem čebelarstvu je kriza nastala precej pred osamosvojitvijo Slovenije, saj se je pojavila že leta 1987 in je zelo obremenila čebelarje. Prodaja medu v nekdanji Jugoslaviji je bila pred letom 1989 precej zaščitena. Čebelarji s prodajo nismo imeli težav. Slovenski trg z medom sta popolnoma obvladovali podjetji Medex in Hmezad, s tem pa sta tudi razvabili čebelarje. Spominjam se, kako sem med pripeljal v skladišče Medexa. Prevzemnik ga je pregledal in ocenil. Če sem se strinjal s ceno (in po navadi sem se), je med prevzel. Pri manjših količinah medu sem lahko kar počakal na prazno embalažo.

S prevzemnico sem nato odšel na sedež podjetja na Miklošičevi ulici v Ljubljani ter na blagajni dvignil denar. Enak postopek je bil tudi pri Hmezadu.

Zaradi slabšanja gospodarskih razmer v Jugoslaviji in zmanjševanja kupne moči pa se je zelo poslabšala tudi prodaja medu. Ko je predsednik Jugoslovanske vlade g. Ante Marković pri zadnjem poskusu rešitve jugoslovanskega gospodarstva uvedel konvertibilni dinar in sprostil prost uvoz so se tržne razmere temeljiti spremenile. Jugoslovanski porabniki so po nekaj letih omejevanja svobodne trgovine leta 1990 z veseljem izrabili možnost sproščene uvoza, zato se je zelo povečal uvoz blaga za široko porabo, tudi medu. Na državni meji se je pojavil med po 60–70 centov ameriškega dolarja za kg. Preplaval je naše trgovine in popolnoma onemogočil dozdajšnje tržne poti med čebelarji in porabniki. Slovenski porabnik do tedaj še ni nalezl na tuj med po tako ugodnih cenah na trgovskih policah. Porabnik pač ne ve, da argentinski ali južnoafriški čebelarji pridelajo po 100 kg medu na panj, naš letni pridelek pa je 20 kg na panj. Seveda našega in njihovega medu po kakovosti ni mogoče primerjati. Prav o kakovosti našega medu je slovenski kupec vedel premalo, da bi ostal zvest domačemu pridelku, to pa je zelo zmanjšalo prodajo domačega medu.



Breznik, 1996: Marjan Skok pri svojem čebelnjaku

Foto: Arhiv Marjan Skok

Izvolitev novega predsednika Zveze v letu 1989

Zaradi omenjene krize in pritiskov čebelarjev je na prvem letnem občnem zboru Zveze leta 1989 s položaja predsednika Zveze odstopil dotedanji predsednik mag. Andrej Petelin. Po obsežnem iskanju primerne kandidata za novega predsednika se nam je zdel najprimernejši dipl. inž. Franc Šivic, ki je v Švici diplomiral prav iz čebelarstva, veliko pa je tudi objavljaj v Slovenskem čebelarju, mesečniku Dom in vrt ter v drugih publikacijah. Vzdrževal je številne stike s čebelarji v tujini in bil uspešen poslovnež, skratka, idealen kandidat. Žal pa kandidature ni sprejel zaradi vpetosti v delo v svojem podjetju. Potem so me kolegi iz izvršnega odbora nagovorili, naj kandidiram sam. Ker sem se prav takrat upokojil, sem v to privolil. Zahteval sem tajne volitve in več kandidatov. To se je tudi zgodilo in na nadomestnih volitvah sem bil izbran za naslednika g. Petelina.

Finančne težave Zveze

Že leta 1989, to je prvo leto mojega predsedniškega mandata, je Zveza zašla v hude likvidnostne težave, ki so bile posledica najvišje inflacije po drugi svetovni vojni v Jugoslaviji in našega načina zbiranja denarja. Edini dohodek Zveze je bila tedaj članarina. To so člani nakazovali v začetku leta in s tem denarjem je morala Zveza preživeti celo leto. Iz tega denarja so bili potem financirani tiskanje Slovenskega čebelarja, plače za zaposlene, honorarji ter vse druge dejavnosti, ki pa jih nikakor ni bilo malo. Če bi tedaj zbrani denar naložili na tekoči račun v banko, bi v nekaj mesecih izpuhtel. To se je zgodilo našim sosedom Hrvatom. Kot se spominjam, so tisto leto izdali samo tri številke čebelarske revije, proti koncu leta pa so ostali še brez plač. Mi smo tedaj inflacijo uspešno premagovali. Da smo zagotovili normalno izhajanje Slovenskega čebelarja, smo tiskarni Kurir plačali tiskanje našega glasila za celo leto vnaprej, in to ne v denarju, temveč z nakupom tiskarskih pol. Sočasno smo zbrani denar spreminja-



Gorski Kotar, 1995. Prevozni čebelnjaki iz Slovenije so na Hrvaško pripeljali takoj po vojni. Okolica je bila tedaj še polna min.

li v devizne vloge in ohranjali njegovo vrednost. Kljub temu pa je proti koncu leta tudi nam zmanjkalo sredstev za redno poslovanje. Tedaj nam je s subvencijo izjemno pomagal tedanji sekretar (minister) za kmetijstvo inž. Milan Knežević, ki je svojo odločitev utemeljil kot pomoč za izdajo strokovne literature – to je Slovenskega čebelarja. Tako smo srečno prebrodili najtežavnejše finančno obdobje Zveze in začelo se je leto 1990, ko je že prej omenjeni tedanji predsednik jugoslovanske vlade Marković uvedel nov konvertibilni dinar, ki za Zvezo sicer ni bil več usoden.

Vojna v Jugoslaviji in posledice za slovenske čebelarje

Že med vojno na Hrvaškem so bili prevozi čebel na pašo v Gorski Kotar in okolico prekinjeni, po vojni pa je meja med Hrvaško in Slovenijo postala za čebelarje tako rekoč neprehodna, saj jo je z velikimi težavami in trdom uspelo prečkati le nekaterim. Poleg davka na med, ki ga je moral prevaževalec ob vrnitvi plačati na meji, so največja ovira postali hrvaški veterinarji. Prehod čebel je bil mogoč samo na nekaterih prehodih, določen čas dneva, in če je čebelar zamudil in je veterinar že odšel, je moral čakati do naslednjega dne, ko je spet prišel v službo, da je pregledal čebele in izdal potrdilo.

Vse glasnejše kritike Zveze

Čebelarska kriza na Slovenskem se je vse bolj stopnjevala, zato je bil vedno močnejši tudi pritisk na Zvezo. Nekateri so si predstavljali, da bo namesto Medexa in Hmezada trženje s čebeljimi pridelki prevzela kar Zveza, kot je to že bilo nekoč. Niso mogli razumeti, da je Zveza tako revna, da bi v nekaj dneh šla v likvidacijo, če bi se lotila tega posla.

13. marca 1992 je v Ljubljani nameravala skupina čebelarjev ustanoviti zvezo poklicnih in večjih čebelarjev, ki bi odločneje zagovarjala koristi večjih čebelarjev. V razpravi sem sodeloval tudi sam. Izvolili so iniciativni odbor. Po ustanovnem zboru te zveze pa zanjo na žalost nisem slišal več.

Zaradi vse slabših razmer za čebelarjenje so najodločnejši Zvezi predlagali, da organiziramo javne demonstracije pred parlamentom. Strinjal sem se z njimi in pripravili smo načrt. Osrednji del demonstracij naj bi bila kolona prevoznih čebelnjakov skozi Ljubljano ter njihov postanek pred parlamentom. Nekateri so bili pred poslopjem pripravljani tudi odpreti panje in se tako pogovarjati s predstavniki oblasti. Vendar smo se dogovorili, da gremo pred to akcijo še enkrat h kmetijskemu ministru na pogovor in odločneje zahtevamo pomoč.

Minister nas je takoj sprejel. Pojasnili smo mu težavne razmere v čebelarstvu in minister nam je na vse to dejal, da dobro pozna razmere v čebelarstvu.

Vpričo nas je v zvezi s prehodi meje poklical hrvaško ministrstvo za kmetijstvo in hrvaško notranje ministrstvo ter tudi nekatere druge hrvaške državne urade. Obljubil je tudi omejitev uvoza medu v Slovenijo, pomoč pri zdravljenih in regres za sladkor. Zato smo demonstracije s kolono prevoznih čebelnjakov zamrzili.

Na pogovorih z ministrom sem spoznal Pavla Zdešarja, tedaj po številu čebeljih družin drugega največjega čebelarja v Sloveniji. Izkazal se je kot zelo spreten sogovornik tedanjega ministra za kmetijstvo. Z njim sem pozneje zelo tesno sodeloval vse do mojega odhoda z Zveze.

Ukrepi kmetijskega ministrstva za zaščito slovenskega čebelarstva in pomoč čebelarjem

Minister za kmetijstvo dr. Osterc je izpolnil obljubo, ki nam jo je dal pred načrtovanim protestom s kolono prevoznih čebelnjakov pred parlamentom. Kot prvi ukrep pomoči je bil že prvo leto samostojnosti, to je leta 1992, uveden dovoljen kontingent za uvoz medu, to je 200 ton na leto. Enako je veljalo tudi leta 1993. Leto pozneje, torej 1994, ga je zamenjal prelevman v vrednosti 72–90 SIT/kg, tega pa so konec leta zamenjale uvozne takse in carine v vrednosti 46 % uvozne cene medu. Ker so bile svetovne cene medu tedaj nekaj več kot 1 DEM/kg, torej zelo nizke, je bilo na naših prodajnih policah še vedno veliko cenenejšega uvoženega medu, brez oznake, da je uvožen. Minister nam je dal le tri leta časa, da se pripravimo na prosti trg, ta pa je bil sicer napovedan že ob uvedbi ukrepov za pomoč čebelarjem. Kljub temu je bilo tri leta premalo časa, da bi se čebelarji pripravili na prosto trženje čebeljih pridelkov.

Čebelarji smo računali tudi na cenejši krmni sladkor. Ker je tedaj v Ormožu obstajala domača tovarna sladkorja, pa smo imeli pri tem težave, saj je ta zaradi zaščite slovenskih kmetijskih pridelovalcev sladkorne pese proizvajala zelo drag sladkor. Zaradi tega nismo mogli dobiti tujega sladkorja, ki je bil občutno cenejši. Za pomoč sem prosil neposredno kabinet predsednika vlade dr. Janeza Drnovška, ker sem ga osebno poznal, in uspelo mi je pridobiti sredstva za regresiranje sladkorja.

Zaprtje čebelarškega obrata v Hmezadu in kriza Medexa

S krizo, ki je po osamosvojitvi Slovenije nastala v čebelarstvu, sta v težave zašla tudi Hmezad in Medex. Hmezad je imel svoj čebelarški obrat, in sicer Hmezad Celeia, čebelarstvo PE Medlog, Celje, in PE Ljubljana, Polhov Gradec. Hmezadov čebelarški obrat v Medlogu so preprosto zaprli, PE Polhov Gradec pa je kot samostojno podjetje pod

imenom Čebelarstvo Polhov Gradec prevzela mag. Malči Božnar.

Prejšnji trg v državi, ki je obsegala 280.000 kvadratnih kilometrov površine, se je skrčil na trg s komaj 20.000 kvadratnimi kilometri površine, če ne upoštevamo Medexovega že prej intenzivnega mednarodnega trgovanja. Medex je v proizvodnji nekaj časa obratoval samo dva dni na teden, po razširitvi svoje proizvodnje na slaščičarske izdelke pa si je razmeroma hitro opomogel.

Ker so trgovci iz tujine še vedno uvažali ceniši med, domačega pa poceni kupovali pri čebelarjih, so se ti ostro odzvali na take razmere. Njihove kritike so bile pogoste tudi v Slovenskem čebelarju, med uvozniki medu pa je bil večkrat omenjen tudi Medex. Zaradi tega je Medex prenehal izdajati svoj bilten kot prilogo v Slovenskem čebelarju, poleg tega pa je prenehal tudi sodelovati z Zvezo oziroma je sodeloval le toliko, kolikor je bilo za njegovo poslovanje nujno.

Navajanje čebelarjev na samostojno trženje ter čebelarški seminar v Polju

Prav po zaslugi naše revije Slovenski čebelar pa ni bil pretrgan pretok znanja od Zveze do čebelarjev. Za marsikaterega čebelarja je bilo glasilo edini vir čebelarške teorije in pouka praktičnega dela. V reviji smo vsak mesec objavljali članke o boljšem trženju, ki so jih posamezni avtorji pisali bodisi na podlagi svojih izkušenj ali na podlagi izkušenj iz tujine. Trženje čebeljih pridelkov je bila tudi osrednja tema vsakega letnega čebelarškega posveta, ki smo ga kar nekaj let zapored pripravljali v prostorih osnovne šole v Polju pri Ljubljani. Za boljše trženje smo uvedli tudi posebno nalepko za kakovost medu in jo imenovali Slovenska kolektivna zaščitna znamka medu.

Letnega čebelarškega posveta na OŠ v Polju pri Ljubljani se je iz leta v leto udeleževalo večje število čebelarjev. Razstava je bila vsako leto bogatejša, na prostem pa so bili razstavljeni tudi prevozniki čebelnjakov in čebelarška oprema. Med obiskovalci je bilo precej tujcev, predvsem iz Hrvaške. Obiskovalcev je bilo več, kot je bilo prostora.

Predavatelje sem prosil, naj Zvezi vnaprej pošljejo načrtovana predavanja, tako da smo jih lahko natisnili v obliki majhnih knjižic in jih nato namesto vstopnic razdelili med obiskovalce. Prvič smo natisnili 800 izvodov, vendar so hitro pošli. Tako so bili prejemniki knjižic seznanjeni s temo predavanja, tudi če se ga niso udeležili. Ta tradicija je ohranjena še dandanes.

Spomnil sem se še enega dogodka iz tega časa. Na enem izmed teh seminarjev je kot nenapovedan govornik za besedo prosil g. Ciril Smrkolj, ki je bil takrat predsednik kmetijskega sindikata. Do-



1992. Urednik Slovenskega čebelarja prof. Janez Mihelič med vnetim predavanjem čebelarjem

govorila sva se za samo pet minut trajajoč govor, ki naj bi ga imel pred začetkom osrednjih predavanj. Ko je prišel na oder, pa zaradi presenečenja nad tisočglatvo množico poslušalcev svojega govora nikakor ni mogel končati v petih minutah in ga je kar podaljševal. Čeprav je govoril o problemih, ki so bili tudi za čebelarje aktualni, se mi je opravičil, češ da ga je zaneslo, da pred tako številnim občinstvom še ni imel priložnosti govoriti in da se nam bo za to že še oddolžil. In res je obljubo držal. Ko je bil minister za kmetijstvo je skupaj z županom Lukovice g. Živkom Burjo priganjal ČZS, naj se vendar loti graditve stavbe ČIC-a na Brdu pri Lukovici. Oba sta potem odločilno pomagala, da je slovenskim čebelarjem uspelo zgraditi tako lep dom – Čebelarski center na Brdu pri Lukovici.

Kljub kritikam na račun delovanja Zveze sem se rad srečeval z drugimi čebelarji. Ti so se v kriznem obdobju kar dobro znašli pri trženju svojih čebeljih pridelkov. Prijetno me je presenetila mag. Malči Božnar, ki je v brezplačno uporabo dobila graščino v Polhovem Gradcu. V njej je postavila bogato razstavo čebeljih pridelkov in izdelkov iz njih, razstavo čebelarske dediščine ter organizirala dvodnevna predavanja iz čebelarstva. In to vsako leto.

Gorenjski čebelarji so na Bledu pripravili Teden medu. V parku ob jezeru so postavili stojnice s čebeljimi pridelki, staro in novo čebelarsko opremo in propagandnim gradivom. Tudi laški čebelarji so skupaj z Zdraviliščem Laško organizirali kakovostno in razgibano razstavo. Tovrstne dejavnosti so se počasi razširile po vsej Sloveniji, tako da dandanes tako rekoč ni nobenega sejma, na katerem ne bi sodelovali tudi čebelarji. Njihova samoiniciativnost in njihov velik trud se je začel obrestovati. Vedno več medu smo prodali na domu, tako da se je tovrstna prodaja kljub pojavi številnih super- in hipermarketov ne samo obdržala, ampak se je v večini primerov tudi povečala. Le ob takem načinu prodaje medu dobi čebelar pošteno plačilo.

Pogumno premagovanje težav slovenskih čebelarjev med čebelarsko krizo

Ko je varoza pokazala zobe, je Zveza izgubila približno 1500 članov, predvsem manjših in starejših, potem pa se je njihovo število ustalilo pri nekaj več kot 7000 in se ni več spreminjalo. Društva so vodstvo Zveze pogosto vabila na obiske na teren. Vabila nekaj več kot 200 čebelarskih društev smo dobivali tako rekoč vsak dan in na številna sva se z urednikom naše revije g. Janezom Miheličem tudi odzvala.

Čebelarji so bili veseli neposrednih in odkritih pogovorov s predsednikom Zveze in urednikom Slovenskega čebelarja o tedanjih razmerah v čebelarstvu in predvidevanju za prihodnost. Med temi pogovori sem spoznal, da so veliko pogumnejši in bolj optimistični, kot je bilo o čebelarstvu tedaj mogoče slišati in prebrati. Ena izmed takšnih je bila tudi ga. Minka Zupančič, ki se mi je še posebej vtisnila v spomin.



Bizeljsko, 1993. Ga. Minka Zupančič (desno) iz Krškega s svojo prijateljico pri njenem čebelnjaku. V letih 1990–1992 je bila tudi podpredsednica Zveze. Bila je mentorica številnim mladim čebelarjem, med drugim tudi Janku Božiču, ki mu je pomagala, da je lahko čebelarstvo študiral v ZDA, kjer je pozneje tudi doktoriral.

Prihod sedmih veterinarjev specialistov na področju zdravstvenega varstva čebel

Čebelarji smo bili več let nezadovoljni z delovanjem veterinarske službe. Pogrešali smo predvsem enotno in učinkovito akcijo proti varozi in pomoč pri prevažanju čebel. Po več letih prošenj in zahtevah vodstva Zveze oz. tedanjega predsednika komisije za zdravje čebel pri Zvezi mag. Franca Javornika in republiške veterinarske inšpektorice Tatjane Obal je vlada za leto 1992 odobrila financiranje sedmih veterinarjev specialistov s področja zdravstvenega varstva čebel.

Izbiro teh je izvedla Veterinarska uprava RS. Ker toliko veterinarjev specialistov za čebelarstvo preprosto ni bilo, je to službo sestavljala precej heterogena skupina veterinarjev, ki so različno uspešno

pomagali čebelarjem. Ti veterinarji so izločili do takrat uspešne čebelarke preglednike, ki so delovali v čebelarstvih in so imeli tudi dolgoletne izkušnje. O tem, kako so veterinarji delovali na terenu, bi seveda lahko razpravljali. Kljub temu smo čebelarji z njimi, gledano dolgoročno, dobili dragoceno pomoč. Sčasoma se je oblikovala skupina mladih veterinarjev/veterinaric, ki so svojo pozornost namenili čebelarstvu in čebelarjem. Kljub veterinarjem pa še nismo dobili enotnega načrta boja proti varozi, zato smo za zmanjšanje števila varoz v čebeljih družinah uporabljali najrazličnejše metode. Spremembe na področju varstva čebel pa so se na ravni države vendarle začele.

Ustanovitev Opazovalno-napovedovalne službe medenja

Zveza je bila tudi dejavna članica Zadružne zveze Slovenije. Leta 1993 sem se udeležil dvodnevne letne skupščine Zadružne zveze v Rogaški Slatini. Zvečer je k moji mizi prisedel kmetijski minister dr. Osterc in me vprašal, kako še lahko pomaga čebelarstvu. Povedal sem, da so v največjih težavah prevaževalci čebel, ker ne morejo več prevažati čebel na pašo na Hrvaško, zato jim je treba omogočiti paše na domačih tleh. Na njegovo vprašanje, kako naj bi razrešili ta problem, sem mu odgovoril, da z dobro opazovalno-napovedovalno službo medenja in pašnim redom. Njegov jednat odgovor je bil: »Vi organizirajte, jaz bom pa plačal.«

Ko sem iskal primernega človeka za to službo, sem ugotovil, da potrebujemo praktika, po možnosti izkušenega prevaževalca. Tako sem zvedel za Pavla Zdešarja. Kot eden izmed največjih slovenskih čebelarjev je že tedaj imel svojo dobro organizirano opazovalno službo medenja. Že ob najinem prvem srečanju na Zvezi sem mu povedal o pogovoru z ministrom in mu ponudil vodenje nove službe. Na moje veliko veselje je g. Zdešar službo sprejel.

Kmetijski minister dr. Osterc je držal besedo in obljubo, da bo Zvezi dal denar za opazovalno-napovedovalno službo medenja. Ko je Zveza sporočila ministru, da je našla ustreznega kandidata za to službo, se je ustrezna služba kmetijskega ministrstva strinjala z izbiro kandidata, ni se pa strinjala, da bi bil sedež opazovalne službe za medenje na Zvezi. Menila je, da ta nima ustreznih strokovnih služb, saj vodi zgolj organizacijo čebelarstev. Predlagala je, da naj bi bil g. Zdešar v službi na Kmetijskem inštitutu Slovenije v Ljubljani pri dr. Janezu Poklukarju. Potem smo se skupaj dogovorili, da bo Pavle zaposlen na Zvezi, svoje delo pa bo opravljal pod vodstvom dr. Poklukarja.

G. Zdešar se je že v začetku delovanja te službe izjemno zavzel za delo. Na svojo pobudo je sam

*Peking, 1993.
G. Jožef Ulc (levo),
dolgoletni predsednik
Avstrijske čebelarke
zveze in ravnatelj
Čebelarke šole v
Gradcu. Pod njegovim
vodstvom so se
šolali prvi slovenski
čebelarji mojstri.*



Foto: Arhiv Marjan Štok

odšel k direktorju Medexa g. Mižigoju, s katerim sta dobra znanca, si izgovoril opazovalne postaje ter jih lastnoročno znova usposobil za uporabo. Kupili smo terensko vozilo in opremo za opazovanje – in tako se je začelo delo te službe. Že istega leta smo čebelarji dobili na brezplačnem odzivnem telefonu podatke o medenju na terenu. Sčasoma je g. Zdešar povečal število opazovalnih postaj, najpomembnejše pa opremil tudi z radijsko povezavo za čitanje podatkov z njih, saj se je izkazalo, da nekateri čebelarji, odgovorni za posredovanje podatkov, prikrivajo prave podatke.

Prihoda g. Zdešarja je bil vesel tudi dr. Poklukar. Pri svojem delu na inštitutu je potreboval izkušenega čebelarkega praktika, to pa je g. Zdešar vsekar bil. Tudi sam sem na Zvezi pričakoval več njegove soudeležbe, vendar je g. Zdešar ostal samostojen, izjemno vdan svojemu delu in ni dovolil, da bi kdor koli vplival nanj. Kljub temu pa je bila njegova navzočnost na Zvezi takoj opazna, saj rad pomagal tudi pri različnih njenih akcijah.

Manj uspešni smo bili pri vzpostavljanju pašnega katastra in pašnega reda. Na tem področju smo sodelovali s kmetijskim ministrstvom in Kmetijskim inštitutom, vendar je bil odpor z osrednjih pašnih območij prevelik. Spori okrog čebeljih pasišč so stari toliko, kot so stari prvi zapisi o čebelarstvu v Sloveniji. Bilo je veliko sestankov na posameznih območjih, prepričevanj in dokazovanj, uspehi pa postopni in delni. Upam da bomo čebelarji lahko postopno in z razumevanjem vseh bolje izrabili dane naravne možnosti.

Plače in priznanja na Zvezi

V zvezi s plačami treh redno zaposlenih bi rad povedal nekaj svojih misli in opažanj, v zvezi s tem pa tudi o navezanosti članstva na Zvezo in vrednotenju njenega dela. Plači urednika in tajnika Zveze sta bili financirani iz članarine, plačo opazovalca in napovedovalca medenja pa je financiralo Ministrstvo za kmetijstvo. Višina plače opazovalca in napovedovalca paš je bila umeščena med plačo urednika, ki je imel tedaj najvišjo plačo na Zvezi, in tajnika Zveze. Vse plače so bile zaradi slabih finančnih razmer na

Zvezi nizke, in to tudi po mojem odhodu, čeprav je Zveza začela dobivati denarna sredstva tudi od države. Vsi trije so na Zvezi dočakali upokojitev, zaradi nizkih plač pa tudi nizke pokojnine. Osebnost imam grenak občutek, da so bili kaznovani, ker so ostali na Zvezi in ji posvetili velik del svojega življenja in dela, tudi v njenem najtežjem obdobju po 2. svetovni vojni.

Vsako leto Zveza na občnem zboru podeli kar precej odličij Antona Janše I. stopnje. Večino predlogov posredujejo neposredno društva na terenu. Tam se čebelarji dobro poznajo in znajo ceniti dobra dela in zasluge svojih kolegov. Slabše je na ravni Zveze. Poznam veliko čebelarjev, ki so v svojem aktivnem obdobju žrtvovali veliko časa in dela v dobro vseh čebelarjev. Veliko so delali pri ustvarjanju vsake številke Slovenskega čebelarja in pri drugih dejavnostih Zveze. Ko zaradi starosti, bolezni ali drugega vzroka niso bili več dejavni, smo nanje kar pozabili. Mogoče je bil razlog za to, da se je vodstvo Zveze doslej hitro menjavalo, zato mlajši niso poznali dela in uspehov starejših generacij ali pa smo čebelarji precej ravnodušni do prejšnjih del in uspehov Zveze. Ne glede na to pa moramo njeni zdajšnji člani ceniti celotno zgodovino Zveze, njene nekdanje člane in funkcionarje, z njihovimi uspehi in napakami vred. Zveza obstaja že dolgo obdobje, to je od njene ustanovitve leta 1898 do dandanes, kar je velika redkost med podobnimi organizacijami v Sloveniji. Pri tem pa je rasla, sicer ne enakomerno, vendar je dandanes močna. Na Zvezo in njene dozdajšnje uspehe smo lahko slovenski čebelarji zelo ponosni, to pa je lahko tudi razlog za našo zvestobo.

Mednarodni čebelarški kongresi Apimondie

Mednarodni čebelarški kongresi svetovne čebelarške organizacije Apimondia potekajo na vsaki dve leti. Naslednji je vedno na drugi celini. V prvem letu mojega mandata leta 1989 so kongres organizirali v Riu de Janeiru v Braziliji. Zaradi tedanjih



Peking, 1993. Prof. Janez Mihelič, Franc Jeras in dr. Janez Poklukar (z leve proti desni) na Apimondii v Pekingu.

Foto: Arhiv Marjan Skok



Foto: Arhiv Marjan Skok

Peking, 1993. Razstavljeni panji na Apimondii v Pekingu. Čebele so po videzu povsem podobne kranjicam, po pohlevnosti pa so kot sitne muhe.



Foto: Arhiv Marjan Skok

Peking, 1993. Skladišče sodov medu, ki jih kitajsko podjetje pošilja po vsem svetu.

težavnih razmer v Sloveniji se ga nisem udeležil. Naslednji je bil načrtovan v Splitu, vendar je bil zaradi vojne na Hrvaškem odpovedan. Leta 1993 je bila Apimondia v Pekingu na Kitajskem. Na ta kongres smo odpotovali skupaj s Hrvati. Našli so tudi ugodno letalsko povezavo do Pekinga in poceni bivanje. Ker Zveza ni imela finančnih sredstev za našo pot, je kmetijsko ministrstvo plačalo pot g. Miheliču in dr. Poklukarju, meni pa ga je plačalo Ministrstvo za znanost in tehnologijo.

Kongres je bil za Slovence zelo uspešen. Na njem smo bili sprejeti med redne članice Apimondie. Uradno smo bili sprejeti v članstvo na seji upravnega odbora organizacije, na kateri so sodelovali vsi predstavniki članic Apimondie in vsi so tudi enotno podprli vstop Slovenije v to organizacijo. To je bilo veliko priznanje za slovenske čebelarje.

Pri tem moram poudariti veliko prizadevanje dr. Đura Sulejmanoviča z zagrebške univerze, ki je bil funkcionar Apimondie še iz obdobja Jugoslavije. Pomagal nam je pri vseh potrebnih uradnih korakih, da smo postali polnopraven član te organizacije.

V tistem času je bil zelo dejaven Poslovni odbor za čebelarstvo Republike Slovenije, ki ga je ustanovila

вило Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, njegov sedež pa je bil na Kmetijskem inštitutu Slovenije. Predsednik odbora je bil g. Aleš Mižigoj, ki je bil znan po tem, da je seje vodil jedrnato. Nanje so bili vabljeni pomembnejši delavci v čebelarstvu, sklepi pa niso imeli izvršne moči, temveč so bili zgolj priporočila ministrstvu in drugim organom, s katerimi smo sodelovali na področju čebelarstva. Na teh sejah smo dokaj odkrito govorili o tedanjih problemih, Ministrstvo za kmetijstvo pa je precej naših pobud tudi sprejelo. Zapisnike teh sej je tekoče, verodostojno in hitro na računalniku pisal dr. Poklukar, tako da je vsak udeleženec zapisnik prejel že pred odhodom s seje.

23. februarja 1995 sem na seji omenil, da bi lahko tudi Slovenci organizirali kongres Apimondie. Udeleženci seje so bili sprva presenečeni. Spomnil sem jih, da smo Slovenci že imeli glavno besedo pri kongresu Apimondie v Splitu leta 1991, ki je bil zaradi vojne odpovedan. Celo geslo tega kongresa je bilo »Kongres kranjske čebele« in tudi njegovo organizacijo je tedaj pripravljala Cankarjev dom iz Ljubljane. Vse to je potrdil tudi g. Aleš Mižigoj. Minister dr. Osterc je to zamisel podprl, češ da s kongresom ne bi podprli samo kranjske čebele, ampak bi bila to tudi dobra promocija Slovenije v svetu. Ob tem moram poudariti, da se je g. Zdešar izredno angažiral na ministrstvu za kmetijstvo in kasneje na samem kongresu v Lozani.

Zamisel o kongresu Apimondie v Sloveniji je hitro navdušila vse čebelarje, finančno pa jo je podprlo Ministrstvo za kmetijstvo. Ustanovili smo komisijo za pridobitev in organizacijo kongresa, v njej pa sta poglavito nalogo vzpostavitev stikov s tujimi strokovnjaki, ki naj bi podprli organizacijo kongresa v Sloveniji, opravila g. Šivic in dr. Poklukar.

Na kongresu Apimondie leta 1995 v Lozani smo naše čebelarstvo predstavili v ličnem paviljonu.



Apimondia v Lozani, Švica, 1995. Lepa predstavitev slovenskega čebelarstva v ličnem paviljonu, ki ga je izdelalo podjetje Domus iz Ljubljane.



Lozana, Švica, 1995. Razstavljen švicarski trietažni listovni panj.

Foto: Arhiv Marjan Skok

Volitve novega predsednika Zveze

Leto po kongresu Apimondie v Švici je bila redna volilna skupščina Zveze. Potekel mi je drugi mandat in odločil sem se, da v tretje ne bom več kandidiral. Želel sem, da bi Zvezo, ki se je po premagani čebelarski krizi prenavljala, prevzel nekdo, ki bi poleg čebelarskega statusa imel tudi večjo politično moč, kot sem jo imel sam. Zveza si je postavila ambiciozne naloge. Največji sta bili izvedba svetovnega kongresa Apimondie v Ljubljani in zgraditev čebelarskega izobraževalnega centra na Brdu pri Lukovici. Za oba projekta so bila poleg osebnega dela potrebna velika finančna sredstva.

Osebnostno se za svojega naslednika nisem angažiral, sem pa pravočasno povedal, da v prihodnje ne nameravam več kandidirati za položaj predsednika Zveze. Priznati moram, da sem mimogrede, bolj po naključju kot ne, vplival na izbiro. Z urednikom g. Miheličem sva konec leta 1995 namreč obiskala poslanca g. Lojzeta Peterleta (nekdanjega predsednika vlade) in se mu zahvalila za vso njegovo pomoč. Omenil sem mu, da sem zadnjič pri njem v vlogi predsednika Zveze. Vprašal me je, kdo bo moj naslednik. Po kratkem premisleku sem odgovoril, da naj bi to bil kar on. G. Peterle me je vprašal, ali mislim resno, in odgovoril sem mu: »Da, resno«. Potem je povedal, da je pred tednom dni sprejel položaj predsednika Letalskega društva Lesce-Bled, in dejal, da je po njegovem to dovolj. Nato naju je prosil za 14 dni časa za premislek oziroma za dokončno odločitev. Tako sva z g. Miheličem dobila prvega kandidata, to pa je po štirinajstih dneh potrdila tudi njegova tajnica. Prijavili so se še trije kandidati, vendar sta dva odstopila, ko sta izvedela, da kandidira tudi g. Peterle.

Redna letna skupščina ZČDS, na kateri je bilo izvoljeno novo vodstvo Zveze, je bila 20. aprila 1996. Tedaj smo spremenili tudi ime Zveze čebelarskih društev Slovenije v Čebelarsko zvezo Slovenije. Z novim imenom, novimi osebami in novimi razmerami

Foto: Arhiv Marjan Skok

je čebelarstva organizacija začela najuspešnejše obdobje svojega obstoja. Menim, da sem storil pravilno, ko sem podprl novo vodstvo ČZS, saj je Zveza v tem obdobju s Čebelarskim centrom Slovenije in organizacijo Apimondie dosegla svoj vrh.

GRADITEV ČEBELARSKEGA CENTRA SLOVENIJE

Če obiščemo Čebelarski center Slovenije, si ga brez njegove stavbe ne moremo niti predstavljati. Brez tega centra bi bila ČZS v neki večji pisarni v Ljubljani ali njeni okolici, podobno kot Hrvaška zveza ali katera druga nacionalna čebelarstva zveza. Ni veliko manjkalo, da bi tudi naša ČZS izgubila zdajšnje bogastvo.

Odločen poskus za zgraditev centra je kot predsednik Zveze naredil že Valentin Benedičič. Uresničil je sklep občnega zbora Zveze, sprejet 20. aprila 1967, in na Brdu pri Lukovici spodbudil graditev Čebelarskega izobraževalnega centra (ČIC). Temeljni kamen je bil položen 21. julija 1972, vgradil ga je predsednik Občinske skupščine Domžale Albin Klemec. ČIC je bil v šestih mesecih pod streho, nato so nekaj let gradili notranje vmesne stene, pozneje pa so vzdali še okna in le zunanja vrata. Zidava se je nato popolnoma ustavila. Po oceni sodnega izvedenca za gradbeništvo je bila obstoječa faza gradnje vredna približno tretjino celotne naložbe. Do te faze so objekt financirali in gradili čebelarji sami.

Ko mi je leta 1989 mag. Anton Petelin prepustil položaj predsednika Zveze, mi je svetoval, naj objekt prodamo in za ta denar kupimo v Ljubljani kakšen lokal, kakor je že prej odločil upravni odbor. Tega nisem mogel storiti. Vedel sem, da so ga čebelarji zgradili s svojimi prispevki in prostovoljnimi delom. Pustil sem ga pri miru, da dočaka boljše dni.

Leta 1990 so bile v Sloveniji po dolgem času spet svobodne, večstrankarske volitve, na katerih je zmagal DEMOS. Predsednik vlade je postal g. Lojze Peterle. Izvedel sem, da je tudi on navdušen ljubiteljski čebelar. Prosil sem za sprejem pri njem. Sprejem je bil hitro odobren in v vladno palačo sva šla skupaj s tajnikom Milanom Runtasom. Razložila sva mu stanje v čebelarstvu in najbolj žgoče probleme, ob koncu pa tudi stanje v zvezi s ČIC-em. Na najino veliko veselje je obljubil, da bomo center zgradili, le še toliko naj počakamo, da v Sloveniji razrešimo tedanje največje probleme.

S čebelarji iz Lukovice smo se dogovorili za nadzor objekta na Brdu, vsako leto pa smo skupaj z upravo Zveze in okoliškimi čebelarji pripravili tudi skupno čistilno-vzdrževalno akcijo objekta. Kmalu pa to ni več zadostovalo. Stavbo so odkrili mladi van-

dali in narkomani, začeli vdirati vanjo in jo počasi uničevati. O propadanju objekta so zvedeli tudi drugi čebelarji in na letnem občnem zboru leta 1994 je bil sprejet sklep, ki je vodstvo Zveze zavezal, da naj za ČIC najde ustreznega najemnika oz. soinvestitorja ali ga proda in za ta sredstva kupi lokal v Ljubljani. Nekaj dni potem je z vlakom iz Ljubljane prišel k meni na dom v Zagorje znani čebelar prof. Pavle Zaletel. Ves razburjen je hitel pripovedovati novico, da name-rava Zveza prodati ČIC. Ker so sredstva zanj prispevali vsi čebelarji in pri njegovi zidavi opravili tudi veliko število ur prostovoljnega dela, ga Zveza po njegovem mnenju nima pravice prodati. Pomiril sem ga, da razmišljam enako in da objekta ne bomo prodali, kolikor bo to v moji moči. Leta 1994 sta Zvezo obiskala g. Franc Kersnik in njegov svak inž. Janez Miklavc ter se želela srečati z menoj. G. Kersnik mi je opisal zgodbo njihove družine med drugo svetovno vojno. Zemljišče, na katerem stoji ČIC, je bilo namreč nekoč njihovo. Strinjal se je z načrtovano zgraditvijo objekta za potrebe čebelarstva, saj je bil prepričan, da bo nekoč njegova zemlja tako najbolje služila kmetijstvu. Hkrati pa je izrazil ostro nasprotovanje prodaji objekta komu, ki bi spremenil njegovo namembnost, ter izrazil željo, da ga za primerno ceno kupi sam. Zagotovil sem mu, da se to ne bo zgodilo, kajti če bo to v moji moči, objekta ne bomo prodali.

Tedanja vrednost ČIC-a

Kolega gradbene stroke inž. Jožeta Lukmarja sem prosil, naj oceni tedanjo vrednost objekta ČIC-a in tudi to, koliko bi stala dograditev po prvotnih načrtih. Naj predstavim povzetek cenitve objekta ČIC-a, ki je nastala februarja 1995: vrednost nedokončanega objekta skupaj z vrednostjo zemljišča je bila 16.624.125 SIT ali 203.602 DEM, vrednost del za končanje objekta skupaj z zunanjo ureditvijo pa je bila ocenjena na 36.624.133 SIT ali 440.787 DEM. Po analizi teh podatkov sem spoznal, da je zgrajeni objekt, za katerega so sredstva in delo prispevali izključno čebelarji sami, kljub načetemu stavbnemu pohištvu še vedno vreden skoraj tretjino cene končanega objekta. Za preostali dve tretjini bi Zveza zbrala denar s prodajo pisarn na Cankarjevi ulici Ljubljani, katerih površina je bila več kot 100 kvadratnih metrov, za ta namen pa bi porabila tudi denar, ki smo ga iztržili s prodajo Vzrejnega čebelarskega centra pri Živalskem vrtu. Preostala potrebna sredstva bi dobili od Ministrstva za kmetijstvo. Te načrte pa je minister znova zavrnil, češ da Zveza takega objekta ne potrebuje. Poleg tega je menil, da za zgraditev stavbe niso dovolj samo finančna sredstva, saj jo je treba pozneje tudi vzdrževati, to pa bi na koncu spet obremenilo kmetijsko ministrstvo.



Brdo pri Lukovici. Začela se je vnovična graditev ČIC-a.

8. aprila 1995 je bila 44. redna letna skupščina Zveze, na kateri smo znova razpravljali o ČIC-u. Mnenja so bila zelo različna. Precej jih je vztrajalo pri stališču, da objekta ne smemo prodati, drugi so menili, da bi morali objekt zamenjati (čeprav prek prodaje) za koristnejše prostore, ki bi jih lahko takoj začeli uporabljati. Končno je obveljalo, da ne kaže spreminjati leta 1994 sprejetega sklepa o prodaji objekta.

Seja izvršnega odbora Zveze na Brdu pri Lukovici

Za 17. junij 1995 sem redno sejo izvršnega odbora Zveze sklical v še nedograjenem objektu na Brdu pri Lukovici. Poleg rednih članov odbora sem na sejo povabil še prof. Pavla Zaletela in g. Zdešarja. K ogledu stavbe sem povabil tudi g. Kersnika. Ker sem tedaj zbolel, tako da sem moral v bolnišnico, je sejo vodil podpredsednik zveze g. Stanislav Hajdinjak. Po skupnem ogledu objekta ČIC-a je sledila razprava o tej problematiki, to pa je bil tudi poglobljen namen te seje.

Iz zapisnika te seje, ki naj bi bila ključna za prihodnjo usodo nedokončanega objekta, povzemam razpravo članov izvršnega odbora Zveze, ki so o tem govorili neposredno po ogledu objekta, pretreseni nad njegovim tedanjim stanjem. Zapisnik razprave in sklepov je pripravil tajnik Zveze g. Milan Runtas. Pri tem se tedanjim članom izvršnega odbora opravičujem za objavo tega zapisnika. Iskrenost in prizadetost posameznih udeležencev sta zelo očitno in verodostojno prikazali resnično stanje objekta in možnosti za končanje graditve, zato ga je vredno objaviti.

Razpravo o objektu je začel g. Darko Korošec: »Menim, da je treba objekt usposobiti do funkcionalnosti ali ga prodati. Tak, kot je zdaj, ne služi čebelarstvu.«

G. Marjan Debelak: »Predsednik Zveze blokira delo komisije za ČIC, in to kljub sklepu 43. skupščine iz leta 1994, da se objekt odda ali proda. Danes smo videli, da okoliška mladina nezadržno uničuje stavbno pohištvo, razbili so vsa okna, v 2. nadstropju požgali polknice in okna. Kdaj bodo zažgali še ostrešje?«

G. Marko Debevc se je strinjal s to izjavo in dodal: »Kot podjetnik ugotavljam, da je objekt za kakršne koli gospodarske dejavnosti popolnoma neprimeren. Zaradi velike krize čebelarstva ga to ne bo moglo dograditi in vzdrževati, zato se je najbolje pogovoriti z lastnikom večinskega dela zemljišča in možnim kupcem o prodaji.«

G. Bratina je poudaril, »da bi bila že zdavnaj večina članov IO oz. čebelarjev delegatov za prodajo, če bi si objekt prej ogledali. Čim prej ga je treba prodati, sicer se škoda iz leta v leto povečuje. O usodi ČIC-a moramo odločiti danes.«

G. Hriberšek: »V imenu koroških čebelarjev nasprotujem prodaji, predlagam zamenjavo za drug donosen objekt ali referendum o usodi ČIC-a.«

G. Zdešar: »Menim, da je treba objekt ponuditi g. Kersniku oz. ga prodati po najugodnejši tržni ceni.«

G. Sedmak meni, da je treba iz ostankov ČIC-a rešiti čim več in čim prej, kar se še da. Tega mnenja sta tudi g. Rozman in g. Debevec.

G. Brvar in g. Tajnikar menita, da zdajšnja zasnova ČIC-a ne ustreza namenom čebelarstva, zato ga je treba čim prej prodati.

G. Toplaku »je žal vseh čebelarjev, ki so prispevali za graditev, vendar je edina rešitev čimprejšnja prodaja, sicer čebelarji od ČIC-a ne bodo imeli čisto nič.«

G. Zaletel kot gost današnje seje »nasprotuje prodaji objekta in predlaga, da počakamo boljše čase.«

G. Hajdinjak je v kratkem povzel razpravo in predlagal naslednji sklep:

»Komisija za ČIC se bo šla julija in pripravila besedilo za razpis v javnih občilih, ki mora biti objavljen okrog 5. septembra. V prvem razpisemo idejno rešitev za namensko dograditev ČIC-a, v drugem zamenjavo oziroma prodajo objekta. O prispelih ponudbah bo razpravljal izvršni svet na septembrski seji.«

Za sklep je glasovalo 11 članov IO, trije so se glasovanja vzdržali, proti ni bil nobeden. G. Zaletel in g. Zdešar nista imela pravice glasovanja. Sklep je bil tudi izveden. Ko sem se po boleznih vrnil na Zvezo, sem bil postavljen pred dejstvo, da se ČIC prodaja. Razpis za prodajo ali soinvestiranje je bil objavljen

7. septembra 1995 v Delu in 8. septembra v Ur. l. RS. Na razpis so prispele tri ponudbe za odkup objekta, za soinvestiranje pa nobena. Ponudbe so odpirali 22. septembra 1995 pred komisijo, v kateri so bili Stanislav Hajdinjak, Marjan Debelak in Milan Runtas. Od treh ponudb je bila najugodnejša ponudba Spektre iz Mengša. Ponujena cena je bila 26 milijonov tolarjev, Zveza pa naj bi denar prejela v osmih dneh po podpisu pogodbe. Komisija za ČIC je po pregledu in analizi ponudb ugotovila, da je najugodnejša ponudba Spektre, zato je IO predlagala, naj z njo podpiše pogodbo. Spektra je pozneje svojo ponudbo preklicala, in ker so preostali kupci ponudili precej nižje zneske, smo sklenili, da nadaljnjo usodo ČIC-a prepustimo novemu IO in novemu predsedniku Zveze.



Foto: Arhiv Marjan Štok

Brdo pri Lukovici, 2002. Ob Čebelarstem centru Slovenije nastaja zaradi zunanjega preoblikovanja stavbe na zahtevo Zavoda za kulturno dediščino prvi 10 metrov dolg prizidek.

ČIC in novi predsednik Zveze g. Lojze Peterle

Leta 1996 je položaj predsednika Zveze prevzel g. Lojze Peterle. Ob prevzemu in predaji nalog je izjavil, da bo ena izmed najpomembnejših nalog v njegovem mandatu zgraditev ČIC-a, druga pa bo organizacija svetovnega čebelarskega kongresa Apimondia v Ljubljani.

Leta 1997 se je za čebelarje zgodila ugodna sprememba na kmetijskem ministrstvu. Kmetijski minister je postal g. Ciril Smrkolj – domačin iz okolice Lukovice. Tedaj so zadevo v svoje roke vzeli čebelarji iz Lukovice. Ustanovili so Iniciativni odbor za izgradnjo ČIC-a in vanj povabili tudi mene. Na prvem sestanku sem se obvezal, da bom pripravil program prihodnjega čebelarskega centra, ki je bil popolnoma drugačen, kot si ga je zamislil prvi graditelj Valentin Benedičič. Na sestanku smo povabili g. Živka Burjo, župana Lukovice, kmetijskega ministra g. Cirila Smrkolja in predsednika Zveze g. Lojzeta Peterleta. Lukoviški župan je bil zelo zainteresiran, da bi zanemarjeni objekt v resnici dokončno zgradili. Obljubil je vso svojo pomoč pri tem delu. Še večjo pomoč je obljubil kmetijski minister, le predsednik Zveze je dejal, da nima človeka, ki bi ta projekt vodil. Tako se je zgodilo, da je Zveza dobila možnost za končanje objekta, ni pa imela ljudi, ki bi bili to spsobni izvesti.

To se je zgodilo šele leta 2000, in sicer z zamenjavo članov IO in imenovanjem novih podpredsednikov Zveze. Na položaja podpredsednikov sta bila poleg g. Šivca izvoljena g. Vlado Pušnik in g. Avgust Gril. Že kmalu po izvolitvi sta si g. Tajnikar in g. Pušnik ogledala slavno gradbeno zapuščino. G. Pušnika je lepa lokacija tako navdušila, da je sklenil objekt

dokončati. Že naslednji dan me je poklical, ali lahko pride k meni. Na tem srečanju sem ga videl prvič. Povedal sem mu celotno zgodovino ČIC-a, vsebino pogovora z g. Kersnikom, opozoril pa sem ga tudi na pripravljenost kmetijskega ministra za sofinanciranje ter na obljubljeno pomoč župana Lukovice. »Bil bi smrtni greh, če tega ne bomo izkoristili,« je dejal na to. Na njegovo povabilo, če bi sodeloval pri tem, sem se z veseljem odzval.

Za pridobitev novega gradbenega dovoljenja je bilo treba pridobiti soglasje vseh lastnikov sosednjih parcel, menda jih je devet. Tudi tokrat se je angažiral g. Kersnik. Sam je dal soglasje in pridobil soglasja tudi od preostalih lastnikov. Slovesnost ob odprtju Čebelarskega centra Slovenije in posvetitev kapelice svetega Ambroža sta bili 26. maja 2002 na Brdu.

Na zadnji seji gradbenega odbora, ki je bila nekaj mesecev po odprtju ČIC-a, smo ugotovili, da je bila zgraditev centra popolnoma upravičena in uspešna. V centru so poleg rednega dela organov Zveze, ki se je tedaj že preselila v novo stavbo, skoraj vsak dan potekali različni seminarji, katerih udeleženci so bili s prostori in lepo okolico zelo zadovoljni. Polno sta zaživela tudi trgovina s čebelarsko opremo in gostišče.

Objekt so sčasoma prevzeli novi ljudje. Želim jim, da bi uspešno vodili Zvezo in center ter da bi se v njem prijetno počutili. Osebnost sem se po zgraditvi centra tudi dokončno poslovil od Zveze z mislijo, da je slovenskim čebelarjem vendarle uspelo uresničiti več desetletij staro željo po Čebelarstem centru Slovenije. Imeli smo veliko srečo, da so se ob pravem času na pravem mestu znašli pravi ljudje. Ljudje bodo v minevanju časa pozabljeni, objekt pa bo ostal lep spomenik slovenskim čebelarjem. ■

Lojze Peterle – predsednik ČZS v obdobju 1996–2006

Marko Borko, urednik

Prispevka g. Lojzeta Peterleta do zaključka redakcije jubilejne številke Slovenskega čebelarja, žal, nismo prejeli. Več o dosežkih v čebelarstvu v obdobju njegovega predsednikovanja je mogoče prebrati v preostalih prispevkih v tej številki.

G. Lojze Peterle je na položaju predsednika Čebelarke zveze Slovenije nasledil g. Marjana Skoka, ki je uspešno končal svoj drugi mandat predsednikovanja, potem pa se ni odločil za vnovično kandidaturo. G. Peterle je bil za predsednika ČZS izvoljen na redni letni skupščini ZČDS, 20. aprila 1996. Predsednik ČZS je bil deset let, sredi

svojega tretjega mandata pa je odstopil s tega položaja. Njegov mandat je trajal do 8. aprila 2006, ko je bil na nadomestnih volitvah za predsednika ČZS – te so potekale na 55. rednem občnem zboru ČZS – za njegovega naslednika izvoljen g. Franc Čebulj. ■



Foto: Internet

Lojze Peterle – predsednik ČZS v obdobju 1996–2006.

Franc Čebulj – predsednik ČZS v obdobju 2006–2007

Marko Borko, urednik

Prispevka g. Franca Čebulja do zaključka redakcije jubilejne številke glasila Slovenski čebelar, žal, nismo prejeli.

G. Franc Čebulj je na položaju predsednika ČZS nasledil g. Lojzeta Peterleta, ki je s tega položaja odstopil. G. Čebulj je bil za predsednika ČZS izvoljen na nadomestnih volitvah za predsednika ČZS, ki so potekale v okviru 55. rednega občnega zbora ČZS, 8. aprila 2006. Njegov mandat je po odsto-

pu s položaja predsednika trajal do 14. aprila 2007, ko je bil na nadomestnih volitvah za predsednika ČZS na 56. rednem občnem zboru ČZS izvoljen g. Boštjan Noč. ■

Franc Čebulj – predsednik ČZS v obdobju 2006–2007.



Foto: Arhiv ČZS



ČZS od 2007 naprej pod vodstvom predsednika Boštjana Noča

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Čebelarstvo v naši družini je tradicija več rodov, sam čebelarim aktivno od leta 1987 in sem ves čas član Čebelarke društva Antona Janše Breznica. V delo čebelarskih organizacij sem se dejavno vključil leta 2002. Takrat so se v Sloveniji začele intenzivne priprave na svetovni kongres Apimondia 2003. Vse

misli slovenskih čebelarjev so bile usmerjene v čim boljše predstavitev našega čebelarstva svetu. Vsa Slovenija je dihala po »čebelarstvo« in si prizadevala za zgraditev čebelarskega centra na Brdu pri Lukovici, na posameznih območjih so se pripravljali na sprejem čebelarjev z vsega sveta. Skratka, priprave



Foto: Marko Boriko

Novinarska konferenca na ČZS.

na Apimondio so po mojem mnenju zelo pozitivno vplivale na slovensko čebelarstvo.

Sam sem iz občine Žirovnica, v katero sodi tudi vas Breznica, rojstni kraj Antona Janše. Kot se vas večina spomni, je Janšev čebelnjak dolga leta propadal, predvsem zaradi neurejenega lastništva ... ČZS je tedaj kazala mačehovski odnos do Janševega čebelnjaka, vsaj tako smo čutili in mislili na Gorenjskem.

In prav želja, da do Apimondie obnovimo Janšev čebelnjak, me je vodil med vodstvo čebelarstva na Gorenjskem. Ustanovili smo Čebelarstvo zvezo Zgornje Gorenjske (nadalje ČZZG), ki je potem skupaj z občino Žirovnica in tudi z delno pomočjo ČZS obnovila Janšev čebelnjak, ter leta 2003 organizirali prvi vseslovenski čebelarski praznik.

Ko so bile leta 2004 na ČZS razpisane volitve (takrat so bili voljeni tudi podpredsedniki), sem na pobudo članov ČZZG kandidiral za položaj podpredsednika ČZS in bil tudi izvoljen. Od takrat naprej dejavno delujem v naši krovni organizaciji. Naj kot zanimivost povem, da so na prvem sestanku po takratnih volitvah na moj račun letele tudi »nizke« besede, češ, kaj boš pa ti lahko prispeval ČZS in počutil sem se kot nebodigatreba! Te besede so me še dodatno motivirale pri delu, saj sem skušal dokazati, da kljub mladosti in kljub nasprotovanjem lahko tudi sam prispevam k napredku ČZS.

Prva tri leta na položaju podpredsednika so bila zelo burna in naporna, saj si nisem predstavljal,



Foto: Marko Boriko

Čebelarski sejem v Celju.



Foto: Marko Boriko

Obisk predsednika RS dr. Danila Türka na ČZS.

da je toliko odprtih vprašanj. To je bilo obdobje vključevanja Slovenije v Evropsko unijo in s tem tudi obdobje novih razmer za slovenske čebelarje. Tedaj je bilo med slovenskimi čebelarji zelo veliko negativizma, kajti kamor koli sem prišel, sem spoznaval samo probleme in težave, ki so pestile čebelarje, prav tako pa je bilo tudi veliko medsebojnega nezaupanja. Verjemite, da nam tedaj ni bilo lahko. Vodstvo ČZS se je zato nekako izmikalo udeležbi na različnih čebelarskih prireditvah in sestankih, saj je bilo kritik na račun njegovega dela veliko. Kot mlad in nadebuden podpredsednik sem te zadeve jemal zelo osebno, zato sem trdno sklenil napeti vse svoje moči, da bodo čebelarji čutili ČZS kot njihov pomemben servis. V teh treh letih sta se zamenjala dva predsednika. Po odstopu predsednika g. Franca Čebulja sem se znašel pred dilemo, ali naj se povsem umaknem iz vodstva ČZS ali naj kandidiram za njenega predsednika. Ker je prevladala želja po pomoči slovenskim čebelarjem, sem pripravil predlog programa ČZS ter ga številnim čebelarjem tudi predstavil. Kar nekaj je bilo negativnih komentarjev na predlagani program. Še najbolj me je bolelo, ker so nekateri po terenu širili neresnice ... Če takrat ne bi bilo g. Avgusta Grila in, žal, pokojnega g. Rajka Kalistra, ki sta me podpirala, bi kandidatura zanesljivo umaknil.

Na občnem zboru ČZS sem predstavil zelo konkreten program in bil za eno leto izvoljen za predsednika ČZS. Sam sem izbral podpredsednike in ožjo ekipo ČZS. Lahko rečem, da sem izbral pravilno. Žal je usoda že prvi mesec po začetku mojega predsedovanja vzela podpredsednika g. Kalistra, s katerim sva tesno sodelovala in kovala načrte za uresničitev programa, predstavljenega na občnem zboru. Kljub tragičnemu dogodku, ki me je zelo pretresel, smo predstavljeni program po večini uresničili.

Verjemite, da mi na začetku ni bilo lahko voditi ČZS, kajti kamor koli sem prišel, je bilo čutili neko zadržanost čebelarjev, ki sem jo čutil in tudi razumel, češ, kaj bo tako mlad čebelar vodil ČZS. Številni

Foto: Marjan Papež



Odprije Foruma o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov.

so bili prepričani, da mi gre samo za položaj ... Najtežavneje se je bilo udeleževati različnih proslav in prireditev, saj mi je bilo nošenje obleke in kravate tuje in nepriljubljeno. Precej raje sem imel sestanke, namenjene reševanju čebelarke problematike. Z veseljem sem se udeleževal srečanj s čebelarji na terenu in jim pomagal pri reševanju njihovih težav.

V naslednjem letu po moji začasni izvolitvi za predsednika ČZS so bile na ČZS redne volitve. Takrat sem lažje sprejel odločitev o vnovični kandidaturi, saj me je podpiralo vse več čebelarjev, tudi številni, ki so ob prvi kandidaturi zelo dvomili o mojih sposobnostih. Prav te podpore sem bil najbolj vesel. Na občnem zboru leta 2008 sem bil tako znova izvoljen za predsednika ČZS. Če pogledam, kaj vse je bilo v teh petih letih narejenega, lahko rečem, da je bilo pestro in delovno.

Zelo sem vesel, da je Čebelarska zveza Slovenije okrepila svoj ugled, da je po vsej Sloveniji znana

Foto: Marko Borko



Dan Zemlje – čebelarska razstava v Državnem zboru RS.

po dobri organiziranosti in da nas kot urejeno organizacijo z jasnimi cilji in predvsem tudi z vizijo, kako te cilje tudi doseči, večkrat dajejo za zgled.

V tem obdobju je bilo veliko storjenega na področjih (opisanih je samo nekaj najpomembnejših dejavnosti):

- **urejanja zakonodaje:** uredili smo davčno zakonodajo, in to natanko tako, kot so bile želje in sklepi



Foto: Marko Borko

Čebelarski praznik.

UO ČZS, vzpostavili register čebelnjakov, pašne rede in pašni kataster;

- **zaščite in ohranjanja kranjske čebele:** dali smo pobudo za to, da se kranjska čebela razglasi za ogroženo, pridobili smo status PRO tudi za prihodnje obdobje, pripravili predlog nacionalnega programa ohranjanja kranjske čebele, izdali brošuro *Domovina kranjske čebele*, izvedli smo akcijo Ohranimo čebele, iz sredstev sklada za ohranitev čebel smo postavili devet šolskih čebelnjakov;
- **promocije:** izdelali smo svoj kozarec za med, pridelan v Sloveniji, izdali veliko promocijskega gradiva, razvijali nove darilne embalaže, izvajali medene dneve;
- **čebeljih pridelkov:** pridobili smo geografsko označbo za slovenski med, izvajali interno kontrolo medu, izvajali ocenjevanja medu in medenih pijač, posneli film »S čebelo do medu«;
- **izobraževanja:** na ČZS smo uredili prostore za Knjižnico Janeza Goličnika in zagotovili njeno delovanje, izvajali postopek NPK, pridobili standard za čebelarskega mojstra, izvedli številna izobraževanja za čebelarje po vsej Sloveniji, izvajali izobraževanja za začetnike, vzpostavili e-šolo;
- **izdajanja Slovenske čebelarja:** Slovenski čebelar izhaja nepretrgano že 113. leto, revijo smo večkrat nadgradili s sredinsko prilogo, izdelali posebno potujočo razstavo ob 110-letnici nepretrganega izdajanja tega glasila;
- **letnega državnega posveta čebelarjev na Celjskem sejmu:** udeležba čebelarjev in razstavljalcev se iz leta v leto povečuje;
- **delovanja čebelarskih krožkov:** povečalo se je število čebelarskih krožkov, prav tako pa tudi število učencev in dijakov, vključenih vanje, povečala se je udeležba na tekmovanjih mladih čebelarjev, pripravili smo enoten učni načrt za delovanje krožkov v Sloveniji ter jih opremili z didaktično opremo, izdali prenovljen učbenik in delovni zvezek;



Oddaja Na zdravje.

- **pridobivanja sredstev na podlagi Uredbe:** uvedli smo enoten program zatiranja varoj, zagotovili sredstva za brezplačno zatiranje varoj, sofinanciranje čebelarске opreme in opreme za začetnike, pa tudi za izvajanje interne kontrole medu ter za aplikativne raziskave in obnovo čebeljega fonda;
- **delovanja Javne svetovalne službe v čebelarstvu:** ta izvaja letni program JSSČ, ki ga pripravi in potrdi MKGP;
- **promocije sajenja medovitih rastlin:** nakup medovitih rastlin (nakup sadik lip in javorjev za čebelarje, semen sončnic, balzami);
- **izdajanja strokovne literature:** izdali smo 1. in 2. del učbenika Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje, knjižici o medu in cvetnem prahu, knjigo Slovenski čebelnjak, Čebelarski terminološki slovar, knjižici o propolisu ter o pridelavi in predelavi voska, knjižico z ustvarjalnimi idejami, knjigo Varoja, čebela, čebelar, zbornik Moj panj pred 100 leti in danes, knjižico Ekološko čebelarstvo, zbornik o kranjski čebeli, ...;
- **apiterapije:** organizirali smo kongres Apiterapija in kakovost čebeljih pridelkov, Dneve apiterapije;
- **čebelarskega turizma:** izdali smo zbornik Slovenija – dežela odličnih čebelarjev v več jezikih, posneli film o čebelarskem turizmu v več jezikih, ob pomoči Ministrstva za gospodarstvo smo spodbujali čebelarski turizem, izvedli študijske obiske za tujce;
- **informiranja:** izdelali smo več spletnih strani, uvedli e-novice;
- **izobraževanja otrok in širše javnosti:** izvedli smo dobrodelno-izobraževalno akcijo, izdali 15-minutni animacijski film o kranjski sivki za otroke, organizirali čebelarske tabore;
- **Opazovalno-napovedovalne službe:** na medmrežje smo posredovali podatke o medenju, ob zamenjavi kadra smo poskrbeli za usposabljanje novih;
- **mednarodnega sodelovanja:** vključitev v Apislavijo, organizacija 1. konference čebelarskih organizacij članic in nečlanic EU;

- **odzivnosti ČZS:** kot predsednik sem bil po telefonu in elektronski pošti stalno dosegljiv za vse, prav tako pa tudi sodelavci na ČZS.

Najpomembnejša stvar v tem obdobju je brez dvoma pridobitev koncesije za opravljanje Javne svetovalne službe v čebelarstvu, saj brez tega ne bi bilo mogoče izvesti številnih zgoraj navedenih projektov.

V tem obdobju je bilo zelo veliko energije vložene tudi v sodelovanje z državo oz. Kadre na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, saj lahko



30.000 podpisov peticije za ohranitev čebel.

trdim, da smo jih morali podučiti, kaj je čebelarstvo in zakaj je tako pomembno ...

Ni nas zanimala »politična barva« sogovornikov, ampak le pogovor s komer koli, ki lahko prispeva k napredku čebelarstva.

In kaj je rezultat vseh teh dejavnosti? ČZS je danes, vse od razglasitve samostojnosti Slovenije, vključeno rekordno število čebelarjev. Zelo pomembno je, da smo s pozitivno promocijo čebelarstva in z vsemi našimi dejavnostmi pridobili veliko novih in tudi mladih čebelarjev, tako da se je njihova povprečna starost s 66 let znižala na manj kot 60 let. Vse naše promocijske aktivnosti so prispevale k temu, da se je občutno povečala uporaba čebeljih pridelkov, zato je občutno boljša tudi njihova prodaja, ne glede na to, da so njihove cene občutno višje. Kljub številnim izgubam čebel v posameznih letih in kljub številnim pomorom se prav tako ni zmanjšal stalež kranjske čebele.

Seveda pa včasih ni šlo vse tako, kot smo načrtovali. Prva leta smo imeli velike izgube čebel, ni nam uspelo pridobiti zelenih sredstev za tako imenovane podpore na panj, ni nam uspelo zakonsko urediti sajenja medovitih rastlin na strniščih (ajda, facelija ...), preveč je bilo pomorov čebel, čeprav smo kar nekaj zadev tudi na tem področju premaknili naprej, kranjske čebele nam še ni uspelo razglasiti za ogroženo živalsko vrsto, prav tako nam še ni



Foto: Franc Šivic

Boštjan Noč, vitez čebelje matice.

uspelo pripraviti čebelarkega zakona oz. ustrezne zakonodaje s tega področja ... Izraženih je bilo tudi več želja po boljšem gospodarjenju s Čebelarskim

centrom, saj doslej nismo imeli sreče predvsem z najemniki gostinskega dela.

Moje poglavitno načelo v minulih petih letih je bilo, da mora biti ČZS servis za vse čebelarje. Sodelavcem na ČZS sem jasno povedal, da je na prvem mestu pomoč čebelarjem in čebelarskim društvom. V tem obdobju nismo zviševali članarine, saj smo sredstva za delovanje ČZS iskali tudi pri sponzorjih in donatorjih ter na javnih razpisih. Veliko pozornosti smo namenili vzdrževanju Čebelarskega centra in njegovemu trženju.

Sam sem se udeležil številnih prireditev, srečanj in sestankov po vsej Sloveniji ter si pri tem prizadeval, da bi bila moja udeležba na njih čim bolj enakomerno razporejena po vsej državi. Brez sodelovanja s čebelarji si pač nisem predstavljal svojega dela.

Če lahko ocenim minulih pet let, jih ocenjujem kot pozitivne. Zelo veliko mi pomeni, da se je članstvo v ČZS povečalo skoraj za tisoč članov, da je ČZS v družbi vse bolj prepoznavna, da nas ta spoštuje ter da smo enakovredni in spoštovanja vredni sogovorniki državi.

Upam, da smo zaposleni in vodstvo ČZS nadgradili delo prejšnjih vodstev ČZS, ki so s svojim delom postavila temelje za delo v tem mandatu. Upam, da smo jih v tem obdobju še utrdili in da ČZS močna in enotna stopa novim ciljem naproti. ■



Kronika tajništva Čebelarske zveze Slovenije 1991–2001

Milan Runtas, nekdanji tajnik ČZS

Z vodstvom ČZS (v nadaljevanju: Zveze) smo se v začetku leta 2011 dogovorili, da obdobje velikih sprememb tako za Slovence kot za slovenske čebelarje osvetlimo vsak s svojega področja dela v slovenski čebelarski organizaciji ter da najpomembnejše dogodke in odločitve, ki jih želimo ohraniti v našem kolektivnem spominu, objavimo v tej publikaciji. Pred vami so zapisa vredni dogodki v obdobju mojega opravljanja nalog tajnika Zveze od slovenske osamosvojitve do mojega odhoda na drugo delovno mesto pred koncem leta 2001.

Ne nameravam podrobno naštevati vsega, pri čemer smo zaposleni v strokovni službi Zveze dejavno sodelovali oziroma kar smo pripravljali ali delali. Podrobne podatke o tem lahko najdete v zapisnikih organov in delovnih teles Zveze ali – sicer v manjšem obsegu – v Slovenskem čebelarju (tudi

sam sem pričujoče dogodke preveril v teh dokumentih, preden sem jih zapisal). Izbral in zapisal sem vsebine, ki so pomembno zaznamovale delo in življenje Zveze, ter take, ki nekoliko popestrijo suhoparno naštevavanje minulih dogodkov.

To, kar nam je danes popolnoma samoumevno, npr. nizka inflacija, odprto tržno gospodarstvo, sodobna komunikacijska oz. avdiovizualna podpora pri izobraževanju in informiranju, je bilo pred dvajsetimi leti nepredstavljivo ali še v »pleninah«. Dandanes smo nejevoljni ob 2-odstotni letni inflaciji, v letih 1988–1991 pa je bila ta tudi več kot 50 odstotkov na mesec, zato smo morali na vse načine »čarati«, da smo se pretolčki skozi celo leto. Društva so Zvezi članarine nakazovala v prvih dveh, treh mesecih leta, potem pa je bilo treba ta denar z vezavami oplemenititi, sicer ga je inflacija v dveh mese-

cih povsem izničila. Kakšno legalno trženje čebeljih pridelkov za večje čebelarje v socialističnih časih ni bilo mogoče, saj sta za odkup in nadaljnjo prodajo medu in drugih čebeljih pridelkov po večini skrbela Medex in Hmezad. Pridelovalci torej niso imeli skrb

s prodajo svojih pridelkov, razmeroma hitro (včasih tudi takoj) so prejeli sicer nižje plačilo za ves prodan med, tako da ne oni ne Zveza nismo imeli problemov s propagiranjem in prodajo medu. Jugoslovanski trg je bil dobro zaščiten pred prevelikim uvozom medu, izvoz domačega pa je nagrajeval z izvoznimi spodbudami (namenjene so bile le trgovcem). Nič drugačno kot dandanes pa ni bilo sodelovanje med Zvezo in državo, saj smo se tudi tedaj morali dolgo časa bojevati za vsako pozitivno spremembo v korist čebelarjev. Največkrat je bil to pravzaprav donkihotski boj, torej boj brez možnosti za zmago.

Leti 1990 in 1991, do slovenske osamosvojitve, sta zaznamovali visoka inflacija in dobresedno boj za preživetje Zveze. Letno članarino (ta je bila 30 DEM v dinarski in pozneje v tolarski protivrednosti) smo morali vezati na takrat vsesplošno uporabljeno vzporedno valuto, to je na nemško marko. Višino članarine smo zaradi hiperinflacije prilagajali vsak mesec. Decembra 1990 je bila članarina za leto 1991 1.300.000 din, januarja 1991 1.900.000, temu pa je sledila denominacija valute za štiri ničle, tako da je bila članarina »le« 190 novih dinarjev. Vrednost denarja smo ohranjali tako, da smo ga takoj vezali v bankah in da smo npr. že v začetku leta kupili

ZAKljučni Račun ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE ZA LETO 1990

Prihodki	Nacrč 1990	Real. 1990
1. Presežek iz leta 1989	-	120.405,00
2. Članarina/naročnina 1990	1.072.500	180.210,80
3. Prodaja ušli in obrazcev	42.000	21.942,80
4. Reklame in oglasi	4.000	62.510,00
5. Tisknine	194.700	505.491,90
6. Najemnine	15.800	16.681,30
7. Dotacije	140.000	392.400,00
8. Prodaja čebelnjaka in opreme	-	303.345,00
SKUPAJ	1.470.000	1.791.986,80
Odhodki		
1. Pisarniški material	4.700	10.189,40
2. Drobni inventar	1.600	4.428,60
3. Električna in plin	4.000	21.915,30
4. PTT storitve (telefon, znamke)	7.000	78.868,00
5. Komunalne storitve	2.500	4.516,70
6. Investicijsko vzdrževanje stavb	3.000	3.741,60
7. Tiskanje SČ in vneč	762.000	426.521,00
8. Proizvod. storitve, fotokopiranje	7.000	13.850,60
9. Najemnina prostorov	1.500	1.400,00
10. Avtorski honorarji – bruto	30.000	50.707,30
11. Pogodbena dela – bruto	126.000	168.510,70
12. Osebnih dohodki + prispevki – bruto	360.000	300.643,20
13. Stroški strokovnega izobraževanja	1.000	26.461,70
14. Amortizacija	-	11.919,70
15. Zavarovalne premije + provizija SDK	4.200	16.644,00
16. Malice in prevozi delavcev	20.000	34.558,20
17. Dnevnice in potni stroški	30.000	88.630,40
18. Članarino ZČJ, ZZ, ZPS	6.000	4.252,80
19. Repraesentančni stroški	4.000	8.674,10
20. Nakup ušli in obrazcev	71.000	17.823,10
21. Neproizvodne storitve (oglas. prog.)	500	21.250,00
22. Dotacije mladim čebelarjem	24.000	-
23. Neodpisana vrednost čebelnjaka	-	128.755,10
SKUPAJ	1.470.000	1.596.221,20
Positivna razlika med prihodi in odhodi zniža		193.765,60
Davek na dobiček po zaključnem računu		50.803,00
Ostalek za prenos v leto 1991		142.952,60
Terjatve za prodajne (Tiskarna, RST Rijeka)		319.691,00
Sedanja vrednost osnovnih sredstev po opravljeni revalorizaciji znaša		232.972,60
Vrednost investicije v gradnji (ČIC)		424.360,90

186

Zaključni račun ZČDS za leto 1990, SČ 6/91

CENIK UČIL in OBRAZCEV ZČDS – 10. 12. 1990

OBRAZCI		
odličja A. Janšje (vse stopnje)	650,00 SLT	
diplome – razne	8,50 SLT	
evidenčni list članstva	2,00 SLT	
članska izkaznica	2,00 SLT	
NALEPKA ZA KOZAREC Z MEDOM	nečlani 1,50 SLT	člani 1,20 SLT
LITERATURA		
Priročnik za začetnike	250,00 SLT	200,00 SLT
Zdravstveno varstvo čebel	250,00 SLT	200,00 SLT
Ekonomika čebelarjenja	250,00 SLT	200,00 SLT
Čebelarjeva opravila	250,00 SLT	200,00 SLT
Vzreja čebeljih matic	250,00 SLT	200,00 SLT
VIDEKASETE		
Vzreja matice	630,00 SLT	560,00 SLT
Čebelarjenje I. del	720,00 SLT	640,00 SLT
Čebelarjenje II. del	810,00 SLT	720,00 SLT
Čebelarjenje I. in II. del	1350,00 SLT	1200,00 SLT

CENE MEDU NA LJUBLJANSKI TRŽNICI IN PRI MEDEXU (10. 12. 1991): Cene medu na ljubljanski tržnici se oblikujejo prosto in so odvisne od ponudbe in povpraševanja.

Storitev/vrsta medu	1	2	3	4. trg Medex
— cvetlični	160,00	170,00	190,00	160,00 222,00
— vijšna	180,00	-	-	-
— kostanj	180,00	200,00	200,00	280,00 283,00
— gozdni	210,00	250,00	-	250,00 283,00
— rožni	250,00	290,00	290,00	-
— žajpek	250,00	250,00	-	280,00 283,00
— akacija	200,00	-	-	200,00 283,00
— ajša	-	225,00	-	-
— ružmarin	-	-	-	290,00
— med s sašem	250,00	-	-	-
— med s praškom	300,00	-	-	-

Cenik ponudbe ZČDS, SČ 1/92.

Statistika čebelarstva na Slovenskem

Število:	Člani	Odstotek:	Nečlani:	Odstotek:	Skupaj:
čebelarjev	6.769	65,7	3.600	34,3	10.369
pridobitnih panjev	133.440	83,9	25.733	16,1	159.173
rezervnih panjev	17.846	94,4	1.058	5,6	18.904
vseh panjev	151.286	84,9	26.791	15,1	178.077
AŽ panjev	122.319	93,4	8.626	6,6	130.944
LR panjev	2.823	97,4	77	2,6	2.900
neimenovanih panjev					44.233
uporabnikov AŽ panja	5.275	87,7	738	12,3	6.013
uporabnikov LR panja	140	92,1	12	7,9	152
prevažalcev	956	93,1	71	6,9	1.027
prevažalcev z lastnim vozilom	550	96,3	21	3,7	571

Čebelarji po starosti:

Od 0 do 20 let	82 čebelarjev oziroma	1,3 odstotka
od 21 do 30 let	299 čebelarjev oziroma	4,9 odstotka
od 31 do 40 let	832 čebelarjev oziroma	13,6 odstotka
od 41 do 50 let	1.314 čebelarjev oziroma	21,4 odstotka
od 51 do 60 let	1.665 čebelarjev oziroma	27,1 odstotka
od 61 do 70 let	1.276 čebelarjev oziroma	20,8 odstotka
od 71 do 80 let	526 čebelarjev oziroma	8,6 odstotka
od 81 do 90 let	135 čebelarjev oziroma	2,2 odstotka
nad 91 let	5 čebelarjev oziroma	0,1 odstotka
Skupaj	6.134 čebelarjev oziroma	100,0 odstotkov

Čebelarji po stažu čebelarjenja:

Do 10 let staža	2.040 čebelarjev oziroma	34,1 odstotka
do 20 let staža	1.464 čebelarjev oziroma	24,4 odstotka
do 30 let staža	748 čebelarjev oziroma	12,5 odstotka
do 40 let staža	749 čebelarjev oziroma	12,5 odstotka
do 50 let staža	614 čebelarjev oziroma	10,2 odstotka
do 60 let staža	246 čebelarjev oziroma	4,1 odstotka
do 70 let staža	110 čebelarjev oziroma	1,8 odstotka
do 80 let staža	22 čebelarjev oziroma	0,4 odstotka
Skupaj	5.993 čebelarjev oziroma	100,0 odstotkov

Čebelarji po številu panjev: TABELA B

Manj kot 10 panjev	5.214 čebelarjev oziroma	50,3 odstotka
od 11 do 20 panjev	2.614 čebelarjev oziroma	25,2 odstotka
od 21 do 30 panjev	1.064 čebelarjev oziroma	10,2 odstotka
od 31 do 40 panjev	534 čebelarjev oziroma	5,1 odstotka
od 41 do 50 panjev	288 čebelarjev oziroma	2,9 odstotka
od 51 do 100 panjev	508 čebelarjev oziroma	4,9 odstotka
od 101 do 200 panjev	133 čebelarjev oziroma	1,3 odstotka
nad 201 panj	14 čebelarjev oziroma	0,1 odstotka
Skupaj	10.369 čebelarjev oziroma	100,0 odstotkov

Slovenski čebelarji v številkah

Predmet obravnave	Član ZČDS	Nečlan	Odstotek član/nečlan	Skupaj
Čebelarji	6332	1750	87,3/21,7	8072
Prevažalci čebel (PC)	934	127	88,0/12,0	1061
Število pridobitnih panjev PC	43800	2965	97,0/ 3,0	46765
Prevažalci s svojim vozilom	497	41	92,4/ 7,6	533
Število pridobitnih panjev PC LV	32295	1404	95,8/ 4,2	33699
Čebelarji z AŽ panji	5101	1425	78,2/21,8	6526
Število vseh pridobitnih panjev	144	23	86,2/13,8	167
Čebelarji z LR panji	107445	14969	87,9/12,2	122414
Število vseh rezerviranih panjev	16166	1800	90,0/10,0	17966
Število pridobitnih AŽ panjev	104827	14826	97,6/ 2,4	119653
Število pridobitnih LR panjev	2618	143	95,8/ 5,2	2761

Pojasnilo k tabeli

Ob primerjavi letošnjih statističnih podatkov z lanskim ugotovimo, da je število čebelarjev za dobrih 2000 manjše (lani 10369, letos pa 8072). Razlika je nastala pri »čiščenju« dvojnih vpisov v računalnik, saj je bil posamezen čebelar vpisan dvakrat, in sicer v kraju, kjer čebelarji, in v kraju bivanja. Korekture članstva smo opravili na podlagi seznamov članstva za leto 1992, saj je veliko čebelarjskih društev iz svojih seznamov črtało precejšnje število čebelarstev, ki so jih pred tremi leti ob razdeljevanju

brezplačnih zdravil proti varozji vpisali v svoje sezname. Zaradi tega je nastala tudi razlika v številu pridobitnih panjev vseh čebelarjev.

Kateri podatki torej držijo? Dvojno prikazovanje števila pridobitnih čebeljih družin pri posameznikih in društvih, kadar morajo kaj prispevati oziroma kaj dobiti, je toliko stara kot čebelarska organizacija, zato je v tej statistiki ne bomo razširili.

Zanimivo je, da je od vseh čebelarjev le 13 odstotkov prevažalcev, na pasišča pa selijo kar 38,2 odstotka vseh čebeljih dru-

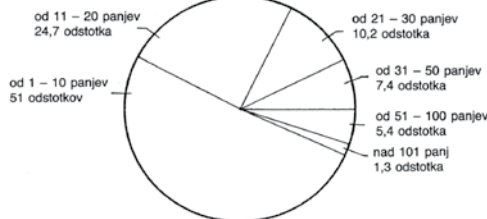
330

Foto: Arhiv Milana Runtisa

žin. Prevažalci imajo povprečno 3-krat več čebeljih družin (povprečno po 44), prevažalci s svojim prevoznim čebeljakom pa celo 4-krat več (povprečno po 63), kot je siceršnje slovensko povprečje – le to je 15 čebeljih družin na čebelara.

Razmerje med uporabniki AŽ in LR panjskega sistema je ne glede na manjše število enako kot lani, torej še kar naprej 79,4 odstotka slovenskih čebelarjev čebelarji v AŽ panjih.

Čebelarji po številu čebeljih družin – panjev:

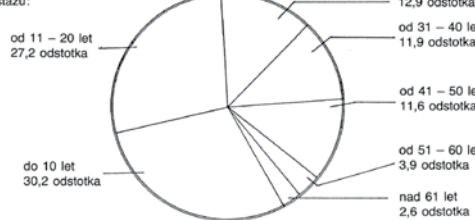


Pojasnilo: Z manj kot s 30 pridobitnimi čebeljnimi družinami čebelarji kar 86 odstotkov vseh obravnavanih čebelarjev. Ta podatek kaže, da jedro slovenskega čebelarstva sestavljajo majhna čebelarstva, ki so lastnikom bolj za sprostitev in popestritev življenja, kot pa omembe vredna ekonomska pomoč k družinskemu proračunu. Po tej večini se skoraj v celoti ravna tudi

politika ZČDS. Srednje velikih čebelarstev, ki imajo od 31 do 100 pridobitnih čebeljih družin, je nekaj manj kot 13 odstotkov. Ta čebelarstva pa so že odvisna od ekonomičnosti pridelave, saj so stroški previsoki, da bi jih lahko uvrščali v kategorijo »konjčkov«. Več kot 200 pridobitnih čebeljih družin ima le 18 čebelarjev, ti pa se s čebelarstvom povečini ukvarjajo poklicno.

Čebelarji po čebelarskem stažu in starostni sestavi:

Po stažu:



331

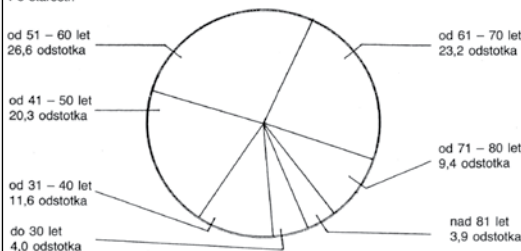
Foto: Arhiv Milana Runtisa

Osebna izkaznica ZČDS, SČ 11/91 in 12/92

papir za tiskanje Slovenskega čebelarja za celo leto (včasih smo tudi nekaj dni počakali s plačami, da je potekel rok vezave denarja, saj smo le tako ohranjali del njegove vrednosti).

Kljub »konvertibilnosti« novega dinarja, kot ga je imenovala takratna jugoslovanska vlada, se je inflacija nadaljevala tudi v letu 1991. Tako je bila članarina

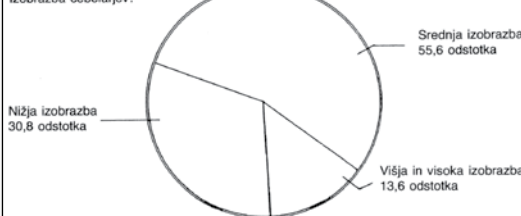
Po starosti:



Pojasnilo: Če primerjamo to preglednico z naslednjo, ki prikazuje starostno sestavo čebelarjev, vidimo, da večina čebelarjev začne čebelariti po 50. letu starosti, torej tik pred upokožitvijo ali po njej. 57,4 odstotka čebelarjev čebelari manj kot 20 let,

okoli 70 odstotkov čebelarjev pa je starih od 41 do 70 let. Da so čebelarji vzdržljive korenine, pove podatek, da jih več kot 6 odstotkov čebelari že več kot 51 let, 71-to leto pa je dopolnilo že več kot 13,3 odstotka čebelarjev.

Izobrazba čebelarjev:



Pojasnilo: Več kot polovica čebelarjev ima srednjo izobrazbo. Pri čebelarjih, ki čebelarijo v nakladnih panjih, pa je razmerje nekoliko drugačno: z nižjo izobrazbo jih je nekaj več kot 14 odstotkov, s srednjo skoraj 52 odstotkov, z visoko ali višjo pa 33 odstotkov. Primerjava med izobrazbeno strukturo čebelarjev, ki čebelarijo v AŽ oziroma LR panjih, je vredna poglobljene razmisleka.

Namesto zaključka: zbrani in prikazani

podatki niso namenjeni sami sebi, ampak so podlaga za poglobljeno analizo razmer v našem čebelarstvu. Izsledki analize nam bodo vodilo za prihodnje ravnanje. Na podlagi analiziranih podatkov bomo delovanje Zveze prilagodili tako, da bo zadovoljnih čim več čebelarjev in da jih bomo čim več pridobili v svoje vrste. S prikazanimi podatki bomo utemljili naše zahteve do oblastnih organov, da bi tako izboljšali možnosti za čebelarjenje nasploh.

332

Foto: Arhiv Milana Runtisa

sprva 210 dinarjev, nato pa smo jo iz meseca v mesec zviševali na protivrednost 30 DEM. Cene medu v prodaji na drobno na ljubljanski tržnici so bile od 70 do 100 dinarjev za kilogram (točneje za 900 g, kolikor dovoljuje prostornina kozarca). Predsednik Zveze je na letni skupščini navedel, da je bilo prejšnje leto v Jugoslavijo uvoženega 7.238 ton cenenega medu po 14 din/kg, izvoženega pa 381 ton po 31 din/kg. Podatki Statističnega zavoda kažejo, da se je uvoz poceni medu nadaljeval, saj smo že v prvem četrtletju 1991 uvozili več kot 630 ton cenenega medu sumljivega izvora. K temu je pripomogla izjemno slaba medena bera, saj so morali čebelarji celo sezono krmiti svoje čebele, tudi v obdobju paše.

Skupščina je potrdila zahtevo predsednika Zveze g. Skoka in izvršnega odbora, da Viba film, ki je bil najemnik prostorov nedokončanega Čebelarskega centra v Lukovici, izprazni stavbo in jo izroči Zvezi ter da s finančnimi sredstvi, ki smo jih iztržili s prodajo dveh montažnih objektov (čebeljnaka in učilnice) Živalskemu vrtu Ljubljana, nadaljujemo graditev Čebelarskega centra. Odločitev žal ni obrodila sadu, saj se graditev ni začela, prazen in nenadzorovan objekt pa je v naslednjih letih postal tarča vlomnih kraj stavbnega pohištva in huliganskega uničevanja.

Tega niso preprečile niti prijave na policiji. Tako kot še nekateri iz Zveze sem marsikateri nedeljski izlet z družino končal z ogledom in popraviljem škode (z nadomeščanjem razbitih opek na strehi, zapiranjem polknic ali zapaženjem polomljenih oken in vrat). Naj omenim, da smo v tem obdobju vodili akcijo zbiranja finančnih sredstev za obnovo kapele P. P. Glavarja v Lanšprežu in nadaljevali snemanje izobraževalne video-kasete Čebelarstvo I. del (II. del in kasete Vzreja matic sta že bili v prodaji).

Po več let trajajočih prizadevanjih smo končno dobili »Službo za zdravstveno varstvo čebel in pospeševanje čebelarstva«. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je v njej zaposlilo sedem veterinarjev, ki so kot pospeševalci skrbeli izključno za čebele, naša prizadevanja, da bi poleg veterinarjev zaposlilo tudi strokovne pospeševalce s področij tehnologije čebelarjenja, izrabe in urejanja paš, trženja idr., pa niso bila uslišana.

Velik izpad medenega pridelka so imeli tudi številni prevaževalci čebel na hrvaška pasišča, saj svojih čebel zaradi začetka vojnih operacij v Sloveniji in njihovega nadaljevanja na Hrvaškem niso mogli odpeljati na tamkajšnja pasišča. To je bil začetek konca množičnega prevažanja čebel na Hrvaško, saj so spopadi na pasiščih v Liki, vzhodni Slavoniji in ob meji z Bosno potekali še dve leti. Po končani vojni pa so južni sosedje z administrativnimi in drugimi ukrepi prevaževalcem tako otežili dostop do tamkajšnjih pasišč, da je večina opustila prevažanje na Hrvaško.

Ker smo leta 1991 kupili prvi računalnik in vanj prenesli podatke o članstvu, sem izdelal prvi celosten pregled našega čebelarstva v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja. Podatki, objavljeni v Slovenskem čebelarju, št. 11/91 in 12/92, so sami zase tako zgovorni, da ne potrebujejo dodatne razlage.

Po sklepu izvršnega odbora ZČDS smo leta 1992 začeli celoletno zbiranje finančne pomoči za hrvaške čebelarje, ki so jim vojaške operacije uničile čebele ali pa so njihovi panji ostali na zasedenih območjih oziroma na »nikogaršnji zemlji« med frontnimi linijami ter propadli. Poleg finančnih sredstev smo pred začetkom poletja izvedli tudi akcijo zbiranja čebeljih družin po vsej Sloveniji in jih še isto noč odpeljali na Hrvaško. Prvič smo v okolico Zagreba pripeljali več kot 90 čebeljih družin v različnih panjih, konec poletja pa smo iz Štajerske v okolico Varaždina prepeljali še približno 30 naseljenih panjev.

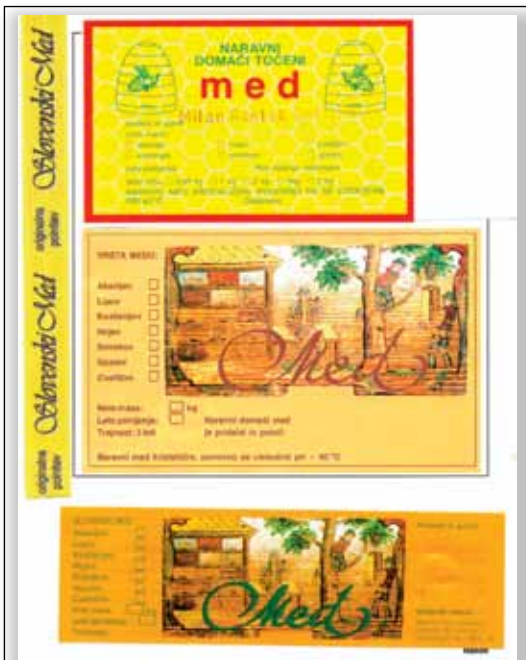
Na naše pisne zahteve in predloge za pomoč čebelarstvu nam je Vlada RS odgovorila pisno. Iz odgovora smo izvedeli, da denarja za nadaljevanje graditve Čebelarskega centra v Lukovici nima, da bo skušala status čebelarja urediti v skladu s statusom

kmeta, da je obdavčenje čebelarjev že dovolj dobro urejeno v Zakonu o dohodnini (večji čebelarji naj vodijo poslovne knjige), da se dogovarja s hrvaškimi službami za normalizacijo (zmanjšanje »papirologije«) prevoza čebel, da bo naredila več reda pri uvozu in izvozu medu itd. Čebelarji pa svojega pridelka niso mogli prodati, saj sta Medex in Hmezad zaradi izgube nezahtevnega jugoslovanskega trga, na katerem sta doslej poceni kupovala in ugodno prodajala svoje izdelke, povsem ustavila odkup medu. Hmezad je svojo čebelarsko dejavnost povsem opustil, Medex pa jo je zelo zmanjšal in se preusmeril v proizvodnjo piškotov.

V teh razmerah smo skušali čebelarjem čim bolj pomagati z nasveti za trženje v njihovi lastni režiji, z ustanavljanjem čebelarskih zadrug, uvajanjem samostojnih stojnic na tržnicah itd. Za ta namen smo izdali novo nalepko za med, uvedli prodajo kozarcev s pokrovi za med (večina čebelarjev je polnila med kar v rabljene kozarce za kumarice ali drugo vloženo zelenjavo, ne da bi z njih odstranila staro nalepko), svetovali smo jim, kje naj opravijo obvezne analize o prehranski neoporečnosti medu, kako naj poslujejo z Davčnim uradom in inšpekcijskimi službami itd. Povpraševanje po nalepkah za kozarce in prelepkih z zaščitno znamko medu slovenskih čebelarjev se je v tem obdobju podvojilo (prodali smo več kot 40.000 nalepk in približno 20.000 prelepkih z zaščitno znamko). Težave s prodajo medu so imeli predvsem veliki čebelarji, ki so bili prej navezani na enega izmed velikih odkupovalcev, manj pa je bilo to opazno pri čebelarjih ob meji z Avstrijo in Italijo. Na tradicionalnih letnih čebelarskih posvetih in razstavah, ki se jih je v prostorih osnovne šole v Polju udeleževalo od 600 do 800 čebelarjev iz vse Slovenije, smo začeli uvajati predavanja o trženju čebeljih pridelkov, higieni pridelave in o pakiranju čebeljih pridelkov. Skratka, obotavljivo smo začeli korakati v tržno gospodarstvo, ki ga do tedaj nismo poznali.

Tako leta 1992 kot 1993 je bila inflacija kljub uvedbi slovenskega tolarja tako visoka, da smo morali plačevanje članarine usklajevati vsak mesec (decembra 1992 smo začeli s 520 SIT in končali marca 1993 s 959 SIT, leto 1994 pa smo začeli s 1.500 in končali s 1.700 SIT). Samo tako smo ohranjali kolikor toliko realno vrednost vplačil. V obdobju visoke inflacije so se nekatera društva znašla tako, da so članarino na terenu zbrala že v začetku decembra, jo vezala na bankah, pobrala obresti in jo šele marca nakazala Zvezi, zato smo se odločili za mesečno prilagajanje višine članarine. Natisnili smo 12-stranski barvni koledar s čebelarskimi motivi in ga podarili vsem rednim plačnikom članarine.

Cene medu na tržnicah so bile od 300 do 450 SIT. Sladkor za zimsko krmljenje čebel smo v Bla-



Ponudba kozarcev in nalepk za med, SČ 11/93.

govnih rezervah kupovali po 48–52 SIT za kilogram, k temu pa smo prišteli še prevozne stroške do čebelarkega društva.

Iz Češke smo uvozili poln vagon kilogramskih in polkilogramskih kozarcev za med ter na osmih prodajnih mestih po vsej Sloveniji (Murska Sobota, Slovenska Bistrica, Ravne na Koroškem, Dobje pri Šentjurju, Dobrunje pri Ljubljani, Novo mesto, Lesce na Gorenjskem in Vrhpolje pri Vipavi) organizirali pogodbeno prodajo. S tem smo čebelarjem omogočili nakup enotnih kozarcev za med. Uporabniki zaščitne znamke so na svojem prvem sestanku v Ljubljani ugotovili, da bi kupili še več prelepke (ne samo 40.000), če bi bila obvezna analiza cenejša in če bi jim država ali Zveza pomagala pri propagiranju prodaje. Zahtevali so tudi spremembo napisa »zaščitna znamka za med slovenskih čebelarjev« na prelepki v »zaščitna znamka slovenskega medu«, ker nihče več ni vozil čebel na Hrvaško in je bil tako ves med pridelan v Sloveniji.

Eden izmed najpomembnejših uspehov vodstva Zveze v letu 1993 je bila vzpostavitev Opazovalno-napovedovalne službe medenja. Večletni pritisk na vlado je obrodil sad, saj smo poleg veterinarjev svetovalcev dobili še eno od pospeševalnih služb v čebelarstvu, ki jo plačuje država. Podrobnosti o tej službi bo povedal g. Pavel Zdešar, ki jo je tudi uvedel, sam naj pojasnim le to, da smo na Zvezi pripravili vso potrebno dokumentacijo za zagon te službe (javni razpis za zaposlitev, spremembo internih aktov za



sistemizacijo novega delovnega mesta, zagotovitev delovnega prostora, vzpostavitev nove telefonske linije za 24-urno obveščanje čebelarjev o medenju po telefonskem odzivniku, nakup službenega vozila itd). Pri vzpostavitvi službe smo zelo dobro sodelovali z dr. Janezom Poklukarjem s Kmetijskega inštituta Slovenije, ki je pozneje bedel nad strokovnim delom in financiranjem nalog te službe.

Ker sta bila odpravljena davek na uvoz medu (3 DEM/kg) in omejitev kontingenta (204 tone), ki sta veljala od 1. julija 1992 do 1. julija 1993, je skušala Zveza na vse mogoče načine zaščititi svoje člane pred nekontroliranim uvozom cenenegega medu. Tovrstna prizadevanja so bila nagrajena februarja 1994 z zaščitnim davkom v vrednosti od 70–98 SIT/kg uvoženega medu, odvisno od velikosti pakiranja.

V tem obdobju so zaživele tri (morda še kakšna) čebelarske zadruge, ki so jih ustanovili večji čebelarji (ponudili smo jim osnutke pravil, obrazce in navodila za registracijo, ljubljanski zadrugi smo ponudili celo prostor za sedež itd.), vendar veliki čebelarji s tem niso bili zadovoljni. Ob vsaki priložnosti so kritizirali vodstvo Zveze, češ da jo vodijo sami »petpanjičkarji« (ljubiteljski čebelarji), veliki pa v njej nimajo odločilne besede. Na dveh zborih tako imenovanih velikih pridelovalcev, sklicanih s presledkom nekaj več kot leta in pol, se je zbralo po 60 in več čebelarjev, ki so obakrat izvolili iniciativni odbor za ustanovitev sekcije ali društva velikih pridelovalcev medu, vendar konec koncev iz vsega tega ni bilo nič. Vzrok je bila menda

prezaposlenost izvoljenih v iniciativni odbor. Ob pogovoru na štiri oči pa je takoj postalo jasno, da nihče od »velikih« ne želi žrtvovati svojega časa za urejanje razmer in položaja svojih konkurentov.

Članarina za leto 1994 je bila 2.150 SIT, Medex je odkupoval med slovenskih čebelarjev po 150 do 300 SIT, sladkor pa je v Medexu stal 75 SIT/kg (namenjen je bil predvsem za kompenzacijo oziroma poplačilo odkupljenega medu). Preostali čebelarji smo lahko šele v drugi polovici septembra prek društev pokupili približno 890 ton od odobrenih 1.200 ton s česnovim prahom denaturiranega sladkorja iz Blagovnih rezerv, in sicer po približno 79 SIT/kg. Pri tem se je »izkazala« državna birokracija (Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj), saj je razveljavila sistem neposredne prodaje sladkorja društvom, kot ga je postavila Zveza (menda zaradi nepopolnega javnega razpisa), nato pa je isto ministrstvo brez javnega razpisa izbralo posrednika, ki je prodajal sladkor društvom. Več kot mesec dni zamude je številne prisililo, da so sladkor pravočasno kupili drugod.

Na skupščini so delegati potrdili spremembe pravil Zveze (sprememba imena iz ZČDS v ČZS, preimenovanje izvršnega odbora v upravni odbor, skupščine v občni zbor idr.), vendar se je njihova izvedba zavlekla, ker je upravni organ, pristojen za izdajo soglasja k pravilom Zveze, tega izdal šele 4. oktobra 1995, tako da smo novo poimenovanje Zveze, torej ČZS, začeli uporabljati šele s 1. januarjem 1996.

Iz tega obdobja je vredno omeniti začetek našega sodelovanja z Apislavijo, čebelarsko organizacijo slovenskih in podonavskih držav. Drugega zasedanja v Bratislavi se je udeležila tudi naša delegacija. Bolj množično pa so se naši čebelarji in tudi strokovni predavatelji udeleževali tradicionalnih čebelarskih srečanj v zamejstvu (v avstrijskih Tinjah in italijanski Gorici). Rekordna udeležba je bila leta 1994 tudi na srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev v Sevnici (107 ekip) in na državnem strokovnem seminarju in razstavi v Polju, kjer je bil eden izmed predavateljev naš rojak iz Švedske, dr. Josef Stark. Enako se je zgodilo tudi leto pozneje. Udeležba znanih tujih predavateljev, ki smo jih vabili na naša predavanja, pa je povzročila novo težavo – prireditveni prostor v Polju je postal premajhen, zato smo začeli razmišljati o drugih rešitvah.

Izvršni odbor Zveze je na 13. redni seji leta 1995 sklenil v Uradnem listu RS objaviti razpis za zamenjavo, prodajo ali idejno rešitev za nadaljevanje graditve Čebelarskega izobraževalnega centra na Brdu pri Lukovici. Do predpisanega roka so prispele tri ponudbe za nakup nedokončanega objekta: Spektra iz Mengša je ponudila 26 milijonov SIT (300.000

DEM), Kersnik in Blatnik z Lukovice 17,5 milijona ter SKB Nepremičnine iz Ljubljane 15,5 milijona SIT. Ker najboljši ponudnik Spektra iz Mengša do razpisane datuma ni plačal kupnine tudi po naknadnem pisnem posredovanju, je upravni odbor Zveze na 14. redni seji leta 1996 sklenil, da nedokončanega ČIC-a ne bo prodal za manj, kot je bila uradno ocenjena vrednost 300.000 DEM. Ker se je mandat tega upravnega odbora iztekel, je reševanje usode ČIC-a prepustil na novo izvoljenim organom naslednjega sklica.

Na volilnem občnem zboru 20. aprila 1996 je bil izvoljen novi predsednik Zveze (g. Peterle je dobil 54, g. Hajdinjak pa 33 glasov delegatov), hkrati z novo članarino pa je bila potrjena tudi spodbuda (20 % popusta ob včlanitvi novega člana) za tistega, ki pripelje novega člana v vrste Zveze. Delegati so potrdili včlanitev Zveze v Apimondio (člani smo postali leta 1995) in kandidaturo za izvedbo kongresa svetovne čebelarske organizacije v Sloveniji leta 2003. Vroča razprava je potekala o dolgotrajnih zaporah akacijevih pasišč na Primorskem (delegati so zahtevali, naj veterinarji pospešijo sanacijo žarišč hude gnilobe čebelje zalege na zaprtih območjih), delegati iz Koroške pa so vnovič zahtevali ločitev članarine na naročnino za glasilo Slovenski čebelar in na občutno nižjo članarino brez glasila. Tudi tokrat, kot že velikokrat prej, so delegati z večino glasov zavrnil tako možnost.

Skrb za cene medu je (poleg trga) v svoje roke vzela še komisija za trženje čebeljih pridelkov pod vodstvom podpredsednika Zveze g. Seražina. Skupaj s Kmetijskim inštitutom Slovenije (v nadaljevanju KIS) je začela sistematično oblikovati prodajne cene medu, tako da so bile te odvisne od proizvodnih stroškov in kupne moči porabnikov. Cene na tržnici so bile od 600 do 800 SIT, komisija pa je priporočila še za 10 % višje cene, kot so na tržnici. Cene namenskega sladkorja iz Tovarne sladkorja v Ormožu so bile od 82–85 SIT/kg oziroma za približno 25 SIT nižje kot v prosti prodaji. Ministrstvo je namesto regresa za sladkor za prejšnje leto KIS-u nakazalo 7 milijonov SIT za nakup dveh aparatov za analizo kakovosti medu, zato imamo čebelarji pri ceni teh analiz 85-odstotni popust.

Na novo ustanovljeno Akademsko čebelarsko društvo (vanj so se vključili čebelarji z univerzitetno izobrazbo katere koli smeri) pod vodstvom dr. Janeza Poklukarja je decembra 1996 v hotelu Lev v Ljubljani organiziralo prvi Ambrožev čebelarski ples. Prireditev živi še danes, čeprav je njen pobudnik, žal, veliko prezgodaj tragično preminil.

Leta 1997 se je inflacija toliko umirila, da nam prvič po več desetletjih ni bilo treba zviševati članarine, ki je tako ostala na ravni leta 1996. Za



Prvič v prostorih in na ploščadi Celjskega sejma

našo generacijo, ki je doživela »hiperinflacijo«, je bila taka umiritev zares blagodejna.

Prvič v samostojni Sloveniji smo organizirali tradicionalni strokovni posvet in čebelarstvo razstavo zunaj Ljubljane – v Celju. Po naročilu upravnega odbora sem se kake tri mesece pred dogodkom odpeljal na pogovore v družbo Celjski sejem, si ogledal prostore ter se dogovoril za datum in pogoje ter z vsem tem seznanil predsednika in upravni odbor Zveze, ki je odločil, da prireditve leta 1997 poskusno preselimo v Celje. Kljub snegu in mrazu, ki tiste sobote, 15. januarja 1997, nista skoparila s svojimi darovi, se je prvega državnega seminarja in razstave udeležilo več kot 1.200 čebelarjev. Presenečeni smo bili na Zvezi, saj nas je bilo nekoliko strah, da bo obisk manjši zaradi slabše dostopnosti z javnim prevozom, presenečeno je bilo vodstvo Celjskega sejma, saj me je še na prvem pogovoru, na katerem sem zahteval dvorano z vsaj 1000 sedeži in razstavni prostor s 500–800 kvadratnimi metri površine gledalo z nejevero, presenečen pa je bil tudi Friedrich Karl Tiesler, predavatelj iz tujine, ki je priznal, da še ni nastopal pred tolikšnim občinstvom. Po uspešnem začetku se je Celjski sejem kot prireditveni prostor dodobra utrdil v koledarju velikih čebelarskih dogodkov.

Upravni odbor je imenoval delovne skupine, ki so pripravile pisno in slikovno gradivo o slovenskem

čebelarstvu in Sloveniji kot turistični destinaciji, ter skupino za pogovore (pogajanja) z Vlado RS in s Cankarjevim domom kot morebitnim izvajalcem svetovnega čebelarskega kongresa (v igri je bil tudi Portorož). Obsežno gradivo smo nekaj mesecev pred 35. kongresom Apimondie, ki je potekal od 1. do 6. septembra 1997 v Antwerpnu, poslali vsem članicam svetovne čebelarske organizacije. Ciljno naravnano pisno in slikovno gradivo ter uspešno lobbiranje naših predstavnikov na obeh prejšnjih kongresih sta nam zagotovila organizacijo 38. kongresa Apimondie leta 2003 v Sloveniji. Za organizacijo kongresa sta skupaj z nami kandidirali še Italija in Španija, a so delegati z veliko večino glasov izbrali Slovenijo.

Leto 1998 je zaznamovalo praznovanje 125-letnice obstoja naše organizacije in 100-letnice izhajanja slovenskega čebelarskega glasila. Visoki jubilej smo zaznamovali s številnimi dogodki, ki so potekali celo leto, osrednja proslava pa je bila 19. decembra 1998 v dvorani Union v Ljubljani. Na slovesni akademiji v okviru proslave so nastopili oktet Deseti brat, simfonični orkester Srednje glasbene šole z Vrhnike, več šolskih skupin z recitali in skeči, gledališki in filmski igralec Polde Bibič in drugi. Poleg predsednika Zveze g. Peterleta so bili slavnostni govorniki še predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Veterinarske uprave, Veterinarske fakultete in Veterinarskega zavoda, Biotehniške fakultete, čebelarskih zvez Avstrije, Italije in zamejskih Slovencev ter direktorji Kmetijskega inštituta Slovenije, Slovenske združne kmetijske banke, Medexa in drugi. Pred začetkom slovesnosti in po njenem koncu so sceno s slavnostnim mimohodom ob zvokih koračnice popestrili praporščaki iz 47 čebelarskih društev. Ob tej priložnosti je predsednik Zveze podelil jubilejne plakete 80 zaslužnim čebelarjem in enajstim organizacijam. Med slovesnostjo in po njej



Slovesnost v dvorani Union ob 125-letnici Zveze, SČ 2/99.

si je približno 500 obiskovalcev v predverju dvorane Union in v avli Kmetijske banke lahko ogledalo priložnostno razstavo. Ob koncu leta smo izdali še posebno številko Slovenskega čebelarja in v njej predstavili del naše čebelarstva zgodovine.

Upravni odbor Zveze je za področje izobraževanja odobril sofinanciranje izdaje knjige dr. Kapša »Med in zdravje« in financiranje (plačilo avtorskih pravic in izdaje) delovnega zvezka za mlade čebelarje »Čebela se predstavi« avtorice Marije Mlaker. Sedemnajst priznanih slovenskih čebelarskih strokovnjakov je pod uredniškim vodstvom dr. Poklukarja pri zažbi Kmečki glas izdalo novo obširno čebelarsko knjigo »Od čebele do medu«. Z novimi spoznanji s področja čebelarstva je knjiga zapolnila dolgoletno vrzel na tem področju.

Komisija za čebelarske krožke in njihovi mentorji so na srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev v Trebnjem sklenili, da je treba za večjo motiviranost mladih krožkarjev in njihovih mentorjev spremeniti pravilnik o tekmovanju. Predlagali so, da ekipam ne bi več dodeljevali negativnih točk za napačne odgovore, temveč da bi vsem priznali 50 točk bonusa, da ne bi več razglašali prvo-, drugo- in tretjevrščne ekipe v posamezni kategoriji, temveč da bi glede na odstotek doseženih točk ekipam podeljevali zlate, srebrne in bronaste plakete. Upravni odbor Zveze je sprejel tako predlagane spremembe kot tudi spremembe pravilnika o podeljevanju priznanj in nagrad. Tega je dopolnil še s posebnim priznanjem Antona Žnideršiča za inovacije v čebelarstvu.

Nezadovoljni čebelarji so v Semiču organizirali problemsko konferenco o razmerah v čebelarstvu na Slovenskem. Na srečanje so poleg vrha Zveze in vodstev dolenskih čebelarskih društev povabili še predstavnike Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Veterinarske in Biotehniške fakultete, Kmetijskega inštituta in drugih institucij, ki bi lahko tako ali drugače vplivale na čebelarstvo. Udeleženci konference so si izmenjali mnenja, stališča in zahteve za hitrejši razvoj čebelarstva ter vse skupaj zapisali v memorandum, ki so ga razdelili udeležencem konference, upravnim in strokovnim službam ter ga objavili v Slovenskem čebelarju.

Ministrstvu za kmetijstvo in notranje zadeve sta julija 1998, po skoraj štirih letih od uveljavitve sprememb zakona o društvih (zakon je to zahteval najpozneje v šestih mesecih po uveljavitvi), vendarle objavili pravilnik o merilih za podelitev statusa društev, ki delujejo v javnem interesu.

Tudi v letu 1999 smo si prizadevali za poenostavitev registracije prevoznih čebelnjakov in dosegli, da jih je bilo mogoče registrirati za krajši čas od enega leta in da njihovim lastnikom v vmesnem obdobju ni bilo treba vračati registrskih tablic.



Foto: Arhiv Milana Runtisa

Kandidati za mojstre pri »pouku«

Komisija za zaščito slovenskega medu je pripravila nov pravilnik in prelepko za kolektivno blagovno znamko (KBZ) za slovenski med, poleg tega pa je razpisala tudi tečaj za preglednike medu za podeljevanje KBZ ter ga izvedla skupaj s Biotehniško fakulteto v Ljubljani.

Komisija za izobraževanje je na pobudo in pod vodstvom predsednika komisije g. Rozmana razpisala 360-urni tečaj za izobraževanje prve skupine kandidatov za čebelarske mojstre v okviru certifikatnega sistema izobraževanja za odrasle. V razpisu navedena merila so določala potrebno čebelarsko prakso in število čebeljih družin, s katerimi kandidat čebelarji, vsaj končano srednješolsko strokovno izobrazbo, približno ceno, število ur in kraj tečaja. Kandidat je moral biti član Zveze in aktiven član v čebelarskem društvu, to pa je moralo za vsakega kandidata pisno potrditi tudi društvo. Certifikatni sistem izobraževanja odraslih za (predvsem deficitarne) poklice, med katere je spadala tudi poklicna kvalifikacija za čebelarja, je namreč zahteval, da mora kandidat za poklicno izobrazbo poleg teoretičnih vsebin usvojiti tudi praktična strokovna znanja, vendar morajo ta podajati le mojstri posameznih poklicev. Ker v Sloveniji že več desetletij ni bilo nikakršnega usposabljanja za čebelarske mojstre, teh seveda ni bilo, zato ni bilo niti usposabljanja za čebelarski poklic. Med štiridesetimi prijavljenimi kandidati je komisija pozno jeseni izbrala 24 čebelarjev, ki so se leto dni pozneje začeli usposabljati za čebelarske mojstre.

Čebelarska šola iz Gradca v Avstriji je po končanem 360-urnem teoretičnem in praktičnem usposabljanju izdala spričevala prvim 24 mojstrom čebelarstva v Sloveniji. Po skoraj petdesetih letih so bili to prvi čebelarji na slovenskih tleh, ki so končali verificirano, državno priznano poklicno čebelarsko izobraževanje. Diplome graške čebelarske šole, ki je bila za Evropsko unijo (oz. program PHARE MOKO) referenčna šola za velik del Srednje Evrope (Avstrijo, Švico, Južno Tirolsko, Bavarsko idr.), smo overili



Gasilska fotografija s podelitve diplom mojstrom

pri notarjih ter zbrali potrebne dokumente za vsakega diplomanta posebej, potem pa jih je Ministrstvo za šolstvo in šport nostrificiralo, torej izenačilo s spričevali, izdanimi v Republiki Sloveniji.

Za hitro in uspešno izvedeno izobraževanje za čebelarje je bilo odločilno izvrstno sodelovanje administracije Zveze z izobraževalno organizacijo T EDUCO iz Velenja, predvsem pa osebno prijateljstvo predsednika komisije za izobraževanje g. Rozmana z ravnateljem graške Čebelarške šole inž. Josefom Ultzem. Poleg g. Ultza so v izobraževalnem programu in pri zaključnem izpitu sodelovali predvsem naši predavatelji, med njimi npr. dr. Janez Poklukar s KIS-a, prof. Pavle Zaletel ter številni predavatelji z Biotehniške, Veterinarske in Pravne fakultete ter iz drugih domačih izobraževalnih ustanov. Teoretična predavanja so kandidati obiskovali ob petkih in sobotah v različnih predavalnicah po Ljubljani, praktični del usposabljanja pa so opravili v čebelnjakih Čebelarške šole v Gradcu v Avstriji. Nekaj mesecev pred koncem izobraževanja je nenadoma umrl pogodbeni koordinator in »duša« programa Tine Kopač. Precej napora sem vložil v iskanje dokumentacije o opravljenih in plačanih honorarjih predavateljem in seznama načrtovanih predavateljev, pa tudi dokumentacije o učnih načrtih, gradivih in urnikih prihodnjega usposabljanja. Do konca tečaja je naloge koordinatorke prevzela mag. Jasna Kralj, ki jo je Zveza neposredno pred tem zaposlila za določen čas kot strokovno sodelavko, da bi vodila priprave na Svetovni čebelarški kongres Apimondia 2003 v Sloveniji.

Vollni občni zbor Zveze 15. maja 2000 je že potekal po dopoljenih pravilih. Za volitve članov upravnega odbora Zveze so po nekaterih regijah izvedli delne občne zборе, preostale pa so izvolili delegati na skupnem zasedanju. Za predsednika Zveze je bil znova izvoljen g. Lojze Peterle, podpredsedniki

(po prejšnjih pravilih le eden) pa so postali: g. Avgust Gril, g. Vlado Pušnik in g. Franc Šivic.

Ob plačilu članarine za leto 2000 (ta je bila 5.500 SIT) smo čebelarjem izročili člansko izkaznico, s katero so se lahko identificirali pri trgovcih in veterinarjih. Z vsemi pomembnejšimi trgovci smo sklenili pisni dogovor, da pri nakupu čebelarjeve opreme in reprodukcijskega materiala imetnikom čebelarjeve članske izkaznice odobrijo do 10 % popust.

Statistični podatki za leto 2000 kažejo, da smo čebelarili s 127 tisoč gospodarskimi in približno 31 tisoč rezervnimi čebeljimi družinami. V 203 čebelarjskih društvih (brez občinskih in medobčinskih zvez) je bilo včlanjenih nekaj več kot 5.800 članov, približno 270 pa jih je bilo zgolj naročnikov na našo revijo. Kmetijski inštitut je izračunal in objavil stroške pridelave medu in drugih čebeljih pridelkov ter predlagal modelni izračun cene v prodaji na drobno glede na sorto medu na ravni od 900 do 1.400 SIT za kilogram.

Pri Uradu za intelektualno lastnino smo (kot že prej zaščitno znamko za slovenski med) registrirali tudi blagovno znamko za kranjsko čebelo. Pravilnik in zaščitno nalepko »AUTHENTIC CARNIOLAN« je skupaj s strokovno komisijo pripravil dr. Janko Božič, njen namen pa je zaščititi prodajo avtentične kranjske matice in njenega genetskega materiala.

Zaživelo je delo pri izdajanju nove kolektivne blagovne znamke za slovenski med, saj smo po več mesecih čakanja od pristojnega ministrstva dobili soglasje za uporabo besede »slovenski« na prelepki KBZ, tako da smo jo končno lahko registrirali na Uradu za intelektualno lastnino. Na Biotehniški fakulteti v Ljubljani je končalo izobraževanje prvih 66 preglednikov za med. Vsak od njih je dobil še refraktometer in konduktometer za analizo vzorcev medu ter seveda potrebno število prelepki KBZ, ki so jih na podlagi rezultatov analiziranih vzorcev prodali čebelarjem.

Na okrogli mizi, ki je bila 7. novembra v prostorih Davčne uprave Republike Slovenije in ki so se je udeležili predstavniki Zveze, Ministrstva za finance, Ministrstva za kmetijstvo in Davčne uprave, smo predlagali spremembe zakona o dohodnini in davčne zakonodaje ter izenačitev statusa čebelarja in kmeta. Nekaj mesecev pozneje je bilo sprejetih nekaj sprememb zakona o dohodnini, glede statusa čebelarja in kmeta pa se ni premaknilo nič.

Novi upravni odbor je že na svoji prvi seji sklenil prekiniti cincanje in skoraj tridesetletno »nedelo« na nedokončanem objektu ČIC-a na Brdu pri Lukovici. Sprejel je sklep, naj Zveza vse svoje moči usmeri v končanje čebelarjskega centra do leta 2003, torej do kongresa Apimondie v Sloveniji. UO je odločitev sprejel po predstavitvi programske predloge za

oživitev in spremembo namembnosti ČIC-a, ki jo je izdelal in članom upravnega odbora predstavil podpredsednik Zveze g. Vlado Pušnik. Da predlagana rešitev »kaže luč na koncu predora« in da je nekaj zares izjemnega, se je pokazalo pri skoraj soglasni podpori članov upravnega odbora, saj se v zvezi z reševanjem usode ČIC-a kaj podobnega ni zgodilo še nikoli. Ker je potek graditve podrobneje opisal predsednik gradbenega odbora Vlado Pušnik, ki je brez dvoma najzaslužnejši posameznik, da ta čudoviti center danes živi, bom sam opisal le neka tera upravno-pravna dejanja, ki sem jih v vlogi tajnika Zveze opravil za nemoten potek graditve.

Kdor je kdaj legalno gradil svojo stanovanjsko hišo, ve, koliko vrat pisarn različnih upravnih organov je treba odpreti, koliko ur čakati in vrstah, kolik telefonskih klicev je treba opraviti, koliko kilometrov prevoziti in koliko »živcev izgubiti«, preden si kot investitor pridobi vsa potrebna soglasja. Najprej smo obnovili vsa soglasja k skoraj 30 let mirujočemu gradbenemu dovoljenju, po katerem smo začeli »sancijska« in nadaljevalna gradbena dela. Moj delavnik in področje mojih dejavnosti sta se zato iz zgolj tajniških razširila in za nekaj več kot dve leti raztegnila še na iskalca soglasij, koordinatorja med službami Upravne enote Domžale, Občino Lukovica in Zvezo, vlagatelja, zbiralca in skupaj s posebno komisijo tudi odpiralca v ponudnikov na javnih razpisih (tedaj ni bilo niti ene pritožbe oz. zahteve za razveljavitev javnega razpisa zaradi administrativnih napak – pa berite ali poslušajte današnje medije o tej problematiki!), na vodjo ločenega računa za graditev ČIC-a in likvidatorja začasnih gradbenih situacij itd. Zaradi svoje vsebine sta se mi posebej vtisnila v spomin dva dogodka. Tedaj so intenzivno potekali denacionalizacijski postopki. Že kaki dve leti pred nadaljevanjem gradnje ČIC-a sem po nalogu upravnega odbora Zveze iskal in pridobil vse lastniške dokumente za zemljišča in objekte v lasti Zveze na območju Ljubljane, Lukovice in Žirovnice. Med temi sta bila tudi izpiska iz zemljiške knjige in pristojnega sodišča v Domžalah, ki sta potrdila, da sta stavba in zemljišče ČIC-a v lasti Zveze in da nista v postopku denacionalizacije. O lastništvu ČIC-a so se med nepoučenimi »dobronamernimi« čebelarji širile različne govorice, zato je tedanji predsednik Zveze g. Lojze Peterle zahteval vso dokumentacijo o lastništvu ČIC-a in jo dal preveriti svojim pravnim strokovnjakom. Tudi oni so ugotovili, da je polnopravni lastnik tega objekta Zveza.

Drugi dogodek pa se je zgodil ob iskanju soglasja k lokacijskemu in gradbenemu dovoljenju pri Zavodu za varovanje naravne in kulturne dediščine iz Kranja (ta je bil pristojen tudi za Občino Lukovica). Na podlagi priložene projektne dokumenta-

KONČANO JE ŠOLANJE PRVE SKUPINE PREGLEDNIKOV MEĐU

Prva generacija preglednikov među v okviru blagovne znamke slovenskega među CZS je prejela licenco

Šolanje za preglednike među v okviru nove blagovne znamke za slovenski među, ki ga je organizirala Čebelarja zveza Slovenija, na predlog komisije za blagovno znamko, je letos končala petinastdeset čebelarjev, ki so jih na tečaj posiljala čebelarica družstva iz vseh slovenskih regij. Blagovna znamka bo zaradi poudarka na kakovosti in dovoljnjem MKGP predvidoma dopolnjeva slovenski čebelarjem septembra letos. Pregledniki među, ki bodo izbranih šolstev, se bodo s temi među označili s to znamko res vrhunski, so končali usposabljanje na tedajšnj pod vodstvom prof. dr. Anne Marije Pleštanjan na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. V sredo,

7. junija, pa so iz rok predsednika komisije za blagovno znamko CZS g. Milana Megliča prejeli licenco za oprejanje dela preglednikov među. Ker bo glede na dosedanje izkušnje među, oprejen z blagovno znamko, na tržišču bolj iskan in dobro sprejet, bo primerno oblikati bo pa še bolj, je zanimanje zaip među občutno naraslo.

Komisija za blagovno znamko poziva vsa družstva, da tudi finančno podpirajo delo preglednikov za među, tako da stroške dela preglednikov ter stroške za nakup aparatur za analize među (refraktometer in konduktometer) vnesejo v letne programe dela, ki jih povečini sofinancirajo občine.

PREGLEDNIKI MEĐU ZA BLAGOVNO ZNAMKO SLOVENSKEGA MEĐU

Jože BERGANT, Sveti Duh 142, 4220 Slk. Loka	(ČD Šk. Loka) ŠL
Jozab MUR, Podgora 18, 4224 Gorenja vas	(ČD Trebja - Gor. vas) ŠL
Jože ŠNAJDER, Reče 123, 4220 Škofja Loka	(ČD Škofja Loka) ŠL
Jože BERTONČI, Sercejeva 3, 4240 Radovljica	(ČD Radovljica) JE
Boris KONIG, Murava 21, 4270 Jesenice	(ČD Jesenice) JE
Francišek MEDJA, Lipce 7/b, 4273 Blejska Dobrava	(ČD Jesenice) JE
Milan MEGLIČ, Trnovcova 1, 1000 Ljubljana	(ČD Kranjska Gora) JE
Jože OSTERMAN, Oslavsek 25, 4202 Predvor	(ČD Predvor) BL
Lovro LEGIČ, Zagorška 10, 4260 Bled	(ČD Bled - Gorje) BL
Janez POKLUKAR, Kis, Hacuztova 17, 1000 Ljubljana	(komisija)
Majd BOŽNAR, Hrastnica 3, 1355 Polhov Gradec	(komisija)
Isauro KRALJ, A. Zmerova 6, 1000 Ljubljana	(komisija)
Branco BORŠTNIK, Prijezja 3/a, 1315 Velike Lašče	(ČD Vel. Lašče) LJ
Janko BOŽNAR, Hrastnica 3, 1355 Polhov Gradec	(ČD Polhov Gradec) LJ
David FERLE, Biškovška cesta 1/7b, 1261 Lj. Dobruge	(ČD Mostviš) LJ
Janez GRAJČAR, Vir, Jurčičeva 12, 1230 Domžale	(ČD Domžale) LJ
Roman MAVEČ, Matejeva 14, 1000 Ljubljana	(ČD Lj.) LJ
Janez MHELIČ, Križna pot 10, Prielg, 1230 Domžale	(ČD Domžale) LJ
Janez BRANČIČ, Rostanova ul. 5, 2000 Maribor	(ČD Lj. Center) LJ
Aleš ŠUSTAR, Zaboršt 24, 1262 Dol pri Ljubljani	(ČD Dolso) LJ
Anton TOMIČ, Kajakarška cesta 63, 1211 Smartno	(ČD Trzin) LJ
Franc ŽELIČ, Vajkavžev trg 7, 1270 Ljica	(ČD Lj.) LJ
Franc PREZELI, Meninska 1, 1240 Kamnik	(ČD Komenda) LJ
Janez OTONČAR, Notranjska 3, 1380 Cerkljica	(ČD Bag. Cerkljica) LJ
Ivan BRANČIČ, Rostanova ul. 5, 2000 Maribor	(komisija)
Darko LORENČIČ, Zg. Velika 65, 2213 Zg. Velika	(ČD Velika Strada) Vb MB
Janez ODER, Javorniška ul. 4, 2314 Zg. Polsvaka	(ČD Sl. Bistrica) MB
Majdan SLANČIČ, U. bratov Gref 24, 2000 Maribor	(ČD Lovrenc na Poh.) MB
Janez ŠNAJDER, Čebelarjeva Mošnica 17, 2204 Miklavc	(ČD Radenci) MB
Janez TRETJAK, Šentjanž nad Radjami 8/a, 2360 Radlje	(ČD Ravne) MB
Slavko KLEINDIENST, Aškercova 1, 2310 Sl. Bistrica	(ČD Sl. Bistrica) SB

Ivan VIDIČNIK, Radana vas 2, 3214 Zreče	(ČD Zreče) SB
Martin ČUH, Rimaska pl. 23, 2260 Ptuj	(ČD Ptuj) PT
Slavko CEH, Linhartova 1, 2250 Ptuj	(ČD Turmšje) FT
Vili BRIZ, Vrsno 11/a, 5222 Kobard	(ČD Tolmin) TD
Marija ŠKREČ, Subot 41, 6222 Kobard	(ČD Tolmin) TD
Stanislav ČIČEK, Ivanci 39, 9222 Bogojna	(ČD Mor. Toplice) MS
Vlado BALAJČIČ, Mišina 7, 9233 Odranci	(ČD Dolenjske) MS
Jakov MADJAR, Čopova 2, 9000 Murska Sobota	(ČD Rogatec) MS
August SINIČ, Petanjci 29, 9251 Tišina	(ČD Tišina) MS
Jože MATAVŽ, V. z. Lendavska vrh, 9000 Murska Sobota	(komisija)
Frk DREVE, Prešernov trg 12, 3223 Škofja	(ČD Ravn. Škofjanj) CE
Andrej JERNEJ, Dobročinska 11, 3230 Šentjur	(ČD Oranjski) CE
Janez KROPIVSEK, Jeronim 32, 3305 Vransko	(ČD Vransko) CE
Marija VEHOVEC, Startarova 6, 3320 Welenje	(ČD Apski) CE
Silvo POSLAJ, Čeda vas 46/a, 3241 Procelj	(ČD Rogulška Slatina) CE
Alojz FABIČIČ, Podgrit 17, 5272 Podnanos	(ČD Ajdovščina) NG
Viktor MARVIN, Vogrsko 155/a, 5293 Volča Draga	(ČD Semptner) NO
Slavko KRIZIČ, M. Kogelje 1/7b, 5000 Nova Gorica	(ČD Nova Gorica) NG
Darjež SAULI, Gradsko vrh, 19, 5000 Nova Gorica	(ČD Nova Gorica) NG
Vladimir JENČEK, Koldovska 23/a, 6257 Pivka	(ČD Pivka) NO
Ferdinand PREMRL, Malo Ubeljako 21, 6225 Hruševlje	(ČD Postojna) NO
Ivan GRAMC, Mrziva vas 20/a, 8292 Krška vas	(ČD Krška vas) KK
Franci MAROLT, Pod Vitaco 20, 8290 Sevnica	(ČD Sevnica) KK
Janez KOJEK, Dolga vas - Omerza 29, 1330 Kočevje	(ČD Kočevje) KK
Alojz KOLŠAR, Gor. Mahorova 2, 8310 Šentjernej	(ČD Šentjernej) NM
Ivan SELAK, Lunačkova22, 8233 Mirna	(ČD Šentrupert) NM
Bojan PAVLIN, Seja 3/a, 8333 Semeč	(ČD Semeč) BK
Jože SEVERI, Semeč 7/c, 8333 Semeč	(ČD Semeč) BK
Milan VAJDA, Vinogradinska 41, 8330 Metlika	(ČD Metlika) BK
Renato STARC, Smolnica 9, 8272 Gračiče	(ČD Koper) OK
Zorko ŠABEC, Prešernova ul. 38, 8250 Sl. Bistrica	(ČD Sl. Bistrica) OK
Benet BRIVAR, Gabrsko 63/a, 1420 Trzinje	(ČD Trzinje) ZS
Drago ŠIHOVEC, Kotredel 21, 1410 Zagorje	(ČD Zagorje) ZS
Janez VOZEL, Medija 6, 1411 Istake	(ČD Zagorje) ZS
Petra PODGORŠEK, Vojake 6, 1217 Vodice	(ČD Skurdašnja) LJ

Legenda za oznako območja:

SL - škofljaska območje, JE - jezerško, BL - bespoko bihoriško, LJ - ljubljansko, MB - mariborsko, SB - slovenski bistrski, FT - ptujsko, GP - gorjsko, MS - prestavsko, CE - celjsko, NG - novo gorica, NO - notranjsko, KK - krško, poje, KC - kočevsko, NM - novomeško, BK - bela krajina, OK - obalno-kraško, ZS - zasavsko območje

Pooblaščen pregledniki za među, SČ 7-8/2000

cije, ki je predvidevala le vzhodni prizidek z ravno streho k obstoječi stavbi ČIC-a, namreč Zavod nikakor ni hotel izdati soglasja. Po njihovem mnenju tak objekt ne bi sodil v okolje, niti ne bi podoben čebelnjaku, kot smo jim zatrjevali. Ker se niso dali prepričati, smo v arhivu poiskali slike zelo starega, umetelno izdelanega, opuščena čebelnjaka iz Logarske doline in velikega čebelnjaka enega izmed naših velečebelarjev iz prejšnjega stoletja. S projektantom sva se odpeljala v kranjski zavod in s priloženimi fotografijami prepričala pooblaščenega uradnika, da je izdal soglasje, saj se je prepričal, da obstajajo tudi drugačni čebelnjaki. Tako smo morali k obstoječi nedokončani stavbi ČIC-a »nari-

sati« in potem tudi zgraditi tako vzhodni kot zahodni prizidek, oba z dvokapno streho. Med vožnjo v Ljubljano sva s projektantom soglasno ugotavljala, da bo z novim prizidkom najbolj zadovoljen predsednik gradbenega odbora, g. Vlado Pušnik, ki je že vse od začetka trdil, da je ČIC premajhen. Pri plačevanju »etapnih« računov izvajalcem (delnih gradbenih situacij) se je že kazalo zdajšnje porazno stanje, saj so veliki gradbeni izvajalci z velikim zamikom plačevali svoje podizvajalce (zdaj pa jih sploh ne). Glavnemu izvajalcu smo, vsaj na začetku gradnje, v roku plačali za opravljena dela, ta pa je svoje podizvajalce več mesecev zavajal, češ da jim Zveza še ni plačala. Ker sem bil najmanj enkrat na teden na gradbišču v stiku z delavci in sem jih sproti obveščal tudi o plačevanju, je glavni izvajalec zahteval, da podizvajalcev o tem ne smemo obveščati. Proti koncu gradbenih del, ko je bil v finančni konstrukciji že velik del državnega denarja, pa je s plačili zamujala tudi Zveza, saj so ministrstva dodeljeno finančno pomoč praviloma nakažovala neposredno pred koncem leta.

Na koncu bi se rad zahvalil županu g. Živku Burji in osebju Občine Lukovica, ker so nam zares veliko pomagali na vsakem koraku, vodstvu in čebelarjem domačega čebelarskega društva s predsednikom Albinom Zajcem na čelu, ker so s svojimi pridnimi rokami vskočili vsakokrat, kadar je bilo treba na hitro kaj urediti, a ni bilo druge delovne sile, in ne nazadnje tudi uradnikom Upravne enote Domžale, ker so včasih zamižali na eno oko in graditve niso po nepotrebnem ustavljali, čeprav za graditev ČIC-a še nismo pridobili vseh potrebnih soglasij.

Leto 2001 je bilo tudi zadnje leto mojega tajnikovanja. Graditev ČIC-a je bila še naprej moja osrednja dodatna zadolžitev, druga dodatna naloga admini-

stracije pa so bile intenzivne priprave na organizacijo svetovnega čebelarskega kongresa v Sloveniji. Po dolgotrajnem in težavnem pogajanju smo s Cankarjevim domom iz Ljubljane podpisali tako pogodbo o organizaciji kongresa, da je ta po končnem obračunu tudi Zvezi obetala nekaj prihodkov in ne le težaškega dela.

Redno delo administracije Zveze je sicer potekalo po ustaljenih tirih. Tako smo pripravljali tekmovanja mladih čebelarjev, ki smo jih popestrili še s prvim čebelarskim taborom za mlade v Prosenjakovcih. Komisija za izobraževanje odraslih, na čelu katere je bil g. Anton Rozman, je po objavi poklica »čebelar/ka« v nomenklaturi poklicev dobila zeleno luč za začetek poklicnega čebelarskega izobraževanja, zato je skupaj z Andragoškim centrom Slovenije, Centrom poklicnega izobraževanja in izobraževalnim podjetjem T. EDUCO iz Velenja pripravila vso potrebno dokumentacijo, standarde znanj, učne načrte in seznam morebitnih predavateljev za začetek poklicnega izobraževanja čebelarjev. Po javnem razpisu je pristojna komisija med kandidati za novega tajnika izbrala g. Antona Tomca, ki je septembra 2001 začel svojo tajniško pot na Zvezi. Na rednem občnem zboru se ni zgodilo nič novega, za primerjavo z zdajšnjim občutno višjim »proračunom« Zveze pa si lahko ogledate zaključni račun ČZS za leto 2000.

Čeprav ocenjevanje nadrejenih ni v navadi, lahko povem, da sem med svojim več kot petnajstletnim tajnikovanjem pod tremi predsedniki z vsemi vzpostavil in gojil profesionalen odnos, zato z nobenim od njih nisem imel omembe vrednega konflikta. Prvi predsednik Andrej Petelin je bil »otrok« prejšnjega režima, a pošten do čebelarjev ter zahteven in strog (vedno na distanci) do zaposlenih v administraciji. Marjan Skok, ki je predsedniški položaj prevzel pred rednim iztekom mandata, je bil od vseh »mojih« predsednikov edina »nepolitična« osebnost, tega pa v pogovorih z ministri in predsednikom vlade sploh ni bilo opaziti. Z le njemu lastnim osebnim pristopom je dosegel zares veliko »majhnih zmag« za slovensko čebelarstvo, za administrativne delavce pa je bil prej »oče« kot šef. In še o Lojzetu Peterletu kot predsedniku. Ne poznam človeka, ki bi si v tako kratkem času (veliko ga ob svojih političnih funkcijah nikoli ni imel) vtisnil v spomin vse pomembne podatke in jih nato v kar najbolj strnjeni vsebini prenesel drugim. Kljub njegovi vpetosti v politiko je pri delu s čebelarji in delavci naše administracije to stran svoje osebnosti pustil zunaj Zveze. Vztrajal je pri doslednem upoštevanju zakonodaje, finančnih in drugih predpisov. Ob njegovi pomoči smo nekoliko lažje dostopali do administracij na ministrstvih in si tako skrajšali pot do reševanja nakopičenih čebelarskih tegob. ■

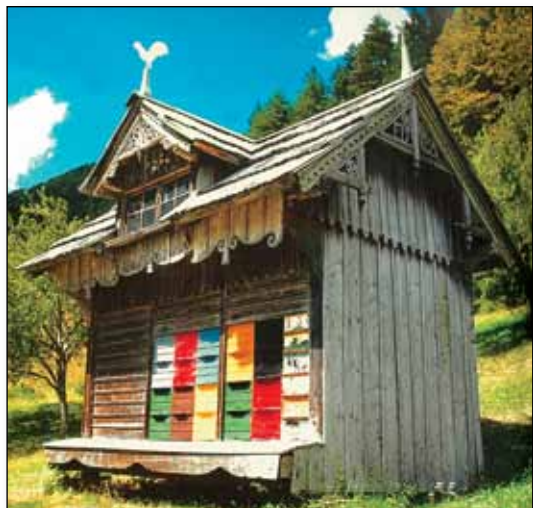


Foto: Franc Šivic

Umetelno izdelan čebelnjak iz Robanovega kota kot vzorec za ČIC



Kronika tajništva Čebelarske zveze Slovenije 2001–2011

Anton Tomec, tajnik ČZS

Preden opišem nekatere pomembne dosežke in dogajanja pri Čebelarski zvezi Slovenije (ČZS) v minulih desetih letih, pri čemer so mi v pomoč zapisniki in pisna poročila, mi dovolite, da navedem nekaj osebnih vtisov, ki so mi v tem obdobju mojega dela pri ČZS ostali v lepem spominu. Na delovno mesto tajnika ČZS sem bil septembra 2001, ko sem pri ČZS začel tudi delati, izbran na podlagi javnega razpisa, poskusna doba pa je trajala kar šest mesecev. Delo tajnika pri tako veliki in ugledni organizaciji, kot je ČZS, je bilo zame velik izziv in moral sem se hitro učiti. Pri tem so mi bili v veliko pomoč moj predhodnik g. Milan Runtas ter preostali sodelavci in člani vodstva. Takoj sem se vključil v delo gradbenega odbora za končanje Čebelarskega centra Slovenije in tudi v vse druge dejavnosti ČZS, ki je tedaj imela svoj sedež na Cankarjevi 3 v Ljubljani. Ob svojem delu sem spoznal veliko izjemnih ljudi, čebelarjev, ki so z vsem srcem vodili ČZS in sodelovali pri tedanjih pomembnih nalogah naše krovne organizacije, med njimi pa je kot v čebeljem panju dobesedno vrvelo za skupne cilje. Hitro so me sprejeli medse in ponosen sem, da sem lahko del te velike družine čebelarjev.

Opis pomembnejših dosežkov in dogajanj pri ČZS v tem obdobju je nastal na podlagi zapisnikov in pisnih poročil.

Leto 2001

V letu 2001 so bile vse sile ČZS usmerjene v končanje Čebelarskega centra Slovenije. Ker je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano zavlačevalo z nakazilom odobrenih nepovratnih sredstev, smo zabredli v velike plačilne težave, saj svojih obveznosti do izvajalcev nismo mogli redno poravnati. Nekatera čebelarska društva so članarino nakazala predčasno, tako da smo ta denar porabili za poplačilo obveznosti, pri banki in čebelarskih organizacijah pa smo najeli tudi kratkoročna posojila. Opravljena je bila tudi cenitev poslovnih prostorov na Cankarjevi 3 v Ljubljani in sprejet sklep o njihovi prodaji. V stavbi Čebelarskega centra Slovenije so potekala zaključna dela, organizirane skupine čebelarjev iz vse Slovenije so z delovnimi akcijami pomagale urejati okolico centra. Na pobudo g. Pavla Zdešarja so čebelarska društva zbrala sredstva za bronaste kipe Antona Janše, Petra Pavla

Glavarja in Antona Žnideršiča, Občina Lukovica pa je zagotovila zgraditev kanalizacije in ureditev dovodne poti. V tem letu je UO ČZS sprejel Strategijo razvoja slovenskega čebelarstva, ki jo je pripravila strokovna skupina pod vodstvom dr. Janeza Poklukarja, ter na predlog g. Milana Megliča tudi odločitev o zaščiti geografskega porekla slovenskega medu in drugih čebeljih pridelkov. Ministrstvo za kmetijstvo nam je za to odobrilo namenska finančna sredstva, zato smo že v letu 2001 na ministrstvu oddali vlogo za zaščito geografskega porekla slovenskega medu in drugih čebeljih pridelkov. Na podlagi sprejete dobre čebelarske prakse, uveljavljene v kolektivni blagovni znamki Slovenski med kontrolirane kakovosti, smo začeli pripravljati tudi strokovne podlage za uveljavitev dobrih higienskih navad v čebelarstvu. Sočasno so potekale priprave na svetovni čebelarski kongres Apimondia, v članstvo ČZS pa so se začele vključevati tudi območne čebelarske zveze.

Država je tudi v tem letu omogočila sofinanciranje nakupa sladkorja za krmljenje čebel v skupni vrednosti 145.800,00 EUR. Člani ČZS so bili upravičeni do sofinanciranja največ 25 kg sladkorja na gospodarsko čebeljo družino, delež sofinanciranja pa je bil 0,10 EUR za kg sladkorja.

Leta 2001 je bilo v ČZS vključenih 5800 čebelarjev, letna članarina je bila 25 EUR, prihodki ČZS 403.650,00 EUR, presežek prihodkov nad odhodki pa 129.960,00 EUR.

Leto 2002

V letu 2002 je bilo na podlagi javnega razpisa za najemnika bodočih gostinskih, trgovskih in namestitvenih zmogljivosti v Čebelarskem centru Slovenije izbrano podjetje Vema, d. d., Maribor, ki je v končanje in opremo najetih prostorov vložilo tudi svoja lastna sredstva. Poslovne prostore na Cankarjevi 3 v Ljubljani smo uspešno prodali, z izkupičkom vrnilo najeto posojilo ter poravnali vse obveznosti do izvajalcev. Neprecenljiv je bil prispevek čebelarjev, saj so s svojim delom in denarjem veliko pomagali pri dokončni ureditvi centra. Med prvomajskimi prazniki smo se iz Ljubljane preselili v nove prostore na Brdu pri Lukovici, pri tem pa smo posebno pozornost in skrb namenili selitvi bogate čebelarske knjižnice. Tako smo popisali vse knjige in zagotovili, da se ob selitvi ni nič izgubilo. Takoj potem pa je bilo treba v

zelo kratkem času pripraviti vse potrebno za slovesno odprtje Čebelarkega centra Slovenije – to je bilo 26. maja 2002. Pri tem so z vso vneto pomagali domači čebelarji, zlasti predsednik lukoviškega čebelarkega društva g. Albin Zajc, pa tudi drugi domačini. Tistega dne se zelo dobro spominjam: zjutraj je deževalo, ko pa se je ob 10. uri začela priditev, je posijalo sonce. Pri Čebelarkega centru je bila zbrana množica čebelarjev iz vse Slovenije s prapori čebelarkega društva, pripravili smo bogat kulturni program, izdali poseben zbornik in slovesno odprtje našega centra je bilo zares veličastno. Poleg tedanjega predsednika ČZS g. Lojzeta Peterleta so na slovesnosti sodelovali in nas nagovorili tedanji minister za kmetijstvo g. Franci But, župan Občine Lukovica g. Anastazij Burja, znamenje sv. Ambroža pa je blagoslovil ljubljanski nadškof in metropolit g. Franc Rode.

V tem letu smo se odločili, da bomo računovodstvo ČZS vodili sami, zato smo zaposlili novo sodelavko ter kupili programsko opremo, potrjen je bil katalog spretnosti in znanj za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije čebelar/čebelarka. Pripravili in sprejeli smo ustrezne programe izobraževanja čebelarjev, pripravljene so bile strokovne podlage za ustanovitev Priznane rejske organizacije za kranjsko čebelo, neuspešno smo nadaljevali postopke za zaščito geografskega porekla za čebelje pridelke, dr. Poklukar je bil imenovan za predstavnika Slovenije v komisiji Evropske unije za med, poleg tega pa je začel pripravljati tudi program ukrepov na področju čebelarstva v Sloveniji po vstopu v Evropsko unijo. UO ČZS je sprejel smernice sodobnega obvladovanja varoze in sklep o prenehanju uporabe antibiotikov v čebelarstvu, pravilnik o ocenjevanju medu, podlage za ureditev davčnih predpisov na področju čebelarstva ter imenoval skupino za pripravo Čebelarkega terminološkega slovarja.

Država je prvič uvedla neposredno plačilo v vrednosti 3,30 EUR na čebeljo družino. V predvidenem roku je vlogo za plačilo oddala 196 čebelarkega društva za 5347 čebelarjev s skupaj 124.667 čebeljami panji, skupna vrednost neposrednega plačila za čebelje družine v letu 2002 je bila 411.400,00 EUR.

V letu 2002 je bilo v ČZS vključenih 5800 čebelarjev, članarina ČZS je bila 27 EUR, prihodki ČZS 744.785,00 EUR, presežek prihodkov nad odhodki pa 357.354,00 EUR.

Leto 2003

Ob začetku leta 2003 je UO ČZS sprejel doktrino sonaravnega zatiranja varoj, sprejet je bil sklep o praznovanju čebelarkega praznika, ČZS je dobila

svoj prapor, nadaljevala pa so se tudi prizadevanja za zaščito slovenskega medu z geografskim poreklom. ČZS je pridobila licenco za izvajanje postopkov za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije čebelar/čebelarka ter postala polnopravna prostovoljna članica KGZS.

UO ČZS je sprejel idejni načrt organizacije in razvoja izobraževanja pri ČZS, projekt oblikovanja programske zasnove in programa izobraževanja pri ČZS ter ustanovitve Šole čebelarjenja Antona Janše pri ČZS. Vodja vseh teh projektov je bil g. Anton Grebenšek. ČZS je pri Ministrstvu za kulturo dosegla, da je sofinanciralo obnovo kapele Petra Pavla Glavarja, med ČZS in KIS je bilo podpisano pismo o nameri o sodelovanju pri ustanavljanju in delu rejske organizacije za kranjsko čebelo, sprejeti pa so bili tudi državni pravilniki o pašnih redih, registru čebelnjakov in vodenju izvorne rodovniške knjige za kranjsko čebelo. Za potrebe Opazovalno-napovedovalne službe smo kupili 15 sodobnih avtomatskih postaj, v skladu z možnostmi smo počasi kupovali potrebno opremo za nove prostore v Čebelarkega centru Slovenije, čebelarji pa smo pridobili tudi slovesno čebelarkega obleko. V prostorih Celjskega sejma smo prvič organizirali dvodnevno posvetovanje in razstavo, posvetovanja pa se je udeležilo približno 1500 čebelarjev.

ČZS je z VF NVI podpisala listino o vzajemnem sodelovanju na področju učinkovitega zdravstvenega varstva čebel.

Velika pozornost pri delu odgovornih na ČZS je bila namenjena organizaciji in izvedbi 38. svetovnega čebelarkega kongresa Apimondia 2003, ki je od 24. do 29. avgusta potekal v Ljubljani. O kongresu samem v drugem prispevku piše g. Franc Šivic. Tudi sam sem bil vpet v delo organizacijskega odbora, z natančnim in vztrajnim delom vodstva ČZS pa se je kongres tudi finančno ugodno končal.

Pripravili smo vse potrebno za izvedbo rednih volitev predsednika in vseh organov ČZS, ki jim je mandat potekel v letu 2004.

V tem letu je država drugič uvedla neposredno plačilo na gospodarsko čebeljo družino, čebelarji smo vložili vloge za 124.892 gospodarskih čebeljih družin in tako od države pridobili 487.800,00 EUR. Neposredno plačilo je bilo izvedeno prek ČZS, ki je na podlagi sklepa UO ČZS nečlanom zaračunala stroške obdelave vloge. To je v nekaterih društvih povzročilo negotovanje in tudi ugovore inšpekcijskih služb.

S sklenitvijo pogodbe s TSO in Vemo, d. d., smo slovenskim čebelarjem zagotovili najugodnejši nakup sladkorja za krmljenje čebel.

Leta 2003 je imela ČZS 6130 članov, članarina ČZS je bila 33 EUR, prihodki ČZS 426.170,00 EUR, presežek prihodkov nad odhodki pa 40.570,00 EUR.

Leto 2004

Na svoji prvi seji v tem letu je UO ČZS sprejel rejski program za kranjsko čebelo za leto 2004, ČZS pa je z odločbo Ministrstva za kmetijstvo, ki je bila izdana 22. aprila 2004, prvič pridobila status Priznane rejske organizacije za kranjsko čebelo za leto 2004. V izvajanje rejskega programa je bilo vključenih 4000 čebelarjev z 90.000 čebeljimi družinami. Na 27. državnem čebelarskem posvetu v Celju, ki se ga je udeležilo približno 2500 čebelarjev, smo sprejeli peticijo, s katero smo od države zahtevali takojšnjo ureditev statusa čebelarstva kot samostojne kmetijske dejavnosti, UO ČZS pa je sprejel tudi Program razvoja čebelarstva v Sloveniji v letih 2005–2007, ki ga je na podlagi smernic EU pripravil dr. Poklukar.

Na 53. rednem občnem zboru ČZS, ki je bil 24. aprila 2004, je bil za predsednika ČZS znova izvoljen g. Lojze Peterle, za podpredsednike pa dr. Borut Rončević, g. Boštjan Noč, g. Franc Šivic in dr. Stanko Kapun.

Prvi dan meseca marca je na Švedskem preminil naš belokranjski rojak in prijatelj prof. dr. Jože Starc, rojen 18. avgusta 1942, visokošolski učitelj in strokovnjak mednarodnega slovesa, velik prijatelj slovenskih čebelarjev, tesen sodelavec g. dr. Poklukarja, promotor Slovenije in kranjske čebele, častni konzul Republike Slovenije na Švedskem ter sodelavec odbora za pripravo in izvedbo 38. svetovnega čebelarskega kongresa Apimondia 2003.

V začetku aprila 2004 je v tragični nesreči nenadoma umrl dr. Janez Poklukar, rojen 2. maja 1960, nadvse prizadeven čebelarski strokovnjak, raziskovalno-razvojni svetnik in vodja Oddelka za čebelarstvo na Kmetijskem inštitutu Slovenije. Dr. Poklukar je bil tudi izjemno prizadeven strokovnjak in sodelavec Čebelarske zveze Slovenije, docent na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani in nosilec predmeta Genetika čebel na Agronomski fakulteti Univerze v Zagrebu. Ob njegovem nenadnem odhodu so nas čakali veliki problemi, saj je bilo pred nami izvajanje rejskega programa za kranjsko čebelo ter izvajanje ukrepov na področju razvoja čebelarstva v Sloveniji po pravilih EU. Z dr. Poklukarjem sva v teh nekaj letih najinega sodelovanja postala prijatelj, spoštoval sem ga kot človeka in ga cenil kot čebelarskega strokovnjaka in vizionarja. Njegovo delo je prevzel dr. Aleš Gregorc, vendar smo se vsi, ki smo pri tem sodelovali, morali hitro in veliko naučiti, tudi na svojih napakah.

Zaradi problemov, ki so bili v letih 2002 in 2003 povezani s plačilom neposrednih podpor na panj, ter zaradi predpisov EU je država prenehala izplačevati neposredna plačila na čebeljo družino. G. Pavel Zdešar je pripravil strokovna izhodišča za izvajanje

lastne odbire in s tem povezanih podpor na panj. Ogorčeni čebelarji smo se 31. septembra s svojimi prapori in v čebelarskih oblekah prvič zbrali na javnem protestnem shodu pred vladno palačo. To je bil mogočen in časten shod, podprla pa nas je tako javnost kot tudi politika. Na podlagi tega je ČZS uspelo pridobiti finančna sredstva za vzpostavitev informacijskega sistema, za izdelavo katastra čebelje paše in čebelarskih pašnih redov, za kontrolo kakovosti medu, izobraževanje čebelarjev, tehnično pomoč čebelarjem in za obnovo čebeljega fonda.

Odobrena finančna sredstva je bilo treba koristno uporabiti po pravilih EU. Ob vseh težavah smo s temi sredstvi izvedli naloge, ki so bile podlaga za poznejše izvajanje programov EU na področju čebelarstva v Sloveniji, tj. popis in register čebelnjakov, kataster čebeljih paš, oblikovanje svetovalne službe v čebelarstvu pri ČZS, izobraževanje čebelarjev za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije, pripravo programa za čebelarske mojstre, nakup didaktične in opreme za Opazovalno-napovedovalno službo ter posodobitev vzrejalnišča rodovniških čebeljih matic Antona Janše na Zelenici. Iz teh sredstev smo kupili tudi opremo za interni laboratorij za čebelje pridelke pri ČZS. Za vse navedene naloge smo porabili 85 % načrtovanih namenskih sredstev.

UO ČZS je sprejel rejski program za kranjsko čebelo za obdobje 2005–2009.

Nadaljevali smo postopke za pridobitev zaščite geografskega porekla za slovenski med. Kljub našemu prizadevanju in enotni volji, ki jo je znova potrdil občni zbor ČZS, pa je naša vloga obležala v predalih Ministrstva za kmetijstvo, tako da sta bili na ministrstvu najprej obravnavani vlogi za zaščito kočevskega gozdnega in kraškega medu.

V ČZS je bilo v tem letu vključenih 6230 čebelarjev, članarina za leto 2004 je bila 33,50 EUR, prihodki ČZS 1.173.716,00 EUR, presežek prihodkov nad odhodki pa 24.970,00 EUR.

Leto 2005

UO ČZS se je na svoji prvi seji, 7. januarja 2005, sprejel sklep o ustanovitvi Šole čebelarjenja Antona Janše pri ČZS in za predstojnika šole imenoval g. Antona Rozmana. UO se je seznanil tudi z uredbo o podpori evidentiranju lastnosti, osnovni odbiri in menjavi čebeljih matic kranjske čebele v letih 2005–2009, na podlagi katere smo čebelarji v letih 2005 in 2006 prejeli podpore na panj (»panjski listi«), ter sprejel Strategijo slovenskega čebelarstva 2005–2010. V tem letu je ČZS pridobila status Priznane rejske organizacije za kranjsko čebelo za obdobje 2005–2010. Za delovanje Šole čebelarjenja Antona Janše so bili sprejeli vsi interni predpisi in Šola je pričela delovati, pripravljene so bile podlage za izva-

janje programa ukrepov za leto 2006 ter programa svetovalne službe v čebelarstvu za leto 2006. Med čebelarji pa se je pojavila »civilna iniciativa«, ki je želela uveljaviti svoje lastne interese, ki so bili daleč od skupnih interesov slovenskih čebelarjev. Tedanji predsednik ČZS g. Lojze Peterle je napovedal svoj predčasen odstop s položaja.

Leta 2005 smo kot članica EU začeli izvajati Program ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji. Kljub velikim organizacijskim in administrativnim težavam, s katerimi smo se srečevali, je bil program izveden.

V letu 2005 je program usposabljanja obsegal skupaj 638 ur predavanj, vaj, učnih delavnic in praktičnega dela pri čebelah. Povprečna časovna enota usposabljanja je bila 5 ur oziroma 127,6 dneva organiziranega usposabljanja, ki se ga je udeležilo 2212 slušateljev. V skupnem obsegu dejavnosti je bilo predavanjem namenjenega 52 % časa, praktičnim oblikam usposabljanja pa 48 % časa.

Kupljeno didaktično opremo uporabljamo za izvajanje letnega programa usposabljanja čebelarjev še dandanes.

ČZS je sprejela Program svetovalne službe v čebelarstvu ter z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano podpisala pogodbo o financiranju vzpostavitve svetovalne službe v čebelarstvu za leto 2005. ČZS je zaposlila dva svetovalca specialista ter pet terenskih svetovalcev, kupili pa smo tudi potrebno opremo za delovanje službe.

V letu 2005 je ČZS pripravila in izvajala program usposabljanja čebelarjev na področju zatiranja varoj na celotnem območju Republike Slovenije. Usposabljanje je obsegalo predavanje (5 ur) in praktično delavnico (3 ure). Usposobili smo 29 inštruktorjev, ti pa so na terenu izvedli 49 predavanj in 59 delavnic, ki se jih je skupaj udeležilo 1359 čebelarjev.

V okviru tega programa smo v našem laboratoriju izvajali analize medu, na terenu so potekala ocenjevanja medu, dokupili smo potrebno opremo za Opazovalno-napovedovalno službo, Katedra za vrednotenje živil na Oddelku za živilsko tehnologijo pri Biotehniški fakulteti pa je začela oblikovati zbirko navzočnosti pelodnih zrn v vzorcih slovenskega medu. V prvem letu izvajanja programa smo izvedli 56 % načrtovanih nalog. Leta 2005 je imela ČZS 6110 članov, članarina je bila 35,40 EUR, prihodki ČZS 866.943,00 EUR, presežek odhodkov nad prihodki pa zaradi obračunane amortizacije osnovnih sredstev in stroškov neodbitnega DDV 58.589,00 EUR.

Leto 2006

Na 55. rednem občnem zboru ČZS, ki je bil 8. aprila 2006, je bil na nadomestnih volitvah za predsednika ČZS izvoljen g. Franc Čebulj, za



Foto: Marko Boršič

Odprtje Čebelarске knjižnice Janeza Goličnika.

podpredsednike pa je imenoval g. Franca Šivica, g. Boštjana Noča, g. Marka Purnata in g. Rajka Kalistra. Občni zbor je sprejel tudi sklep o razglasitvi delovanja Šole čebelarjenja Antona Janše pri ČZS. UO ČZS je sprejel sklep, da odstopimo od postopka zaščite geografskega porekla ter namesto tega uveljavimo zaščito geografske označbe za Slovenski med – uradniki na ministrstvu so si oddahnili. Zaradi nedejavnosti in osebne želje predsednika g. Franca Čebulja je UO ČZS razpisal nadomestne volitve za predsednika ČZS.

Leta 2006 smo sicer nadaljevali izvajanje Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji.

V program usposabljanja se je v tem letu vključilo 2234 čebelarjev, ki so se povprečno usposabljali po 18,7 ure. Letni program usposabljanja čebelarjev je ČZS z izbranimi podizvajalcema ČZD Maribor in ZTK Žirovnica realizirala 100-odstotno, tj. v obsegu 1251 ur, dokupili smo tudi potrebno didaktično opremo.

Svetovalna služba je v tudi tem letu delovala po posebnem programu ter izvedla vse načrtovane naloge.

V usposabljanje na področju zatiranja varoj se je vključilo 1475 čebelarjev, ki so se skupaj udeležili 64 predavanj in 97 delavnic.

V okviru programa smo nadaljevali pripravo pašnih redov, 17 odobrenih vzrejališč čebeljih matic je izvajalo direktni test, petim vzrejališčem čebeljih matic smo omogočili posodobitev opreme na njihovih vzrejališčih, sofinancirana je bila posodobitev vzrejališča rodovniških čebeljih matic »Josipa Verbiča« v Kamniška Bistrici, pridobili smo laboratorijsko opremo za spremljanje kakovosti vzrejenih čebeljih matic, izvedli šest ocenjevanj medu, v interno kontrolo je bilo vključenih 475 vzorcev slovenskega medu, nadaljevala se je naloga izdelave podatkovne zbirke navzočnosti pelodnih zrn v vzorcih slovenskega medu.

V drugem letu izvajanja programa smo izvedli 83,6 % načrtovanih nalog.

V tem letu se je država resno lotila urejanja področja obdavčitve čebelarjev, Vema, d. d., pa je odpovedala najemno pogodbo za naše prostore.

V ČZS je bilo v letu 2006 vključenih 6125 članov, letna članarina je bila 35,40 EUR, prihodki ČZS 877.550,00 EUR, presežek odhodkov nad prihodki pa zaradi obračunane amortizacije osnovnih sredstev in stroškov neodbitnega DDV 85.440,00 EUR.

Leto 2007

Na 56. rednem občnem zboru ČZS, ki je bil 14. aprila 2007, so potekale nadomestne volitve za predsednika ČZS in na ta položaj je bil izvoljen g. Boštjan Noč. Sprejeta je bila tudi dopolnitev Pravil ČZS, po kateri sta lahko predsednik ali podpredsednik ČZS na Zvezi tudi redno zaposlena. Za podpredsednike so bili imenovani g. Franc Šivic. g. Rajko Kalister in g. Marko Purnat.

V tem letu je nenadoma preminil g. Rajko Kalister, podpredsednik Čebelarstva Slovenije in predsednik Obalnega čebelarskega društva Koper.

V tem letu je začel svoja pisma Zvezi redno pošiljati g. Marjan Jug, ki se ni strinjal s politiko in odločitvami Zveze, tako da so imeli organi ČZS s tem kar velik delo.

Na eni izmed svojih sej je UO ČZS sprejel sklep o izdaji Čebelarskega terminološkega slovarja, o investiciji v čebelarsko knjižnico, o dobrodelno-izobraževalni akciji »Za zajtrk med slovenskih čebelarjev v vseh slovenskih vrtcih« ter o enotnem kozarcu za med slovenskega porekla. Z novim najemnikom smo sklenili najemno razmerje za naše gostinske prostore, nekatere strokovne komisije UO ČZS pa so bile preimenovane in združene. UO ČZS je razpisal tudi redne volitve predsednika in članov organov ČZS. V zaslužni pokoj je odšel dolgoletni urednik Slovenskega čebelarja in sodelavec g. Janez Mihelič.

Tudi v tem letu smo nadaljevali izvajanje Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji. V program usposabljanja je bilo v letu 2007 vključenih 4378 čebelarjev, ki so se skupaj usposabljali kar 1033 ur.

Svetovalna služba je v tudi tem letu delovala po posebnem programu ter izvedla vse načrtovane naloge.

V usposabljanje na področju zatiranja varoj se je vključilo 3727 čebelarjev, izdali smo tudi knjigo »Varoja, čebela, čebelar«.

V okviru programa so odobrena vzrejališča čebeljih matic izvajala direktni test, dvema vzrejališčema čebeljih matic smo omogočili posodobitev opreme na njunih vzrejališčih, sofinancirali smo posodobitev vzrejališča rodovniških čebeljih matic

Rog Ponikve, izvedli smo šest ocenjevanj medu in izvajali interno kontrolo vzorcev slovenskega medu.

V tretjem letu izvajanja programa smo izvedli 79,5 % načrtovanih nalog.

V ČZS je bilo v tem letu vključenih 6145 članov, članarina za leto 2007 je bila 36,00 EUR, prihodki ČZS 997.561,00 EUR, presežek prihodkov nad odhodki pa 13.796,00 EUR.

Leto 2008

Na 57. rednem občnem zboru ČZS, ki je bil 8. marca 2008, so potekale redne volitve za predsednika ČZS. Na ta položaj je bil izvoljen g. Boštjan Noč, s katerim je ČZS sklenila delovno razmerje za določen čas s polovičnim delovnim časom. Za podpredsednike je imenoval g. Franca Šivica, g. Franca Šmerca in g. Aleša Rodmana.

V tem letu je ČZS z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano sklenila koncesijsko pogodbo za izvajanje programa Javne svetovalne službe v čebelarstvu v obdobju 2008–2014, pridobili smo enoten kozarec za med slovenskega porekla ter končali in opremili prostore »Čebelarstva knjižnice Janeza Golčnika pri ČZS«. Sprejet je bil programski dokument »Izobraževanje pri ČZS«, Zveza pa se je odločila tudi za kandidaturu za prevzem organizacije 3. mednarodnega foruma Apimondie o apiterapiji in 2. mednarodnega foruma o kakovosti čebeljih izdelkov.

V letu 2008 smo začeli izvajati nekatere ukrepe iz Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji 2008–2010.

V okviru teh ukrepov je bilo usposabljanje in izobraževanje čebelarjev vključeno v program Javne svetovalne službe, prav tako tudi izdajanje izobraževalnih gradiv.

V okviru ukrepa zatiranja varoj je bil prvič uveden enoten operativni program zatiranja teh zajedavcev in čebelarji smo za ta namen prejeli brezplačna sredstva.

V okviru ukrepov tehnične pomoči je bila uvedena možnost sofinanciranja nakupa čebelarske opreme, izvajali smo interno kontrolo vzorcev slovenskega medu ter druge ukrepe za obnovo čebeljega fonda.

S tem letom je večina nalog, ki jih je v okviru programa prej izvajala ČZS, prešlo neposredno na strokovne institucije.

O koncu leta smo pridobili odločbo o nacionalni zaščiti Slovenskega medu z geografsko označbo, sprejeli smo notranje predpise, v sistem se je takoj vključilo okoli 80 čebelarjev.

ČZS je imela v tem letu 6118 članov, članarina za leto 2008 je bila 36,00 EUR, prihodki ČZS 1.190.608,00 EUR, presežek prihodkov nad odhodki pa 71.111,00 EUR.

Leto 2009

Že takoj ob začetku leta je potekala izredna seja UO ČZS, na kateri so navzoči razpravljali in skleпали o sprejetju ukrepov, ki naj bi preprečili zastrupitve čebel s sredstvi, ki jih uporabljajo v kmetijstvu in so za čebele škodljiva, predstavljen pa je bil tudi operativni program zatiranja varoj za leto 2009. Šola čebelarjenja Antona Janše pri ČZS naj bi v prihodnje izvajala program usposabljanja za čebelarke mojstre, ne pa tudi drugih področij izobraževanja in usposabljanja.

Začele so se priprave za organizacijo 3. mednarodnega foruma o apiterapiji in 2. mednarodnega foruma o kakovosti čebeljih izdelkov, ČZS pa je v tem letu postala članica mednarodne čebelarke organizacije Apislavija. V zaslužen pokoj je odšel naš dolgoletni sodelavec g. Pavel Zdešar.

V tem letu smo nadaljevali izvajanje nekaterih ukrepov iz Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji 2008–2010.

V okviru ukrepa zatiranja varoj je bil uveden enoten operativni program zatiranja teh zajedavcev, čebelarji pa smo za ta namen znova prejeli brezplačna sredstva.

V okviru ukrepov tehnične pomoči je bila uvedena možnost sofinanciranja nakupa čebelarke opreme, izvajali smo interno kontrolo vzorcev slovenskega medu ter druge ukrepe za obnovo čebeljega fonda.

ČZS je imela v tem letu 6420 članov, članarina za leto 2009 je bila 36,00 EUR, prihodki ČZS 1.105.348,00 EUR, presežek prihodkov nad odhodki pa 2.081,00 EUR. Iz seznama osnovnih sredstev ČZS so bila izločena tista, ki jih ČZS neposredno ne uporablja (oprema vzrejališč čebeljih matic), drugače pa so bili obravnavani tudi stroški amortizacije osnovnih sredstev, ki jih je ČZS pridobila iz javnih sredstev.



Podelitev odličij Antona Janše I. stopnje.

Leto 2010

ČZS je začela kampanjo »Ohranimo čebele« in ustanovila Sklad za ohranitev kranjske čebele, izdali pa smo tudi nove evidenčne članske kartice ter pri-

pravili rejski program za kranjsko čebelo za obdobje 2011–2015.

Ker je bil za dozdajšnjega najemnika gostinskih in namestitvenih zmogljivosti v našem centru zaradi gospodarskih težav uveden stečaj, smo najemno razmerje, žal, le za kratek čas sklenili z novim najemnikom.

Uspešno smo izvedli 3. mednarodni forum o apiterapiji in 2. mednarodni forum o kakovosti čebeljih izdelkov. Forum sta od 28. septembra do 2. oktobra 2010 potekala v Ljubljani, slovenski čebelarji pa smo v teh dneh spet delovali kot eden.

V tem letu je začel veljati Program ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji 2010–2013, v okviru katerega smo v našem laboratoriju izvajali interno kontrolo vzorcev slovenskega medu.

V okviru ukrepa zatiranja varoj je bil znova uveden enoten operativni program zatiranja teh zajedavcev in čebelarji smo za ta namen znova prejeli brezplačna sredstva.

V letu 2010 je bilo v ČZS vključenih 6813 čebelarjev, članarina je bila 36,00 EUR, prihodki ČZS 1.248.883,00 EUR, presežek prihodkov nad odhodki pa 811,00 EUR.

Leto 2011

V tem letu, ki se ob pisanju tega prispevka še ni končalo, smo med drugim izvajali naloge, ki so bile načrtovane v vlogi, oddani na javnem razpisu »Pospeševanje prodaje trajnostnega turističnega produkta čebelarstvo 2010–2011«, ki ga je objavilo Ministrstvo za gospodarstvo. To je bil za ČZS znova velik in zahteven zalogaj. V okviru tega nas je obiskalo šest skupin čebelarjev iz držav nekdanje skupne države in tako ČZS tudi na tem področju nadaljuje mednarodno sodelovanje. Obiskovalci nam priznavajo velike dosežke in vodilno vlogo.

ČZS je pridobila status Priznane rejske organizacije za kranjsko čebelo za obdobje 2011–2015, v izvajanje rejskega programa se je vključilo 3100 čebelarjev s 60.000 čebeljimi družinami.

Znova nas je presenetila odpoved najemnega razmerja za naše gostinske prostore. Srčno upam, da bosta tokratni najem in sodelovanje z najemnikom dolgoročnejša. Nenehno prigovarjanje g. Marjana Juga nam je uspelo končati z medsebojno dogovorjeno poravnavo.

V tem letu je imela ČZS 7032 članov, članarina ČZS za leto 2011 je bila 36,00 EUR, prihodki in odhodki ČZS pa ob pisanju tega prispevka še niso znani.

Takole sem skušal na kratko opisati najpomembnejše dogodke in naloge v minulih desetih letih, dogajalo in zgodilo pa se je seveda še veliko več dogodkov, pomembnih za naše čebelarstvo. ■



Deset let od odprtja Čebelarškega centra Slovenije

Vlado Pušnik, nekdanji podpredsednik ČZS, vodja gradbenega odbora

Po dvanajstih letih, odkar je v meni dozorela ideja, da bi si slovensko čebelarstvo zaslužilo uporaben čebelarški center, je zanimivo spremljati, kaj je uresničenega in kaj bi bilo še treba postoriti. Moje sodelovanje pri tem projektu se je začelo septembra 1999, ko sem se vrnil iz Kanade, ki je bila tisto leto gostiteljica Svetovnega čebelarškega kongresa Apimondia 2003.

Tedaj sem bil kot predstavnik Podravja član upravnega odbora ČZS in tudi v njem smo ugovarjali, da bi bilo treba razširiti delovanje tako na ravni regij kot tudi na ravni ČZS, saj smo takrat že vedeli, da bo Slovenija oz. ČZS gostiteljica kongresa Apimondie leta 2003.

Na sejah organov Čebelarške zveze Slovenije smo velikokrat govorili o stavbi na Brdu pri Lukovici, poimenovani Čebelarški izobraževalni center (ČIC). Vtis sem imel, da bi se ga nekateri zaradi vseh problemov in velikega finančnega zaloga najraje znebili za vsako ceno. Obstajalo je več različic, kako se rešiti tega problema, vendar nobena ni bila programsko dodelana, predvsem pa so bile ideje preozke. Resno je bila obravnavana tudi zamisel, da bi problematiko prevzeli na Občino Lukovica, vendar bi ob tem tako ali drugače izgubili večino objekta.

Med članstvom in tudi med predstavniki čebelarjev pa je bila močnejša struja predvsem starejše generacije, ki je med leti 1972 in 1975 z velikimi naporii sodelovala pri zbiranju denarnih sredstev in materiala ter za načrtovani ČIC žrtvovala prenekatero uro prostovoljnega dela.

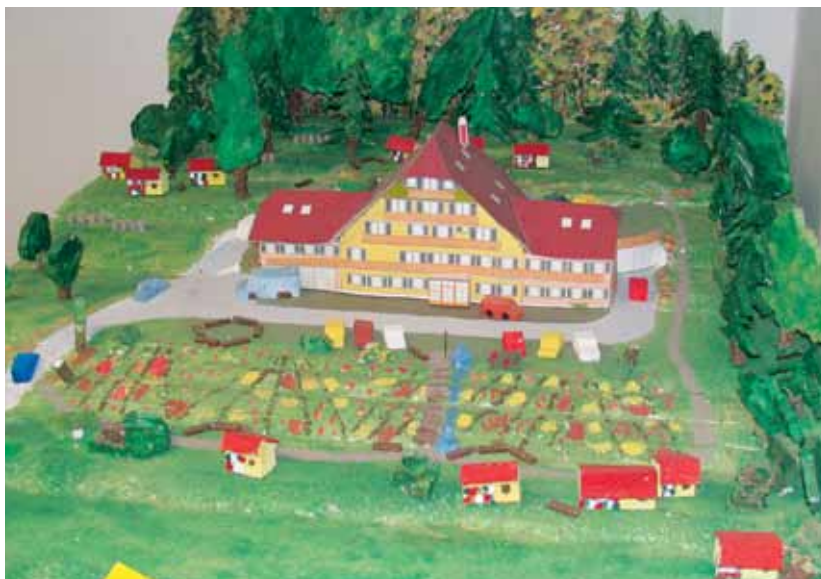
Kolega v upravnem odboru g. Maks Tajnikar iz Slovenskih Konjic mi je nekega lepega poznojesenskega večera, ko sva se ob

sončnem zahodu vozila proti Štajerski, predlagal, naj zavijem na Brdo.

Ko sva po ozki cesti z Lukovice prispela pod vzhodno cerkve na Brdu, se je odprl čudovit pogled na stavbo z okolico s prelepim ozadjem. Nisem mogel verjeti, da stavbe, zgrajene do IV. gradbene faze, zemljišča in okolice ne bi bilo mogoče uporabiti za kaj več, kot je bilo sprejeto na občnem zboru leta 1967.

Pogum sem dobil po osebnem obisku pri takratnem županu Občine Lukovica Anastaziju Živku Burji, ki sem ga spoznal na poti v Kanado in s katerim sem se imel priložnost med drugim pogovarjati tudi o propadajočem objektu na Brdu. On me je tudi seznanil z g. Cirilom Smrkoljem, takratnim ministrom za kmetijstvo in občanom Občine Lukovica. Prav on mi je povedal, da bi ministrstvo sicer podprlo prizadevanja za končanje objekta, vendar ne brez programa in urejene dokumentacije.

Tako sem se lotil izdelave programa, ki je moral vsebovati namenski in finančni del, časovni načrt ter za tako velik projekt in finančni zalogaj predvsem upravičenost in smisel, da bi mobilizirali vse sile v ČZS.



Maketa Čebelarškega centra Slovenije, izdelana v začetku leta 2000, ko smo še razmišljali o dveh gradbenih fazah – levi, desni prizidek. Maketo mi je pomagal izdelati g. Andrej Čabrijan.

Foto: Arhiv Vlado Pušnik



Slika stavbe v začetku leta 2000

Jasno mi je bilo, da samo zgraditev objekta, brez spremembe namembnosti in dejavnosti na Brdu, ne bi zagotovila njegovega življenja, tudi če bi ga končali takšnega, kot je bil prvotno zamišljen.

Na začetku torej ni bilo videti konca problema pri izvedbi tega projekta, vendar so bili ti takrat samo v moji glavi. Poglavitni cilj do leta 2003 je bila izvedba Apimondie. V letnih načrtih in tudi sicer ni bilo rezerviranih nikakršnih finančnih sredstev za nadaljevanje graditve. Zveza je takrat sodelovala pri številnih dejavnostih, za katere je namenila finančna sredstva in ki jih je bilo treba tudi izvesti.

Ko sem z g. Milanom Runtasom pregledoval gradbeno dokumentacijo in se o njej posvetoval tudi z gradbenim strokovnjakom g. Andrejem Čabrijanom iz Maribora, smo ugotovili, da ta za nadaljevanje graditve ni več uporabna, saj se je zakonodaja na področju gradbeništva v 25 letih precej spremenila. Tako objekt ni več izpolnjeval predpisov s področja potresne varnosti, električnih inštalacij, odpadnih vod itd. V njem so bile v surovem stanju majhne sobe, ki niso izpolnjevale zahtev sanitarnih predpisov. Poglavitni problemi v okolici stavbe so bili nerešen potek dovodne ceste, parkirišče, voda in kanalizacija. Prav tako z g. Francem Kersnikom ni bilo razčiščeno lastništvo, saj ga je izjemno motil »poštarski dom«, ki po njegovem mnenju ni sodil v okolje. Hitro sem ugotovil, da bo treba na področju dokumentacije začeti že pri lokacijskem dovoljenju ter nadaljevati s projekti PGD in PZI vse do gradbenega dovoljenja. Pravzaprav smo imeli še srečo, da se je g. Francem Kersnik odločil pomagati samo čebelarjem.

Njegov izjemen prispevek je ureditev dostopa po novi asfaltirani poti do centra, saj je zastavil svoj vpliv, da so preostali lastniki privolili v zamenjavo zemljišč pri pokopališču. Upoštevali smo tudi njegove predloge glede oblike stavbe ter glede čopov na strehi in balkonih, še največ pa glede ureditve okolice.

Vlado Pušnik
2000 MARIBOR
Pirnatova 35

Maribor, 30. 3. 2000

ČEBELARSKA ZVEZA SLOVENIJE

1000 LJUBLJANA
Cankarjeva 3

POBUDA ZA SPREMEMBO NAMEMBNOSTI ČIČ V ČEBELARSKI CENTER SLOVENIJE IN DOKONČANJE OBJEKTA

Leta 1972 je Čebelarstva zveza Slovenije s svojimi člani našla toliko notranje moči in lastnih sredstev, da je v enem letu postavila objekt pod streho do tretje gradbene faze.

Žal pa ta objekt od 1973. leta sameva in skoraj nerazumljivo je, da v 27-ih letih v Čebelarski zvezi društev Slovenije ni bilo dosežene primerne rešitve.

Objekt je bil ves čas mora za vodstva ČZS in vsi poskusi, da bi se iz zagate izvlekli, so se doslej izjalovili. Tudi danes, po liniji najmanjšega odpora, bi objekt najraje kar prodali, pa čeprav niti prav ne vemo, kam bi koristno vložili sredstva, pod predpostavko, da bi sploh dobili ustrezno kupnino.

Najbolj žalostno pa je, da v organih zveze ne znamo niti zaščititi nepremičnine, in jo prepuščamo malomarno zobu časa do te meje, da je problem nadomestiti tri opeke, ki jih vandali najbrž iz objektivnosti pulijo iz ostriše. Še najmanj, kar bi lahko naredili je, da se letno nameni za najunajnejše vzdrževanje nekaj deset tisočakov, da premoženje še hitreje ne propada. Tudi sama neposredna okolica objekta, v sicer čudovitem okolju, ne kaže lepe slike lastnika objekta in preko 6000 m² zemljišča.

Predlagam, da apatično zamenjamo z optimizmom in da se lotimo zahtevnega projekta vzporedno z organizacijo APIMONDIE 2003.

Mislím, da so vse ideje za finalizacijo objekta propadle, ker so bile preveč ozko usmerjene in nebi bilo v objektu dovolj življenja, pa tudi izkoriščenost objekta in rentabilnost je vedno rizična tem bolj, kolikor ožji je manevrski prostor dejavnosti. Najbrž tudi zato ideja o izobraževalnem centru ali muzeju nima velike podpore.

Upošteva APIMONDIO 2003, predvsem pa potrebe in naloge ČZS ter speče premoženje, ki vpije po aktiviranju, predlagam sledeče:

1. namembnost objekta se spremeni v ČEBELARSKI CENTER SLOVENIJE
2. vse službe ČZS se do maja 2002 preselijo v objekt ČČ

3. takoj-po skupščini, se izdelata in uskladi idejni projekt in pridobi potrebna lokacijska in gradbena dokumentacija PGD in PZR ter PZI ter sklene pisni dogovor z občino Lukovica, ki je pripravljena financirati in nuditi vsu pomoč pri pridobivanju potrebne dokumentacije na UčE Domžale.

4. v maju formirati tričlanski gradbeni odbor z nalogo, da izdelata na podlagi okvirnih rokov terminski in finančni načrt ter sodeluje od idejnega do izvedbenega projekta objekta in okolja ter seveda do izvedbe del. V letu 2000 mora biti usklajena in izdelana vsa dokumentacija in pripravljajna dela. V letu 2001 četrti gradbena faza in vsaj v prvi etaži peta faza. Celoten objekt z urejenim okoljem pa zaključen do konca leta 2002.

5. pri idejnem in ureditvenem načrtu upoštevati vse delavnosti, ki so potrebne da bo objekt rentabilno posloval. Zato morajo biti v objektu prostori:
- za pogostitev obiskovalcev (gostinska dejavnost),
 - za oskrbo čebelarjev z vsemi pripomočki, za obiskovalce pa vsi čebelji proizvodi in spominki (trgovinska dejavnost) - vsi prostor pa izkoriščeni z razstavnimi eksponati /panjske končnice, izdelki, knjige, fotografije ipd.
 - vzorčna polnilnica medu
 - večja in dve manjše večnamenske sejne sobe oz. učilnice ter trije pisarniški prostori
 - dva večnamenska kabineta
 - vsaj 5 dvoposteljni sob za oddajanje prenočitvenih kapacitet
 - hišniško stanovanje na vrhu stavbe za dve osebi
 - pred objektom veliki gostinski vrt, park medovitih rastlin, vzorci čebelnjakov in nenaseljenih panjev
 - za objektom vsaj tri stojišča z tipičnimi načini čebelarjenja na slovenskem
- Skratka, objekt in okolica morata biti zanimiva za šolsko mladino ter tudi za upokojence. Vsaj en avtobus obiskovalcev bi bilo potrebno sprejeti v turnusu.

Glede na centralno lego in dostopnost, bi lahko služil objekt ne samo za potrebe Čebelarstva Slovenije, pokrival bi lahko potrebe tudi okoliških ČD in osrednje regije. Podobne potrebe, seveda v manjšem obsegu in s svojimi specifičnostmi imajo seveda tudi druge večje regije.

Najpomembnejši pa so seveda viri sredstev. Približno 90 milijonov SIT bo potrebno, da se objekt konča in programsko zaokroži. Veliko je možnih kombinacij, prav gotovo pa ne bo šlo brez težav, naporov, prostovoljnega dela, zbiranja sredstev na osnovi raznih programov, sponzorskih prispevkov ter ponovne akcije pri tisti deset tisoč čebelarjih. Treba bo iskati tako nepovratna, povratna in tudi lastna sredstva. Vsaj prvih 3 milijone za dokumentacijo in soglasja ter 2 milijona za prva ureditvena dela pa bi Čebelarstva Slovenije letov že zmogla. 5 milijonov amuitet letno ugodnih dolgoročnih kreditov tudi. Nekaj pravih programov s področja kmetijstva in turizma pred Apimondijo pa itak moramo realizirati, če hočemo promovirati našo čebelarstvo in našo Slovenijo.

Izziv je tu. Ali si ga upamo sprejeti ?

»NAJ MED!«

Vlado Pušnik, oec.

Predlog za spremembo namembnosti

Programi ČCS

- 1.1. Sedež čebelarstva Slovenije
- 1.2. Sedež uradništva Slovenskega čebelarja
- 1.3. Sedež opazovalne službe Slovenije za gozdno medenjo
- 1.4. Sedež svetovalne službe za čebelarstvo
- 1.5. Sedež veterinarske službe za čebelarstvo
- 2.1. Osrednji center za dopolnilno in specializirano izobraževanje čebelarjev
 - teoretično izobraževanje
 - praktično izobraževanje
- 2.2. Raziskovalna dejavnost
- 2.3. Center za pospeševanje in napredek v tehnologiji čebelarjenja
- 3.2. Pridelava in predelava čebeljih pridelkov
 - vzročna poljavnica
- 4.1. Osrednji promocijski center za predstavljanje čebeljih proizvodov, pridelanih v Sloveniji
- 4.2. Promocijski center za medovite rastline in zdravilna zelišča
- 5.1. Degustacijski center čebeljih pridelkov
- 5.2. Osrednji center za predstavitve in oslabele čebelarjev s potrebnimi pripomočki
- 6.1. Center za zaščito, produkcijo in pospeševanje izvoza kranjske matice in čebeljih družin
- 7.1. Ohranjanje naravne in kulturne dediščine na področju čebelarstva
 - čebelnjak
 - parj
 - parjska končnica
- 7.2. Promocija varovanja okolja in prostora na podeželju in povezava s sadjarstvom, gozdarstvom in poljedelstvom
- 8.1. Apiterapevtska dejavnost
 - apikomore
 - zdravljenje s čebeljimi pridelki
- 9.1. Turistična dejavnost
 - strokovne ekurzije in poslovni turizem
 - šolski izletniški turizem
 - turistični ogledi organiziranih skupin (s ponudbo spominkov, čebeljih pridelkov, gostniško ponudbo, spalninami zrnjavjestrni)
- 9.2. Oskrba čebelarjev s čebelarstvo opremo, reprodromaterialno, embalažo in drugimi pripomočki za čebelarstvo

Foto: Arhiv Vlado Pušnik

Programi ČCS.

koliko je bil ta prvotni predlog ustrezen.

Tako je trajalo vse do 5. junija 2000, da je bil predlog s programom, ki smo ga prevetrili v skupini, uvrščen na dnevni red, in to že po ključnem letnem občnem zboru 13. maja, na katerem so delegati na moj predlog samo z enim glasom proti sprejeli sklep o zgraditvi centra.

Gradbeni odbor se je hitro razširil še z mlajšo generacijo, tako da so bili njegovi člani poleg g. Blejca, g. Grila in g. Skoka še Albin Zajc iz Lukovice, Milan Runtas, Anton Tomec, Janez Mihelič, Rado Remšak, Bine Kladnik in Anton Cirer.

Zgodba bi bila predolga, če bi našteval vse težave, ki smo jih morali premagati tako na področju financ kot pri pridobivanju dokumentacije in pri izvedbi sami.

Tedanj predsednik ČZS g. Lojze Peterle sprva ni bil preveč navdušen nad tako obsežnim projektom, imel pa je to izjemno dobro lastnost, da je bil dojemljiv za predloge. Ko je bilo odločeno, da se lotimo zgraditve stavbe, je, kolikor mu je čas dopuščal, sodeloval pri vseh večjih in pomembnih intervencijah. Velikokrat je moral posredovati tudi pri poznejšem ministru g. Francu Butu ter pri kratkem finančnem ministru g. Antonu Ropu in gotovo pri še kom. Njegova največja zasluga pa je, da je znal izrabiti tako čas in kot tudi gradbeni odbor ter da je s trdno podporo omogočil uresničitev zastavljenih ciljev, ki niso obsegali samo priprav na Svetovni

V začetku je moj predlog, ki sem ga ČZS pisno predstavil 30. marca 2000 in bi ga bil moral obravnavati UO, naletel na različne odzive, od tega, da ga niso vzeli za resnega, do tega, da so ga nekateri glasno podprli in že od vsega začetka sodelovali tudi pri vseh nadaljnjih dejavnostih. To so bili predvsem Matej Blejec, Avgust Gril, Marjan Skok in tudi številni drugi.

Ob branju mojega pisnega predloga, ki je tudi meni vsaj za štiri leta zapečatil vsako prosto uro ter mi povzročil veliko skrbi in tudi veselja ob čebelarških prijateljih iz vse Slovenije, je zanimiva ugotovitev,

čebelarški kongres Apimondia 2003 (priprave nanj so potekale v okviru posebnega odbora pod vodstvom g. Franca Šivica), temveč predvsem dejavnosti oz. priprave na dolgoročni razvoj organiziranega čebelarstva v Sloveniji. Naše želje in zahteve smo namreč sproti povečevali, tako da objekt, ki naj bi po prvotnih načrtih obsegal približno 700 m², zdaj obsega kar 1400 m² uporabnih površin.

Po časovnem načrtu, ki smo si ga zastavili, je bilo treba na vseh področjih delati zelo hitro. Tako je bilo treba kar najhitreje pridobiti vso gradbeno dokumentacijo in zahtevana soglasja, stavbo je bilo treba kar najhitreje zgraditi, urediti okolje in komunalne priključke, hkrati pa je bilo treba za vse to še pridobiti sredstva – prav to pa je bila prava mora tako za odgovorne in sodelujoče kot tudi za izvajalce.

Neprecenljiv je bil prispevek čebelarjev, saj so graditev čebelarškega centra podprli z denarnimi prispevki in delovnimi akcijami. Seveda so bila najbolj obremenjena okoliška društva Lukovica, Mengeš, Domžale in druga. Izjemen je bil tudi odziv z vseh drugih območij Slovenije, od Pomurja, Dolenjske, Primorja in Gorenjske do Koroške in še posebej Štajerske.

Dela so bila končana v manj kot dveh letih, tako da je bila nova stavba odprta 26. maja 2002. Kljub temu se je plačevanje finančnih obveznosti nadaljevalo še skoraj celo leto, saj smo nepovratni prispevek Ministrstva za kmetijstvo z zamudo prejeli šele ob koncu leta.

Lahko rečem, da je v obdobju od 1999–2003 v Čebelarški zvezi in tudi na terenu dobesedno vrelo. Spremenili smo statut in dali večjo težo regijskim zvezam, zaščitni kranjske čebele, zaščitni znamki za slovenski med, čebelarški obleki, prvi skupni čebelarških mojstrov, preglednikom za med, leta 2002 smo dvorane posvetili Antonu Janši, Petru Pavlu Glavarju, Antonu Žnidersiču, zunaj Čebelarškega centra pa smo postavili spominska



Na obisku pri g. Francu Kersniku, februarja 2011, ko obujamo spomine.

Foto: Arhiv Vlado Pušnik

Čebelarstva zveza s sprejetjem takratnega programa naredila velik korak v svojem dolgoletnem razvoju. Prav ta program je namreč omogočil zgraditev Čebelarskega centra Slovenije na Brdu pri Lukovici, saj je množično motiviral in mobiliziral čebelarje po vsej Sloveniji, vžil čebelarjem in organizaciji samozavest ter postavil dolgoročne cilje, med katerimi so bili v teh desetih letih nekateri uresničeni, za nekatere pa upam, da še bodo. Dandanes je ob tej časovni distanci mogoče oceniti, kaj je še treba storiti in kaj stalno izboljševati.

In kaj iz programa leta 2000 doslej še ni uresničeno?

Najbolj pogrešam boljšo in učinkovitejšo povezavo z veterinarsko službo za čebelarstvo, ki bi morala biti v neposredni zvezi z Čebelarsko zvezo Slovenije in tudi fizično navzoča v Čebelarskem centru (točka 1.5). Upam pa tudi, da bo sčasoma zaživela tudi točka 6.1 – Center za zaščito, produkcijo in pospeševanje izvoza kranjske matice in čebeljih družin.

Kadar tu in tam obiščem Čebelarski center, mi je še vedno žal, da ni bilo mogoče pridobiti zemljišča na zahodni strani objekta, saj bi bili tam lahko lepi apartmaji, ki bi zaokrožili zmogljivosti gostinskega dela na vsaj 55 ležišč (avtobus). Le tako bi namreč gostinskemu in turističnemu delu dejavnosti omogočili donosnost. Verjamem, da bo to omogočila poslovna žilica Kersnikovih potomcev. ■



Foto: Arhiv ČZS

Gradbeni odbor

znamenja iz pohorskega granita Francu Kirarju, Ivanu Jurančiču, Petru Dajniku in Janezu Goličniku. Slovensko akademsko čebelarsko društvo je na predlog g. Janeza Poklukarja z zbranimi sredstvi postavilo kapelico v čast zaščitniku čebelarjev, sv. Ambrožu.

Ko po toliko letih brskam po spominih, je seveda marsikaj zbledelo in brez dvoma se vsak udeleženec teh burnih dogodkov vsega tega spominja iz svojega zornega kota. Dejstvo pa je, da je



Od ČIC-a do Čebelarskega centra Slovenije

August Gril, nekdanji podpredsednik ČZS

Kako je nastajal Čebelarski center Slovenije?

ČIC – Čebelarski izobraževalni center – je ime, s katerim se je začela zgodba našega Čebelarskega centra Slovenije na Lukovici. To ime je nastalo na tedanjem sedežu ČZS na Cankarjevi ulici v Ljubljani. To je bil čas, ko sem bil prvič izvoljen za člana UO ČZS. Valentina Benedičiča, dolgoletnega in takratnega predsednika naše zveze še danes slišim, s kakšno zanesenostjo je govoril o projektu ČIC. Seveda že na začetku ni šlo vse gladko. Polena so letela pod noge, toda Benedičičeva vztrajnost me je prepričala, zato sem postal in ostal zvest privrženec te ideje. Takrat so bile to sanje, zdaj so te sanje resnica. Čebelarski center Slovenije stoji.

Pot do zdajšnje stavbe na Lukovici je bila trnova in naporna. Pri iskanju primerne lokacije za ČIC smo

po dolgem in počez prečesali okolico Ljubljane. Končno smo se osredotočili na Lukovico. Težko bi dejal, da smo bili takrat povsem prepričani o dobri izbiri. Glede na vse spremembe, prometni razvoj, infrastrukturo in gospodarski razvoj pa se je doslej izkazalo, da je bila ta izbira najboljša mogoča.

Kratka kronologija prve faze graditve ČIC-a

Ko je dozorel predlog, kje naj bi stal ČIC, in ko je bila za to določena Lukovica, so se začele zelo obširne akcije, v katere so bili vključeni vsi slovenski čebelarji. Slovenski čebelarji smo dandanes lahko ponosni na takratne čebelarske generacije. Zagnanost, sodelovanje in predanost ideji so bili izjemni in v dejavnosti so bili vključeni skoraj vsi slovenski čebelarji. Projekt je bil javnosti predstavljen v televi-



Foto: Franc Šivic

Odprtje Čebelarskega centra Slovenije.

zijski oddaji, ki so jo posneli na travniku, na katerem danes stoji naš Center. V tej oddaji se je Benedičič odlično odrezal, mene pa so kamere zmedle, tako da moj nastop ni bil prepričljiv. Predsednik Benedičič je takrat znova dokazal svojo človeško veličino in znal me je prijetno potolažiti, češ – mlad si še, saj bo šlo.

Nakup zemlje, priprava idejnih načrtov, izdelava načrtov, priprave na graditev, pridobivanje soglasij in gradbenega dovoljenja ter zidava do tretje faze je bil za tedanje ČZS velikanski finančni zalogaj. Člani smo to zmogli. Organizirali smo različne akcije za zbiranje sredstev, pri tem pa so sodelovala vsa društva, občinske čebelarske zveze ter ČZS. Dobrodošel je bil vsak zbran dinar. Posojil nismo mogli najeti, poleg tega pa tedanje čebelarstvo ni ustvarjalo posebnih dohodkov. Prostovoljne prispevke smo si čebelarji tako rekoč pritegovali od ust. Pri tem je treba omeniti tudi častno vlogo žena čebelarjev, ki so naš projekt vedno vsestransko podpirale. Pomagali so nam tudi nečebelarji. Podpirale so nas takratne vodilne politične strukture, prav tako pa tudi kmetijske zadruge, gozdarji itd. Pomembno vlogo pri tem je imel Slovenski čebelar, saj je čebelarje in javnost sproti obveščal o vseh dogodkih. Pri tem naj omenim predvsem častno vlogo urednika prof. Janeza Miheliča ter tajnika ČZS Milana Runtasa. Dobro so sodelovali tudi skoraj vsi člani upravnega odbora ČZS. Med člani so se sicer večkrat pojavila razhajanja v zvezi s ČIC-em, toda predsednik jih je – vsaj navidezno – vedno znal zgladiti. Objekt nam je uspelo zgraditi do tretje faze. Toda po tragični smrti predsednika je, žal, začel umirati tudi ta projekt. Kresala so se mnenja o smotrnosti ČIC-a in nadaljnja graditev nedokončane stavbe je nekako zastala in tonila v pozabo.

Čebelarji, ki smo z veliko ljubeznijo sodelovali pri izvedbi tega projekta in vanj vložili veliko truda, smo to

doživljali kot pravo travmo. Stavba je začela samevati in pogled nanjo je bil zelo žalosten. Propadal je ves vložen trud. Simbolno sodelovanje vseh slovenskih čebelarjev je na videz postajalo brezpredmetno. Osebo me je še posebej bolelo, da je ideja našega dolgoletnega predsednika Benedičiča tako žalostno propadala. Zdaj so razmere popolnoma drugačne – pri našem Centru na Lukovici stoji v spomin na delo Valentina Benedičiča njegov kip in vesel sem, da so moj predlog za postavitev tega kipa podprli gorenjski čebelarji.

Kako je ČIC postal Čebelarski center Slovenije?

Kot nočno moro sem doživljal izjave, da je Center nepotreben, da gre za zgrešeno investicijo in da naj bi stavbo in zemljo prodali. Izvedena je bila celo cenitev za prodajo! Tako se je slišalo iz zakulisja. Pri tem sem se spominjal, s kolikšnim trdom smo zbirali denar in kako srečni smo bili, da smo ga zbrali dovolj za nakup zemlje (od takratnega zemljiškoknjižnega lastnika, mislim da zadruga). Dom, ki je zrasel na hribu ob cerkvi na Lukovici, smo čebelarji občudovali z veseljem in ljubeznijo v srcu. In to upravičeno, saj smo ga gradili tudi s svojimi rokami, z velikanskim številom ur prostovoljnega dela in s stalnimi denarnimi prispevki.

Po vsem razočaranju nad pasivnostjo in odnosom do Centra ter s tem do našega vloženega dela se je pri meni nenadoma zgodil preobrat. Kot Kočevar sem bil skupaj s prof. Doris Debenjak na pogovoru pri takratnem metropolitu g. Francu Rodetu in pogovarjali smo se o sakralnih objektih na Kočevskem in kulturni dediščini Nemcev v Sloveniji. Ob tej priložnosti sem gospodu metropolitu podaril med iz kočevskih gozdov, to pa ga je spodbudilo k razpravi o čebelarstvu. Tedaj je navrgel, da bo po zakonu o denacionalizaciji kompleks ČIC-a skupaj s stavbo vrnjen nekdanjemu lastniku, družini Kersnik. To me je dobesedno vrglo iz tira, saj bi bil to zločin nad vsemi slovenskimi čebelarji. Pri tem sem omenil, da je večina slovenskih čebelarjev verna, da gre za premoženje, pridobljeno na pošten način, zato nam ga nihče nima pravice vzeti. Mi zemlje nismo ukradli niti je nismo dobili brezplačno, temveč smo jo pošteno plačali, Center pa smo gradili s svojimi sredstvi in tudi s svojimi rokami. Ker zaradi tega niso izpolnjeni zakonski pogoji za vračanje v naravi, nikakor ne bomo dopustili, da bi nam Center odvzeli. Appetit po tem zemljišču pa je bil med drugim tako velik zato, ker je ČZS uspelo celotno zemljišče, okoli 7.000 m², spremeniti v stavbno zemljišče. Prej je bilo to namreč kmetijsko zemljišče slabše kakovosti.

Že naslednji dan sem se oglasil na ČZS in tajnik g. Runtas mi je potrdil, da se res pripravlja nekaj takega. Dejal mi je, da poteka postopek vračanja. Kersnikovim naj bi bilo vrnjeno vse nekoč zaseženo premoženje, vključno z našim stavbnim zemljiščem in nedokončano stavbo. G. Runtas je poznal ves potek nastajanja ČIC-a in je bil globoko razočaran nad tem, kar se je obetalo. Ta dejstva so me spodbudila k akciji. In pridobil sem veliko somišljenikov, še posebej med starejšo generacijo.

Na prvem naslednjem občnem zboru ČZS sem se odločil kandidirati za podpredsednika ČZS in se vključiti v gradbeni odbor za zgraditev Centra. Vesel sem in Bogu hvaležen, da sem srečal in spoznal somišljenika in prijatelja g. Vlada Pušnika, ki je prav tako kandidiral za položaj podpredsednika. Takoj na začetku sva se dogovorila, da bova vse delo za zgraditev našega Centra opravljala volontersko in da ne bova obračunavala niti kilometrin in drugih stroškov. Po moji oceni je ta znesek ob dograditvi Centra za vsakega od naju dosegel vrednost približno 10.000 EUR. Zelo dobro je bilo, da je g. Pušnik prevzel predsednikovanje gradbenemu odboru. Seveda so v obdobju graditve nastali številni zapleti, saj je bil načrt zastavljen zelo ambiciozno. Dopolnili smo program čebelarskega centra in načrtovali nove površine, ki so bile najmanj dvakrat večje od prvotne zasnove. Seveda nam je pri tem akutno primanjkovalo denarja. Ker nisem videl druge rešitve, sem vztrajal pri prodaji prostorov v lasti ČZS na Cankarjevi ulici v Ljubljani. Seveda nekateri čebelarji tega niso sprejeli pozitivno. Na račun tega so bile izrečene številne kritike, bilo pa je tudi nekaj akcij proti prodaji teh prostorov. Vendar druge možnosti ni bilo. Posebej ugodno je bilo, da je bila cena nepremičnin v Ljubljani takrat izjemno visoka, saj je to omogočilo dober izkupiček. Da je bila akcija zbiranja denarja in reševanja različnih problemov med graditvijo uspešna, se moramo zahvaliti tudi obema takratnima ministroma za kmetijstvo, g. Cirilu Smrkolju in g. Franciju Butu. Skoraj ni bilo tedna, da člani gradbenega odbora nismo bili na Brdu pri Lukovici, kjer je nastajal in se širil naš Čebelarski center. Veliko nam je pomagal tudi takratni lukoviški župan g. Burja, ki je bil kot podjetnik in župan prepričan, da je zgraditev Centra tudi velika priložnost za Lukovico. Z občinskimi sredstvi sta bili zgrajeni cesta in preostala infrastruktura, to pa gotovo ni bil mačji kašelj. Zato se moramo za naš Center zahvaliti tudi nekdanjemu županu g. Burji. Zelo dobro smo sodelovali tudi z lokalnim župnikom, saj nam je vedno stal ob strani. Ne smem pa zanemariti niti dejstva, da je naš trud zelo pozitivno sprejemal tudi gospod Kersnik in nam pri graditvi vsestransko pomagal. Kot kristjan sem predlagal, da bi ob Centru postavili majhno



Foto: Marko Borko

Odkritje kipa Valentinu Benedičiču tik ob Čebelarskem centru Slovenije.

kapelico in ta dandanes tudi stoji. Blagoslovil jo je nadškof Rode. Glede na to so torej vsi spoznali, da je končanje Centra hvalevredno in izjemno pomembno za slovensko čebelarstvo.

Bilo je še veliko različnih zgodb in zanimivosti. Končam naj z eno izmed njih. Pravijo, da se zgodovina rada ponavlja. Zagnanost med čebelarji v prvi fazi (obdobje ČIC-a) se je v drugi fazi, torej neposredno med graditvijo, še podvojila. Druga faza graditve je spodbudila celotno slovensko čebelarstvo, da ne rečem tudi velik del prebivalcev Slovenije in tudi rojakov v zamejstvu. Volja, da uresničimo sanje predsednika Benedičiča, je prerasla v simbol vsesplošne podpore in sodelovanja. Nepozabni so trenutki, ko so avtobusi iz vse Slovenije vozili čebelarje in čebelarke na udarniško delo na Brdo pri Lukovici. Veliko je bilo tudi prispevkov v materialu in denarju, to veličastno akcijo pa smo na neki način ovekovečili s tem, da je v našem Centru na Brdu pri Lukovici stena z imeni in nazivi zaslužnih v zlati, srebrni in bronasti izvedbi, odvisno od višine prispevka.

Čebelarski center Brdo pri Lukovici je dandanes simbol sodelovanja. Srečen sem, da sem lahko v obeh fazah sodeloval pri tem veličastnem projektu, ki je slovensko čebelarstvo popeljal med svetovno čebelarsko elito in ki je bil okronan z izjemno uspešnim kongresom Apimondie.

In povsem na koncu: vesel sem, da sem pri tem projektu srečal ljudi, ki jih je vredno imeti za odlične prijatelje. Predvsem pa se spominjam gospoda predsednika Valentina Benedičiča, ki mi je bil vzornik v mojih mladih letih. Čebelarski center na Brdu pri Lukovici dandanes odlično deluje. Po mojem prepričanju lahko v imenu vseh rečem, da nikomur ni žal za vloženo delo in prispevke. Čas, ki ga živimo, zahteva nove vsebine dela v čebelarstvu in temelj za to je Čebelarski center. Za to pa je potrebnega tudi veliko dela in kader, ki ga imamo zdaj, dela dobro. ■



Svetovni čebelarški kongres Apimondia 2003 v Ljubljani

Franc Šivic, podpredsednik ČZS

Leta 1995 smo se slovenski čebelarji uspešno predstavili na mednarodni čebelarški razstavi API EXPO, ki je bila organizirana pod pokroviteljstvom Apimondije v Švici. Tedaj je se je našemu strokovnjaku za gozdno medenje g. Pavlu Zdešarju porodila misel, da bi kar tam oddali pisno prijavnico za kandidaturo organizacije svetovnega čebelarškega kongresa Apimondije leta 2003 v Ljubljani, kar je podprla tudi tedanja sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS. O tem, da bi bilo dobro, če bi Slovenija lahko gostila takšen kongres, smo čebelarji sicer že kakšno leto prej razpravljali na raznih sestankih, zdaj pa je nastopil trenutek, ko je bilo treba iti v akcijo. Narejen je bil prvi korak, čakalo pa nas je še najtežje: soočenje z ostalimi kandidatkami, saj se za organizacijo tako prestižnega svetovnega dogodka vedno poteguje kar nekaj držav.

Kandidaturo smo dobili na kongresu Apimondie leta 1997 v Belgiji. Naši tekmiči sta bili Italija in Španija. Slovenijo smo tedaj zastopali ga. Maša Martinčič, predstavnik Cankarjevega doma, g. Lojze Peterle, tedanji predsednik ČZS, in moja malenkost. Vsak od nas je iz svojega zomega kota predstavil slovensko čebelarstvo. Mislim, da smo to opravili bolje od obeh tekmecev, vendar se je tehničar dokončno nagnila v našo korist predvsem tedaj, ko je predstavnik Italije, prof. Franco Frilli, rektor univerze v Vidmu in moj dober prijatelj, dal svoj glas italijanski vzhodni sosed, mladi državi Sloveniji, kakor se je sam izrazil. Tedaj se je pokazalo, kako pomembno je imeti prijatelje na visokih položajih, še posebej v tujini.

Takoj po vrnitvi smo začeli sestavljati organizacijski odbor za pripravo kongresa. Ker sem bil določen za predsednika odbora, je bila moja prva naloga izbor najožjih sodelavcev. Za programskega vodjo kongresa sem izbral zdaj, žal, že pokojnega dr. Janeza Poklukarja, ki je z veseljem prevzel svojo nalogo, saj se je zavedal, da se bo kot znanstvenik s področja čebelarstva prav v tej vlogi najbolj promoviral v čebelarškem svetu. Sicer pa je bila njegova komisija, v kateri sta sodelovala še pokojni dr. Joseph Starc iz Švedske in dr. Aleš Gregorc, najpomembnejša izmed vseh komisij.

Moja naloga je bila predvsem koordinacija med posameznimi člani organizacijskega odbora in delo s tehničnim organizatorjem kongresa – Cankarjevimi



Foto: Franc Šivic

domom. Moj sogovornik iz te ustanove je bil mladi in nadvse zagreti g. Gorazd Čad, s katerim smo naredili terminski načrt ter na rednih sestankih usklajevali posamezne akcije. Moram zapisati, da smo bili člani organizacijskega odbora popolni amaterji in da smo se izpopolnjevali šele ob skupnem delu z ljudmi iz Cankarjevega doma, tako da smo proti koncu postali že skoraj profesionalni organizatorji.

Osebnostno sem menil, da je za uspeh tako velikega mednarodnega dogodka zelo pomembna promocija, ki sem jo pri prejšnjih kongresih pogrešal. Uporabiti je bilo treba vse medije, ki so bili na voljo, tako domače kakor tuje. To nalogo sem najprej zaupal dr. Poklukarju, ko pa sem videl, da ima ta že dovolj skrbi z zbiranjem in preverjanjem referatov, sem se odločil, da sam poskrbim za promocijo. Izrabil sem poznanstva z uredniki najlepših in najpomembnejših tujih čebelarških revij in jim začel dobesedno po tekočem traku pošiljati članke o Slo-



Foto: Arhiv Franc Šivic

Prispevki o Slovenskem čebelarstvu v tujih čebelarskih revijah so bili za kongres Apimondie v Sloveniji odlična promocija.

veniji in slovenskem čebelarstvu. Pisal sem jih tako, da niso bili videti kot reklama za kongres, ampak kot opis stanja v našem čebelarstvu z navedbo naših posebnosti. Uredniki so jih z veseljem objavljali, še posebej zato, ker sem jih zasipal tudi z dobrim slikovnim gradivom, ki je seveda še dodatno prispevalo k lepšemu videzu revij. Obsežen prispevek je najprej objavila italijanska čebelarska revija Apitalia z mojo fotografijo na naslovnici (v Italiji je približno 60.000 čebelarjev), sledila je španska Vida Apicola, ki jo berejo tudi v Južni in Srednji Ameriki, nato pa še britanski Bee Craft Magazine. Po vsem tem se je vsul pravi plaz povpraševanj po člankih in fotografijah o slovenskem čebelarstvu še iz drugih držav, celo iz Japonske. Pozneje sem zbral več kot 40 različnih tujih strokovnih revij in časopisov z opisi našega čebelarstva. Mislim, da takšne promocije doslej ni imel še noben kongres Apimondie in da se lahko po nas zgledujejo vse slovenske turistične organizacije, saj smo navsezadnje promovirali Slovenijo.

Če govorim o tujih medijih, moram pohvaliti tudi domače. Še nikoli se o čebelah ni toliko pisalo ali govorilo po radiu in televiziji kot prav pred Apimondio 2003. Zanimanje za čebele so mediji ohranili vse do danes, žal, pogosto zaradi negativnih dogodkov, na primer zaradi množičnih zastрупitev čebel v obdobju setve koruze in cvetenja oljne ogrščice.

Kongres se je začel v nedeljo, 24. avgusta 2003, ob 18. uri, s slovesnim odprtjem v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma. Ob zvokih koračnice je na oder prikorakalo več kot sto praporščakov v slovesnih čebelarskih oblekah in s prapori v rokah. To je bil prizor, kakršnega obiskovalci svetovnih čebelarskih kongresov še niso videli in ga verjetno tudi ne bodo več, saj znamo kaj takega pripraviti samo slovenski čebelarji. Na odru so se nato zvrstili različni domači in tuji govorniki s svojimi slavnostnimi govori in pozdravi, sledila pa je krstna izvedba čebelarske himne z oktetom Deseti brat in ob spremljavi citrarja Tomaža Plahutnika. Velika dvorana je bila nabito polna.

Naslednji dan so se začela predavanja kar v štirih dvoranah hkrati: v veliki Gallusovi plenarna predavanja, ki so potekala v angleščini, francoščini, nemščini, španščini in slovenščini, v preostalih treh pa simpoziji v angleščini. Obiskovalci so tako lahko izbirali med temami, ki so jih najbolj zanimale. Ves čas je bila v treh etažah Cankarjevega doma ter v velikem šotoru na ploščadi odprta tudi mednarodna čebelarska razstava. Razstavljalcev je bilo 110, k nam pa so dopotovali z vseh celin.

Zvečer so se vsi tisti obiskovalci, ki so plačali tendensko kotizacijo – bilo jih je 1332 – odpeljali na Brdo pri Lukovici, saj smo v Čebelarskem centru in ob njem zanje pripravili spoznavni in zabavni večer. Ob zvokih ansambla so številni tudi zaplesali in se tako povsem sprostiti po napornem dnevu.

Za razliko od dotedanjih Svetovnih čebelarskih kongresov Apimondie smo mi poskrbeli, da se je vsak večer po končanem strokovnem delu tudi nekaj dogajalo. V torek so imeli gostje možnost spoznavati slovensko folkloro, v sredo pa irsko, saj je tedaj nastopil znani ansambel Lake Dancers. Njihov nastop je bil nekakšno simbolično vabilo vsem obiskovalcem, naj se čez dve leti udeležijo kongresa Apimondie na Irskem.

Nadvse slovesna je bila tudi sklepna prireditev v četrtek zvečer. Gallusova dvorana je bila znova napolnjena do zadnjega kotečka. Znova so se zvrstili govorniki, vmes so bile podeljene nagrade tistim, ki so zmagali v različnih tekmovalnih kategorijah, vse skupaj pa je spremljala pihalna godba iz Lesc. Slovenski tekmovalci so prejeli eno zlato medaljo (Čebelarstvo Božnar), tri srebrne (Medex, Brane Kozinc, RTV Slovenija) in štiri bronaste (Dušica Kurnaver, Logar Trade, Stane Plut in Branko Čušin).

Peti dan, torej petek, je bil namenjen izletom udeležencev po Sloveniji. Kompas, ki je organiziral te izlete, nam je v skupno čašo veselja nalil nekaj grenčice, ker avtobusi niso pravočasno prispeli na dogovorjeno mesto, to pa je po nepotrebem

povzročilo nekaj zmede. Na srečo so naši čebelarji v svojih okoljih, kjer so sprejeli goste iz vsega sveta, s svojo gostoljubnostjo in prijaznostjo popravili začetni slab vtis.

Člani organizacijskega odbora smo imeli ves čas kongresa polne roke dela. Sproti smo morali reševati zaplete, ki jih je ob tako velikem dogodku vedno na pretek. Svoj štab, iz katerega smo nadzorovali vsa dogajanja, smo imeli v spodnji etaži Cankarjevega doma. Priznati moram, da sem videl razstavo samo bežno, predavanja pa sploh nisem slišal nobenega, saj smo bili ob jutra do večera vsak na svojem položaju. Kljub temu sem si na podlagi izjav številnih znancev in prijateljev iz različnih koncev sveta, ki so hodili k meni in sem jim namenil kako minuto prostega časa, ustvaril sliko o poteku kongresa. Jean Paul Cochard, predsednik organizacijskega odbora Apimondia 1995 v Lozani, je takole komentiral svoje vtise: *»Naš kongres je bil najboljši doslej, toda vaša razstava je bila večja in bogatejša in tudi kulturnih dogodkov je bilo več. Predvsem pa nam bo ostal v spominu spoznavni večer na Brdu pri Lukovici, kjer smo doživeli nepozaben sprejem. Kaj takšnega nismo doživeli še na nobeni Apimondii. Od srca čestitam organizatorjem in vsem slovenskim čebelarjem.«*

Kadar se je zgodilo, da sem moral zapustiti svoj »štab« in se priveriti med množico po hodnikih, so me večkrat ustavljali povsem neznani čebelarji iz različnih držav. Moje ime so prebrali na priponki in pogovor se je po navadi začel takole: *»A vi ste Franc Šivic? V našem čebelarskem glasilu ste tako prepričljivo pisali o Sloveniji in slovenskem čebelarstvu, da smo morali priti k vam in si vse tisto v živo ogledati.«*

Pogosto so prihajali k meni tudi zato, da sem jim v svojo knjigo Živeti s čebelami, ki jo je kot darilo prejel vsak udeleženec kongresa, napisal posvetilo. To je bila pravzaprav nekakšna monografija o slovenskem čebelarstvu, opremljena z najboljšimi fotografijami, ki mi jih je do tedaj uspelo posneti, in z besedilom v šestih jezikih. To knjigo so čebelarji po končanem kongresu odnesli na vse strani sveta in je še zdaj lepa promocija za Slovenijo.

Žal, v pričujočem sestavku nisem navedel imen vseh ljudi, ki so se skupaj z nami trudili, da je veliki dogodek Apimondia 2003 bil in ostal lep in nepozaben. V organizacijskem odboru nas je bilo sicer samo peščica, ki smo prevzeli največje breme, toda če bi nas ne podpirala večina slovenskih čebelarjev, bi vsega dela ne zmogli. Zato se jim po osmih letih še enkrat iz vsega srca zahvaljujem. ■



Slovenski čebelar – glasilo ČZS v minulih dveh desetletjih

Marko Borko, urednik Slovenskega čebelarja

V svoji dolgotrajni zgodovini nepretrganega izhajanja pod istim imenom je glasilo Čebelarske zveze Slovenije – Slovenski čebelar spremljalo in še spremlja čebelarje tudi v samostojni Sloveniji. G. Janez Mihelič, dolgoletni urednik v obdobju od leta 1975–2007, je o vlogi naše revije povedal: *»/.../ je zvest in nepogrešljiv spremljevalec slovenskih čebelarjev. Številni jo preberejo od prve do zadnje strani, in če se zgodi, da izid za kak dan zamuja, to pa je zelo redko, težko čakajo nanjo.«* V nadaljevanju v celoti objavljamo do zdaj neobjavljen govor g. Miheliča ob praznovanju 110-letnice izhajanja Slovenskega čebelarja, odprtju Čebelarske knjižnice ter izdaji Čebelarskega terminološkega slovarja 10. oktobra 2008 v Čebelarskem centru Slovenije. G. Mihelič je svoj govor naslovil z *»Zavidanja vredna obletnica – sto deset let izhajanja strokovnega čebelarskega glasila Slovenski čebelar«*.

»Spoštovani! Stodesetletnica izhajanja strokovne čebelarske revije Slovenski čebelar (1898), ki jo praznujemo letos, je tudi za evropski prostor zavidanja vreden jubilej.

Ko sem pred kratkim znova listal po starih letnikih revije, sem ugotovil, da je čebelarska organizacija in z njo revija v zadnjih sto desetih letih preživljala več kriznih obdobij, a je vedno preživela. Preživela je predvsem zaradi izjemne vztrajnosti in požrtvovalnosti naših predhodnikov ter tudi zaradi nekakšne zaljubljenosti čebelarjev v svoje prijateljice čebele in v svojo organizacijo. Zavedali so se namreč, da bi s prenehanjem izhajanja revije izgubili svojega zvestega »prijatelja«, ki jim je pomagal pri bogatenju znanja in strokovnem napredku te dejavnosti, ki jo nekateri imenujejo poezija kmetijstva.

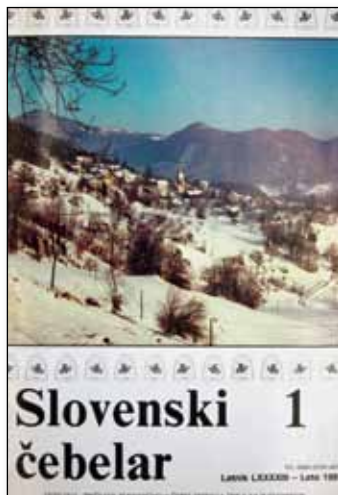


Foto: Arhiv ČZS

Spremembe grafične podobe glasila Slovenski čebelar v minulih 20 letih

Že pred 135 leti so čebelarji na slovenskem ozemlju ugotovili, da potrebujejo svojo strokovno revijo. Zato je imela revija Slovenski čebelar dva predhodnika: revijo Slovenska čebela, ki je izhajala tudi v nemškem jeziku (1873), in Slovenskega čebelarja in sadjerejca (1883), ki je izhajal na Jesenicah samo v slovenskem jeziku.

Obe sta po nekaj letih prenehali izhajati in takrat se je leta 1898 iz pepela kot ptič feniks rodila revija Slovenski čebelar. Največ zaslug za rojstvo revije imata takratni tajnik Kmetijske družbe g. Avgust Pirc in njen prvi dolgoletni urednik, učitelj Francišek Rojina, pozneje pa se jima je kot avtor številnih strokovnih člankov pridružil še izumitelj in konstruktor Anton Žnideršič.

Revija se je kmalu razširila v vse takratne slovenske dežele, to pa ji je omogočilo, da je že kmalu pridobila dovolj zvestih bralcev in članov. Revija z izjemo let med drugo svetovno vojno, ko so okupatorji prepovedali njeno tiskanje, redno izhaja že 110 let in je zvest in nepogrešljiv spremljevalec slovenskih čebelarjev. Številni jo preberejo od prve do zadnje strani, in če se zgodi, da izid za kak dan zamuja, to pa je zelo redko, težko čakajo nanjo.

Vsebina člankov je bila v začetku pestra in aktualna za tedanje čase. Začeli so objavljati mesečna navodila, ki so bila navadno objavljena na uvodnem mestu. Veliko pozornosti so namenili tedaj aktualnemu vprašanju panja. V tem so videli tudi novo smer čebelarjenja. Panj s premičnim satjem naj bi bil temelj nove smeri razvoja čebelarstva. Revija je že deset let po začetku izhajanja zelo uspešila širjenje novega, modernega AŽ-panja s premičnim satjem. Pozneje so bile vsebine prilagojene aktualni problematiki. V zadnjih desetletjih so to predvsem sodobni

prevozi čebel, novejša oprema, medenje, reja čebel, v zadnjem času pa bolezni čebel in zastrupitve.

Poleg aktualne vsebine naj opozorim tudi na zelo pomembno poslanstvo avtorjev člankov, in to tako strokovnih člankov kot tudi tistih s poljudno vsebino, ki so pomembni za obveščanje članstva. Brez zelo strokovnih in kompetentnih avtorjev člankov ne more biti dobre strokovne vsebine revije. Med slovenskimi čebelarji so bili vedno dobri praktiki in strokovnjaki, ki so znali svoje znanje preliti v pisano besedo in z njo obogatiti vsebino revije. V zadnjem času pa lahko z veseljem ugotavljamo, da so tudi nekatere kmetijske strokovne institucije in nekatera ministrstva pokazali več razumevanja za čebelarstvo in omogočili zaposlitev več strokovnjakov za to področje, ti pa so postali zelo pomembni sodelavci naše revije.

Tako avtorjem člankov kot tudi članom uredniškega odbora revije naj se ob tej priložnosti zahvalim za uspešno sodelovanje, saj sem skupaj z njimi več kot tri desetletja oblikoval vsebino revije, ki so ji bile po večini namenjene pozitivne kritike. Revijo smo v zadnjem času tudi oblikovno in vsebinsko posodobili, tako da je primerljiva s čebelarskimi revijami precej številčnejših narodov, in to tudi po nakladi, saj je ta že vrsto let približno 6.500 izvodov.

Vsem sodelavcem revije se ob tej priložnosti zahvaljujem za sodelovanje, mlajšim generacijam, ki nadaljujejo naše delo, pa želim veliko uspeha pri njihovem delu. Pri tem jim bo brez dvoma v veliko pomoč nova, sodobno urejena čebelarska knjižnica, na katero smo, vsaj nekateri, kar predolgo čakali, zato smo še bolj veseli, da smo jo dočakali. V njej se bodo lahko srečevale mlade in stare generacije čebelarjev. Hvala in zahvala vsem, ki so prispevali k dogodku, ki ga slavimo danes. « ■

Opazovalno-napovedovalna služba medenja od začetkov do dandanes

Jure Justinek, vodja ONS in **dr. Peter Kozmus**, Kmetijski inštitut Slovenije

S svojimi površinami, poraščenimi z gozdom, sodi Slovenija med zelo gozdnate evropske države (večji odstotek poraščenosti z gozdom imajo samo na Finskem in Švedskem). V naši državi je z gozdom poraščene 58,5 odstotka celotne površine. Čeprav je Slovenija z 20.251 kvadratnimi kilometri površine majhna država, ima izjemno raznovrstno podnebje in rastlinstvo, v gozdovih pa rastejo rastline, ki so za čebele zelo pomembne, npr. smreka, jelka, javor, kostanj, lipa itd.

Ugodne naravne razmere so čebelarji prepoznali že pred več kot stoletjem ter leta 1901 pod vodstvom izumitelja AŽ-panja Antona Žnideršiča postavili temelje Opazovalno-napovedovalne službe. Ustanovitelj je nad službo bedel vse do smrti, vodili pa so jo ugledni strokovnjaki. Mreža merilnih postaj, na katerih so spremljali dnevne donose, je bila postavljena na območju celotne zdajšnje države. Spremljali so zlasti medenje smreke in hoje, ki je najpomembnejše še dandanes, več kot 110 let po vzpostavitvi službe.

Opazovalno-napovedovalna služba medenja je delovala nepretrgano od leta 1901 do konca druge svetovne vojne. Podatke o medenju so čebelarji na vsake tri dni pošiljali na posebnih dopisnicah, poleg tega pa so skušali na območjih, na katerih je bilo to mogoče, uvajati tudi telefonsko ali brzojavno obveščanje. Službo je takrat vodila Čebelarska zadruga.

Po drugi svetovni vojni je vodenje službe prešlo na Zavod za čebelarstvo, po razlastitvi leta 1951 pa so službo prevzeli na Kmetijskem inštitutu Slovenije. Leta 1950 je bilo v okviru službe vzpostavljenih 20 kontrolnih panjev, ki so bili razporejeni v iglastih gozdovih na celotnem ozemlju takratne Slovenije, manj kot 1 km od smreke oz. hoje ter na različnih nadmorskih višinah.

Leta 1950 je začel medenje iglavcev znanstveno in raziskovalno preučevati prof. dr. Jože Rihar, kmalu potem pa je bila na Kmetijskem inštitutu Slovenije uvedena tudi javna Prognošična služba o medenju iglavcev. Tedaj so lahko slovenski čebelarji po radiu in v dnevnem časopisju spremljali, kje bo medila hoja in kje ne, pa tudi, ali bo medenje izdatnejše v nižjih ali višjih legah.

Leta 1965 je dr. Jože Rihar (doktoriral je prav s temo o medenju iglavcev) izdal knjigo o gozdnem medenju ter v njej opisal različne načine napove-

dovanja medenja v Sloveniji. Istega leta je Opazovalno-napovedovalna služba prešla v okvir Zveze čebelarskih društev Slovenije, vendar so službo že po letu dni prepustili trgovskemu podjetju Medex.

Opazovalno-napovedovalna služba, ki je omogočila večkratno povečanje tržnih količin gozdnega medu, je leta 1974 prenehala delovati. Po tem letu je v celoti zamrlo organizirano in strokovno vodeno delo v zvezi z napovedovanjem.

Služba je pod vodstvom Kmetijskega inštituta Slovenije znova zaživela leta 1993, ko jo je finančno podprlo Ministrstvo za kmetijstvo. Strokovni vodja službe je bil strokovnjak za gozdno medenje in čebelar g. Pavle Zdešar, ki je službo vodil do novembra leta 2009. V tem obdobju je bilo treba celotno službo postaviti na novo. Vzpostavljena je bila nova mreža merilnih postaj in čebelarjev – terenskih opazovalcev, ki so skrbeli za razvoj čebeljih družin in tehtali donose. Obveščanje čebelarjev o medenju je potekalo bolj sprotno kot v preteklosti, saj je imel tedaj že marsikateri čebelar doma telefon, tako da je podatke lahko sporočal ali prejemal vsak dan.

Hitri in sproti podatki so čebelarjem omogočali optimalnejšo izrabo čebeljih paš. V okviru napovedovanja paš so bili čebelarji o prihodnjem medenju obveščeni deset do petnajst dni vnaprej, informacija pa je vsebovala podatke o tem, kje bo medilo, kaj bo medilo in tudi predvideno intenzivnost medenja.

S pojavom brezžičnih telefonov so čebelarji inovatorji razvili elektronske tehtnice, ki podatke o donosu v določenem obdobju (dan, ura ...) vsak dan ob isti uri prek mobilnega omrežja pošljejo vodji Opazovalno-napovedovalne službe. Elektronske tehtnice so omogočile, da so opazovalne postaje lahko postavili tudi na odročna medeča mesta v gozdovih, to pa je prispevalo k nadzoru vseh pomembnejših virov medenja v Sloveniji.

Novost, ki se je med čebelarji izkazala za zelo dobrodošlo, je bila uvedba pašnega telefonskega odzivnika, na katerem so čebelarji lahko dobili informacije o donosih na posameznih območjih po državi.

Brvo upokojitvi dolgoletnega vodje Opazovalno-napovedovalne službe g. Pavleta Zdešarja je leta 2010 vodenje službe prevzel g. Francišek Volovlek, ki je službo vodil eno leto. Od leta 2011 to službo vodi g. Jure Justinek.



Opazovalna postaja na Podstenicah

Zdaj je Opazovalno-napovedovalna služba (ONS) ob finančni podpori Ministrstva za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano (MKGP), Kmetijskega inštituta Slovenije (KIS) kot strokovne inštitucije ter Čebelarске zveze Slovenije (ČZS) kot izvajalca pomembnega servisa, zlasti za čebelarje prevoznike, pa tudi za vso drugo čebelarstvo javnost.

Cilji ONS so:

- zaznavanje vseh pomembnejših pašnih virov,
- priprava napovedi medenja za vsako pašo posebej,
- dnevno obveščanje čebelarjev o donosih,
- izobraževanje čebelarjev,
- vodenje katastra čebelje paše in
- pomoč čebelarjskim društvom pri pripravi pašnih redov.



Čebelarška svetovalna služba

Lidija Senič, vodja Javne svetovalne službe v čebelarstvu

Z idejo o ustanovitvi svetovalne službe v čebelarstvu se je pred približno dvema desetletjema ukvarjal Dušan Kresal, ki je takrat pripravil elaborat o svetovalnem delu s čebelarji. Predstavniki Čebelarске zveze so njegovo zamisel o vzpostavitvi in delovanju svetovalne službe v čebelarstvu ob podpori Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano uvrstili v *Program ukrepov na področju čebelarstva v letih 2005–2007* ter ga leta 2004 posredovali Evropski komisiji, ta pa je program z odločbo potrdila.

Tako pri Čebelarjski zvezi Slovenije od leta 2005 deluje Čebelarška svetovalna služba, in to na podlagi

Zdaj je mreža merilnih postaj vzpostavljena na območju celotne države. Mrežo sestavlja 25 elektronskih in 20 ročnih tehtnic. Za njihovo delovanje na terenu skrbi 44 terenskih opazovalcev, katerih delo je tudi opazovanje vegetacije v naravi, opazovanje povzročiteljev medenja in tehtanje panjev. Terenski opazovalci vse spremembe v naravi sporočajo vodji ONS, zato si brez njih te službe ni mogoče predstavljati. Obveščanje čebelarjev uporabnikov o dnevni donosih in vsem aktualnem v Opazovalno-napovedovalni službi poteka nepretrgano skozi celo pašno sezono prek telefonskega odzivnika in na spletni strani Čebelarске zveze Slovenije. Poleg dnevnih donosov do dekgrama natančno so čebelarji obveščeni tudi o obetih za prihodnje paše in tehnoloških nasvetih glede oskrbe čebeljih družin.

V prihodnje si bomo prizadevali posodobiti mrežo opazovalnih postaj. Ročne tehtnice bomo zamenjali s sodobnimi elektronskimi. Zaradi podnebni sprememb, potreb čebelarjev in drugih dejavnikov v naravi želimo v prihodnje vzpostaviti dodatne nove opazovalne postaje. Poudarek bomo dajali napovedovanju medenja in pravočasnemu obveščanju čebelarjev, prav tako pa bomo pomagali čebelarjskim društvom pri določanju novih stojišč in urejanju pašnih redov. Trudili se bomo, da bo Opazovalno-napovedovalna služba še naprej odlični javni strokovni servis za vse čebelarje, tako da bodo ti lahko neovirano vzrejali zadostno število čebeljih družin čiste avtohtone rase, da bodo še naprej zagotavljali zadostno oprasevanje in da bodo pridelali čim več čebeljih pridelkov, zlasti medu. Naj medi! ■

različnih pravnih podlag. Sprva je od 1. junija 2005 do 31. marca 2007 delovala na podlagi letnih *Uredb o izvajanju programa na področju čebelarstva* ter v skladu z letnimi programi Čebelarске svetovalne službe in smernicami razvoja čebelarstva v Evropski uniji na celotnem območju Slovenije. Svetovalno delo je bilo usklajeno s temeljnimi cilji kmetijske politike, kot sta jih opredeljevala Strategija razvoja slovenskega kmetijstva in Program reforme skupne kmetijske politike, prav tako pa tudi s cilji, zapisanimi v Strategiji razvoja slovenskega čebelarstva.

Leta 2005 so se s specialističnimi področji varne hrane, ekonomike in tehnologije ukvarjali dva polno

zaposlena svetovalca specialista (Marjan Papež – tudi vodja svetovalne službe – in Andreja Kandolf) ter pet terenskih svetovalcev (Vlado Auguštin, Jožica Kapun Maršik, Tanja Magdič, Lidija Senič in Miran Hočevar – pozneje namesto njega Radovan Kovačič). Terenski svetovalci so bili zaposleni le za 20 odstotkov delovnega časa, delovali pa so na petih čebelarstvih območjih. Njihovo delo je obsegalo pomoč čebelarjem in čebelarstvom, organizacijo različnih strokovno-promocijskih prireditvev, izobraževanje in usposabljanje čebelarjev na predavanjih, osebno svetovanje in svetovanje skupinam ter poročanje medijem

itd. Leta 2006 se je zasedba svetovalcev specialistov in vodje službe nekoliko spremenila. Delo specialistke na področju varne hrane je nadaljevala Andreja Kandolf, vodenje službe, za kratek čas pa tudi specialistično področje tehnologije, je prevzela Lidija Senič, področje ekonomike pa Tanja Magdič. Konec leta 2006 je specialistično področje tehnologije čebelarjenja prevzel Vlado Auguštin.

Po izteku triletnega *Programa ukrepov na področju čebelarstva v letih 2005–2007* je Vlada RS izdala *Uredbo o Javni svetovalni službi v čebelarstvu*. V vmesnem obdobju (po izteku triletnega programa in pred potrditvijo koncesionarja za izvajanje javne svetovalne službe v čebelarstvu) je svetovalna služba v čebelarstvu delovala po omenjeni uredbi. Tej sta sledila še *Pravilnik o natančnih pogojih za izvajanje javne svetovalne službe v čebelarstvu* in priloga pravilnika *Program javne svetovalne službe v čebelarstvu za obdobje 2008–2014*, ki ju je pripravilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Na temelju pravnih podlag je ministrstvo izvedlo še *Javni razpis za izbiro koncesionarja za izvajanje javne svetovalne službe v čebelarstvu*, na katerega se je prijavila Čebelarska zveza Slovenije. Leta 2008 je bila Čebelarski zvezi Slovenije z odločbo Vlade Republike Slovenije podeljena koncesija za izvajanje javne svetovalne službe v čebelarstvu za obdobje 2008–2014, temu pa je sledila sklenitev koncesijske pogodbe med Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Čebelarsko zvezo Slovenije.

Od 1. aprila 2008 je za specialistično svetovanje zaposlenih pet svetovalcev (Vlado Auguštin, Andreja Kandolf, Tanja Magdič, Tomaž Samec in Lidija Senič kot vodja službe), od 15. septembra 2008 pa je sve-



Sodelavci Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Foto: Arhiv ČZS

tovalcev šest (Nataša Lilek). V tem obdobju so delo specialistk zaradi porodniških dopustov opravljali tudi Nataša Lilek, Katja Jurčević Škerjanc in Janez Kert. Kot pomoč pri administrativnih nalogah je od 1. aprila 2008 zaposlena še administrativna delavka. Do poletja 2010 je te naloge opravljala Janja Podlesnik, zdaj pa to delo opravlja Nataša Klemenčič Štrukelj. Specialisti delujejo na šestih območjih po Sloveniji, svoje naloge pa opravljajo v okviru treh specialističnih področij:

- svetovanje na področju tehnologije čebelarjenja,
- svetovanje na področju ekonomike čebelarjenja in
- svetovanje na področju zagotavljanja varne hrane.

Čebelarjem svetujejo tudi čebelarski pregledniki oz. terenski svetovalci. V izvajanje programa svetovalne službe je vključenih 93 čebelarskih preglednikov oz. terenskih svetovalcev, ki čebelarjem brezplačno pomagajo pri izvajanju splošnih preventivnih ukrepov in pregledovanju čebeljih družin, pri ocenjevanju pravilnosti razvoja družin v različnih vzrejnih razmerah ter pri ugotavljanju morebitnih sprememb v vedenju čebel in sprememb pri zalegi, pri pripravi čebel na prevoz ter pri izrabi paš in izvajanju interne kontrole. Na terenu izvajajo številne delavnice, zato je njihovo delo nujno in zelo potrebno. Imena in telefonske številke terenskih svetovalcev, ki imajo dolgoletne izkušnje s področja čebelarstva in ki so za to delo tudi ustrezno usposobljeni, so objavljeni na spletni strani Čebelarske zveze Slovenije (www.czs.si).

Da bi povečali število mlajših čebelarjev, delujejo na osnovnih in srednjih šolah čebelarski krožki, v katere je vključenih več kot 1400 učencev in dijakov. Po učnem načrtu za čebelarske krožke jih vodijo

čebelarji in učitelji. Poskrbljeno je tudi za usposabljanje čebelarjev, saj na podlagi programa poteka jo specifična usposabljanja, na katerih predavatelji čebelarjem posredujejo znanja o posameznih temah s področij tehnologije in ekonomike čebelarjenja ter varne hrane. Med cilji službe sta tudi ozaveščanje in informiranje širše javnosti ter porabnikov o pomembnosti in vlogi čebelarstva in čebel, zato JSSČ vsako leto izdaja precej izobraževalnih in promocijskih gradiv, organizira različne medene dneve in promocijsko-izobraževalne akcije ter okrogle mize, objavlja članke ter sodeluje z radijskimi in televizijskimi postajami itd.

Služba sledi dolgoročnim in kratkoročnim ciljem programa. Vsako leto skupaj z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pripravimo letni program javne svetovalne službe v čebelarstvu, v katerem so jasno zapisani letni cilji programa, naloge svetovalcev specialistov, terenskih svetovalcev, usposabljanja učencev in dijakov v okviru čebelarskih krožkov, specifična usposabljanja in drugi promocijski projekti, pa tudi priprava in izdaja izobraževalnih in promocijskih gradiv. Še pred sprejetjem je osnutek programa predstavljen na regijskih posvetih čebelarjev in upravnemu odboru Čebelarske zveze Slovenije.

Želja slovenskih čebelarjev po ustanovitvi svetovalne službe v čebelarstvu se je torej izpolnila in zaživela. Številne analize, ki jih izvajamo vsako leto, potrjujejo, da so prizadevanja in delo JSSČ na področjih, ki jih opravljamo, na pravi poti, saj so opazne tudi številne spremembe. Naj jih na kratko opišem le nekaj. V letih delovanja te službe so potekala številna svetovanja in usposabljanja čebelarjev, še posebej pa naj poudarim tečaje za čebelarje začetnike, saj se jih je udeležilo več kot 1100 slušateljev. Morda lahko ta podatek povežemo tudi s podatkom o številu registriranih čebelarjev. Tako je bilo leta 2006 v Centralni register čebelnjakov vpisanih 7.260 čebelarjev, oktobra 2010 pa že 9.019. Zelo prizadevno je tudi delo mentorjev čebelarskih krožkov, saj se je število učencev in dijakov, ki so vključeni vanje, s približno 500 povečalo na več kot 1400, zato se je tudi število delujočih krožkov s približno 70 povečalo na več kot 110. S svojim delom se počasi uveljavljajo tudi terenski svetovalci. To službo smo na novo vzpostavili šele v letu 2008, zdaj pa počasi le dobiva svojo vlogo v čebelarskem prostoru. Zaradi promocije čebelarstva (svetovanje, objava člankov v različnih medijih, sodelovanje na radijskih in televizijskih postajah ...), promocijskih projektov (sodelovanje na sejmih, razstavah, organizacija dnevo čebelarstva in čebelarskega turizma ...) ter zaradi izdajanja izobraževalnih in promocijskih gradiv je o čebelarstvu vse bolj ozaveščena tudi širša



Foto: Ljilja Senič

Razstavní prostor JSSČ na sejmú AGRA.

javnost. Ob tem velja omeniti zlasti tradicionalno dobrodelno izobraževalno akcijo »En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev«, v katero so aktivno vključena čebelarska društva in čebelarji iz vse Slovenije. Ne samo, da je mogoče o čebelarstvu in pomembnosti čebel za okolje slišati in prebrati več, kot je to morda veljalo v letih, ko služba še ni delovala, ampak sta se povečali tudi cena in prodaja medu. Tako se je povprečna maloprodajna cena 900 g medu, prodanega na domu (pri čebelarju), od leta 2006, ko je bila 4,59 EUR, do leta 2010 zvišala na 6,52 EUR. Skupaj s čebelarji in drugimi sodelujočimi smo sodelovali pri ureditvi davčne zakonodaje v delu, ki se nanaša na čebelarstvo, zaradi zastarele čebelarske opreme smo v program ukrepov uvrstili nakup opreme, pripomočkov in naprav, sodelovali smo pri oblikovanju Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu po sistemu HACCP in izvajanju usposabljanj s tega področja, ki se jih je udeležila že večina čebelarjev. Sodelovali smo še pri oblikovanju številnih drugih predpisov in strateških dokumentov in programov na področju čebelarstva ter skušali vanje vključiti tudi realno stanje in prakse s terena. Vse to je pravzaprav le majhen del tistega, kar smo, seveda ob širši podpori, izvedli. Kljub vsemu temu pa moramo priznati, da smo na nekaterih področjih še vedno šibki. Tem področjem bo treba v prihodnje nameniti še posebno pozornost. Med temi naj poudarim skrb za kakovost naših storitev ter raziskave oz. uvajanje tehnoloških novosti v prakso, ki je za nas izjemen izziv. Zahvala za sodelovanje pri izvajanju programa JSSČ gre torej številnim: zaposlenim na ČZS, mentorjem čebelarskih krožkov, terenskimi svetovalcem, predavateljski skupini, članom komisij pri ČZS, čebelarjem, strokovnim institucijam v čebelarstvu in seveda Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, saj brez njegove podpore in poslušanja ne bi bilo mogoče doseči vsega, kar smo skupaj dosegli. ■



ČZS – Priznana rejska organizacija za kranjsko čebelo

Franc Šmerc, predsednik strokovnega sveta priznane rejske organizacije za kranjsko čebelo

Čebelarji na Slovenskem so se začeli v različne organizacije združevati v drugi polovici 19. stoletja. Eden izmed osrednjih motivov za povezovanje je bil poleg drugih tudi rejski oz. kako uspešno čebelariti in izvajati selekcijo pri čebelah.

Z ustanovitvijo ČZS oz. njene predhodnice, ki je začela izdajati Slovenskega čebelarja, je postalo rejsko delo stalnica. Tako je bil leta 1920 v Slovenskem čebelarju objavljen tudi načrt čebelarskega zakona, ki pa, žal, ni bil nikoli sprejet. Tako temeljite zakonske ureditve čebelarske dejavnosti si želimo tudi dandanes.

Če beremo starejše letnike Čebelarja, lahko spremljamo, kako sta opazovalna služba medenja in selekcija oz. vzreja matic delovala z roko v roki. V drugi polovici 20. stoletja so za organizacijo vzreje matic skrbele različne organizacije, celotno obdobje pa sta jo nadzirala država in veterinarska služba – Zakon o ukrepih v živinoreji SRS, 1978 in 1986.

Prave okvire pa je rejsko delo dobilo po osamosvojitvi Slovenije, še zlasti po sprejetju Zakona o kmetijstvu in Zakona o živinoreji po letu 2000. V Zakonu o živinoreji je obravnavano tudi čebelarstvo (več o tem glej v zakonu samem), poleg tega pa predpisuje še organizacijo PRO za posamezne živalske vrste in kaj mora vsebovati rejski program. Na podlagi omenjenega zakona je ČZS pripravila rejski program za kranjsko čebelo, ki ga je konec leta 2004 potrdil tudi Svet za živinorejo pri MKGP, z odločbo pa je ČZS postala Priznana rejska organizacija za kranjsko čebelo (PRO). Strokovne



Foto: Franc Švirč

naloge za nas izvaja Kmetijski inštitut Slovenije, ki je postal DPO (Druga priznana rejska organizacija). Na podlagi Zakona o živinoreji je MKGP izdalo tudi več pravilnikov, ki urejajo posamezne dejavnosti na področju čebelarstva. Konec leta 2010 je bil potrjen rejski program za kranjsko čebelo za novo petletno obdobje (2011–2015). Letne programe izvajanja rejskega programa in nadzor nad izvajanjem opravlja Strokovni svet PRO za kranjsko čebelo.

Ker je ČZS Priznana rejska organizacija za kranjsko čebelo z veljavnim rejskim programom, je pridobila koncesijo za izvajanje JSSČ. V ČZS je zaposlen strokovni delavec, ki v okviru strokovnih nalog na področju čebelarstva opravlja naloge Opazovalno-napovedovalne službe, opredeljene v posebni koncesijski pogodbi. PRO pripravlja in skupaj z DPO izvaja letne programe rejskega programa (STRP), poleg tega pa je tudi čebelarjem omogočena uporaba programov za razvoj čebelarske dejavnosti, to je ukrep tehnične pomoči. PRO za kranjsko čebelo ima tudi svojega člana v svetu za živinorejo pri MKGP in člana v strokovnem svetu Javne službe genske banke. Poleg tega imamo zagotovljeno tudi veterinarsko službo, ki jo izvaja NVI.

Pogoj, da je ČZS lahko PRO za kranjsko čebelo, pa je tudi ta, da je v PRO včlanjena tudi večina slovenskih čebelarjev. Zato vabim vse čebelarje, da se včlanite ne samo v ČZS, ampak tudi v PRO za kranjsko čebelo. To lahko storite v vašem ČD ali pa poiščete obrazec na spletni strani ČZS in izpolnjenega pošljete na ČZS. ■



Foto: Arhiv ČZS



Izobraževanje pri ČZS v obdobju od leta 2007 do 2012

Mag. Aleš Rodman, podpredsednik ČZS

Ko nanese pogovor na izobraževanje ali učenje, misli nehote zbežijo v čas, ko smo gulili šolske klopi, se učili, opravljali izpite, skratka, se izobraževali. Čebelarstvo pa je dejavnost, pri kateri se je treba nenehno učiti in izpopolnjevati. Lahko bi rekli, da se je treba učiti vse življenje.

Za vsakega čebelarja sta izobraževanje in strokovno usposabljanje odločilnega pomena za učinkovito in uspešno čebelarjenje. Iz zgodovine vemo, kako umni so bili slovenski čebelarji in kako so svoje znanje prenašali doma in po svetu. Tega se zavedamo tudi dandanes, zato skušamo na področju izobraževanja narediti korak naprej.

Pri Čebelarški zvezi Slovenije sem se začel z izobraževanjem ukvarjati leta 2007, dejavnije pa v mandatu 2008–2012, v katerem sem predsednik komisije UO ČZS za izobraževanje. Že leta 2007 sem pripravil **dve pobudi za pripravo poklicnega standarda za poklic čebelar/čebelarka in poklic čebelarški mojster**. Pobudi, ki sta bili vloženi na Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (CPI), sta sprožili razmeroma hiter odziv, saj je bila že v začetku leta 2008 v CPI oblikovana delovna skupina za pripravo poklicnega standarda ter kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti za poklicno kvalifikacijo čebelar/čebelarka. Oba dokumenta, tako standard kot katalog, sta bila pripravljena leta 2008 in še istega leta ju je sprejel tudi Strokovni svet RS za poklicno izobraževanje. Pričakovanja, da bomo enako intenzivno nadaljevali tudi priprave za poklic čebelarški mojster, se, žal, niso uresničila. Iz različnih vzrokov so dela na tem področju zastala, korak naprej pa smo dočakali šele leta 2010.

Leto 2008 je bilo zelo delavno. Na podlagi zagona, ki smo ga dobili z novo ekipo oziroma komisijo, so nastale številne dejavnosti in številni dokumenti, ki so bili sprejeti v tem letu. Vseživljenjsko učenje je po definiciji dejavnost in proces, ki zajema vse oblike učenja, bodisi formalno bodisi neformalno in aformalno ter naključno ali priložnostno. Poteka v različnih učnih okoliščinah, od rojstva prek zgodnjega otroštva in odraslosti do konca življenja, in to z enim samim ciljem: izboljšati posameznikovo znanje in spretnosti. Prav ta definicija vseživljenjskega učenja je bila vodilo pri pripravi **koncepta izobraževanja pri Čebelarški zvezi**

Slovenije, ki vsebuje jasne cilje, naloge in strategijo izobraževanja.

ČZS bo s sistematičnim in dolgoročnim uresničevanjem koncepta izobraževanja ter s povezovanjem vseh razpoložljivih znanj v Sloveniji razvila razvejano in institucionalizirano strokovno izobraževalno dejavnost na področju čebelarstva. ČZS podpira naslednje **izobraževalne dejavnosti**:

- sodelovanje z vrtci,
- čebelarke krožke na osnovnih in srednjih šolah,
- tečaje čebelarjenja (šola čebelarjenja, tečaj za začetnike),
- mojstrske tečaje čebelarjenja,
- postopke za pridobitev NPK čebelar/čebelarka in NPK čebelarški/-a mojster/-ica,
- programe čebelarkega izpopolnjevanja,
- posebne programe za področja znotraj čebelarstva,
- program podpore študentom,
- promocijo in ozaveščanje javnosti,
- podporo preostalem izobraževalnim dejavnostim (2, 3, 4, 6, 7) z e-izobraževanjem.

Slovenski čebelarji se lahko pohvalimo, da smo imeli v zgodovini veliko pomembnih čebelarjev, kot so Anton Janša, Anton Žnideršič, Anton Scopoli, Peter Pavel Glavar, Janez Goličnik in drugi. Prav po Janezu Goličniku je poimenovana tudi osrednja čebelarška knjižnica. UO ČZS je namreč sprejel predlog Čebelarke zveze SA-ŠA in **čebelarško knjižnico** poimenoval po Janezu Goličniku. Knjižnica je 18. junija 2008 postala polnopravna članica COBISS-a, s tem pa se je odprla tudi navzven in postala dostopna vsem, ki si želijo čebelarških vsebin. V knjižnici je več kot 3000 enot knjižnega gradiva, to pa je bogato izročilo naše kulturne dediščine. Knjižnica je bila slovesno odprta 10. oktobra 2008, njeno odprtje pa je sovpadlo s praznovanjem še enega pomembnega jubileja, tj. **110-letnice nepretrganega izhajanja revije Slovenski čebelar**.

Marca 2008 je začela delovati tudi **e-šola Čebelarke zveze Slovenije**, ki deluje po zgledu e-šol na fakultetah. Zdaj je v e-učilnici 10 predmetov, ki povezanim čebelarjem ponujajo potrebne informacije in znanja.

Leta 2008 je bila uvedena tudi novost v sistemu izobraževanja za čebelarke krožke. Pripravljen

in sprejet je bil **40-urni program za čebelarске krožke na nižji in višji ravni**, tako da je posredovanje učne snovi v vseh čebelarških krožkih v Sloveniji zdaj poenoteno. Čebelarški krožki so prejeli tudi ustrezna učna sredstva in opremo. V šolskem centru Grm v Novem mestu je bilo izvedeno tudi tekmovanje krožkarjev, tovrstna tekmovanja pa so bila izvedena tudi vsa naslednja leta. Pomembna ugotovitev na tem področju je, da se iz leta v leto povečuje tako število čebelarških krožkov kot tudi število njihovih članov. Vsako leto se na tekmovanja prijavlja večje število učencev in dijakov, zato je vse zahtevnejša tudi organizacija tovrstnih tekmovanj. Prav gotovo bodo v prihodnje na tem področju potrebne spremembe, saj se število tekmovalcev vse bolj bliža številu tisoč.

Leta 2008 in tudi pozneje so se nadaljevale tudi dejavnosti, povezane z najmlajšimi v vrtcih. Pri tem imam v mislih **dobrodelno akcijo »En dan za zajtrk med naših čebelarjev v naših vrtcih«**. Akcijo so dobro sprejeli in podprli tako župani kot poslanci in tudi drugi politiki. Prav tako so jo dobro sprejeli starši otrok in učitelji, saj ta dan namenijo za seznanjanje otrok s pomembnostjo čebel v naravi in z njihovo pomembnostjo za človeka. Nadaljevali smo tudi dejavnosti, povezane s **pridobitvijo nacionalne poklicne kvalifikacije** na podlagi sistema NPK čebelar/čebelarica. V zvezi s tem je ČZS na dodatno izobraževanje napotila dva čebelarja, tako da sta pridobila licenci za svetovalca v postopkih NPK.

September 2008 je bil zaznamovan z **izobraževanjem preglednikov**. Delovanje preglednikov ali svetovalcev v čebelarstvu, kot bi jim lahko tudi rekli, postaja ključna vez med individualnim čebelarjem in ČZS. Mreža preglednikov je dobro razvita na vseh območjih Slovenije in v vseh društvih. Znanje, ki so ga pregledniki pridobili na teh izobraževanjih, lahko koristno uporabijo pri čebelarjih, ki potrebujejo pomoč, bodisi pri čebelah, zdravstvenem varstvu, osnovni odbiri bodisi pri čebeljih pridelkih.

ČZS je v letih 2008 in 2009 napotila na izobraževanje na Biotehniško fakulteto dve skupini čebelarjev, ki se odlikujejo po svojem čutu za ugotavljanje senzoričnih lastnosti medu. Izobraževanje je končalo 60 čebelarjev in s tem pridobilo **licenco pokuševalca medu**.

Leto 2009 je bilo zaznamovano s sprejetjem številnih **izobraževalnih programov**, ki so sistemsko uredili izobraževanje od začetnikov do posameznih področij čebelarstva.

Leto 2010 je zaznamovala **ustanovitev programskega-izdajateljskega sveta**, ki naj bi z oblikovanjem strokovne komisije bedel nad izdajanjem številnih gradiv, publikacij in najrazličnejših drugih izdaj.

Tega leta je UO ČZS sprejel tudi **program izobraževanja in usposabljanja**, ki vsebuje dve novosti. Poglavitna novost je, da smo **specifična usposabljanja** na posameznih področjih ovrednotili s številom ur. Celotno število ur, ki jih imamo na razpolago za usposabljanje, smo razdelili na pet področij, in sicer:

- biologija čebelje družine – 20 %,
- tehnologija čebelarjenja in oskrba čebeljih družin – 30 %,
- pridobivanje čebeljih pridelkov – 30 %,
- trženje čebeljih pridelkov – 15 % ter
- zakonodaja in predpisi – 5 %.

Druga novost programa je, da povečuje število **praktičnih delavnic** in izobraževanj na terenu. Ta pristop je po našem mnenju potreben in primeren, saj teoretično znanje vsak čebelar lahko pridobiva na različne načine. Tovrstno izobraževanje nameravamo v prihodnje še poglobiti in posodobiti.

Kot je bilo že omenjeno, smo leta 2010 nadaljevali potrebne dejavnosti za pridobitev poklica **čebelarški mojster/mojstrica**. Strokovni svet RS za poklicno izobraževanje je februarja 2010 sprejel poklicni standard, decembra 2010 pa še izpitni katalog za čebelarškega mojstra. S tem so bila končana dolgotrajna prizadevanja in želje slovenskih čebelarjev po pridobitvi tega naziva v naši državi. V to delo je bilo vloženo veliko truda, znanja in dela, prve čebelarške mojstre pa naj bi po pričakovanjih dobili leta 2012.

Leta 2010 smo začeli izvajati tudi dejavnosti, povezane s pridobivanjem **licenc predavateljev**. S tem želi ČZS oblikovati skupino predavateljev, ki bodo imeli licenco za predavanja o posameznih področjih, za katere imajo vse potrebne kompetence. Te dejavnosti se tako kot vse preostale nadaljujejo tudi letos.

V zadnjih letih se je povečalo tako število učencev in dijakov, ki obiskujejo čebelarške krožke, kot tudi število čebelarjev, predvsem čebelarjev začetnikov. Prav zanje smo po vsej Sloveniji pripravili številne začetne tečaje čebelarjenja. Opazna je tudi večja želja čebelarjev po izobraževanju, saj prejemamo občutno več prošenj za različne tečaje, kot jih v okviru programa Javne svetovalne službe v čebelarstvu lahko izvedemo.

Prejšnja leta je bilo veliko energije vložene v **promocijo čebelarstva**. Izdali smo veliko število različnih brošur, zgibank, zbornikov, pa tudi filmov. Prav tako smo izdali nekaj knjig o posameznih področjih čebelarstva. Ne nazadnje sta luč sveta ugledali tudi knjigi Slovensko čebelarstvo I. in II. del, ki naj bi bili temelj čebelarjenja v prihodnje. Brez dvoma sta k ohranjanju bogate čebelarške dedi-

ščine veliko prispevali tudi knjigi Slovenski čebelnjak in Čebelarški terminološki slovar.

Zaradi velikega zanimanja za dodatno izobraževanje čebelarjev ČZS organizira različne tabore tako za čebelarje kot tudi za dijake in učence.

Kot sem zapisal že na začetku, sta ključnega pomena za uspešno in učinkovito čebelarjenje prav izobraževanje in usposabljanje. Veliko dela je

bilo opravljenega, da smo dosegli zdajšnjo raven. Opravljeno delo nas brez dvoma uvršča v sam evropski in svetovni vrh, to pa nam priznavajo tudi čebelarji iz tujine. Sami se sicer zavedamo, da nam dela na tem področju ne bo nikoli zmanjkalo.

Naj končam s starim kitajskim pregovorom, ki pravi: »Učenje je zaklad, ki bo vedno sledil svojemu lastniku.« ■



Več kot tri desetletja druženj in tekmovanj mladih čebelarjev

Norbert Jedlovčnik, dolgoletni mentor čebelarških krožkov

V minulih treh desetletjih in več se je število mladih, vključenih v čebelarške krožke v osnovnih in srednjih šolah, iz leta v leto povečevalo, prav tako pa se je povečevalo tudi število ekip, ki so ob spoznavanju različnih delov naše domovine preizkušale svoje znanje s področja čebelarstva. Pri organizaciji in vsebini teh tekmovanj so pripravljavci uporabljali različne pristope, smoter vseh sprememb pa je bil izboljšati čebelarško znanje mladih.

In kako je bilo na začetku?

Leta 1977 se je zbralo 34 ekip mladih čebelarjev, ki so tekmovali v dveh stopnjah: v nižji je tekmovalo 11 ekip, v višji pa 23 ekip. Tekmovalci so naloge reševali v dvojicah. Najboljšo oceno na nižji stopnji je dosegla skupina OŠ Vransko, na višji pa skupina OŠ Ruše.

Poglejmo, kako je g. Martin Mencej, takratni predsednik komisije za podmladek pri ČZ Slovenije, v svojem nagovoru udeležencem orisal obdobje in tedanje razmere: »Štiriletna borba za naš narodni obstoj je pustila opustošeno zemljo in uničene domačije. Čebelnjaki na vrtovih kmečkih

domačij, kjer so čebelarjenje od očetov prevzemali sinovi, so bili uničeni ali so ostali brez čebel, šolski čebelnjaki so bili razredčeni. Posledice so bile porazne. Leta 1967 smo uvozili 27 vagonov medu, leta 1973 že kar 252 vagonov, in to v Slovenijo, ki ima izredne pogoje za čebelarjenje. Predvojnih čebelnjakov na šolskih vrtovih ni bilo več. Iz učnih načrtov v ustanovah za učiteljske kadre so črtali predmet kmetijstvo in s tem tudi čebelarstvo. Dosedanje šolske reforme vsaj v zadostni meri ne poudarjajo kmetijstva in tako je bilo tudi čebelarstvo zapostavljeno. Na ta način smo pred desetimi leti imeli le tri krožke, pred dobrimi štirimi leti pa le 16. V par letih je naraslo število krožkov na več kot 50, v katerih je zajetih 400 mladincev. Krožki delujejo po učnem načrtu, ki ga je pripravila komisija pri ZČD Slovenije. Na Štajerskem, predvsem na celjskem območju, je mreža krožkov najbolj razvita, saj jih tukaj deluje kar 17. Ni naključje, da je današnje srečanje prav v Celju. Iz Šentjurja poročajo za leta 1976/77, da so izdelali 4 čebelnjake. (Zanimivo bi bilo vedeti, ali so »živi« še dandanes; op. p.) Današnje naše srečanje je prvo v zgodovini slovenskega čebelarstva, in to v času, ko se že odpirajo svetlejše perspektive za razvoj našega čebelarstva in dejavnosti krožkov.«

1979 – drugo srečanje in tekmovanje na OŠ Danile Kumar na Ježici

Udeležence je pozdravil predsednik ZČDS Danilo Švara. Nekaj spodbudnih besed je v imenu pokrovitelja spregovoril generalni direktor Medexa Aleš Mižigoj. Predsednik komisije Martin Mencej: »Ko danes ocenjujemo razvoj in delo dveh let, lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da se je mreža krožkov podvojila in razširila na vsa območja Slovenije razen na Gorenjsko. (Potoži, češ, kaj bi na to rekel Anton Janša!) Tudi v vsebinskem pogledu



Prvo državno tekmovanje in srečanja mladih, slovenskih čebelarjev v Celju.

smo napredovali. Dobili smo Priročnik za čebelarje začetnike, pridobili novo serijo barvnih diapozitivov inž. Franca Šivica, ZČDS in OZD MEDEX sta podarila velikemu delu krožkov čebelarji pribor v pomembni vrednosti.« V nadaljevanju je zelo pohvalil plemenito in požrtvovalno delo mentorjev in zaželel: »... da bi na mladi rod prenesli enako ljubezen do čebel in čebelarstva.« Nato mladim: »Ko boste danes pomerili svoje znanje in vrgli na sito svoje izkušnje, si bo sleherni ekipa prizadevala, da bo med najboljšimi, če ne najboljša. Vsi seveda ne boste mogli biti najboljši. Tudi med nami starejšimi je tako, da eni znajo več, drugi manj, eni so spretnejši in bolj veščji kot drugi. (Niso poraženci! Op. p.)

Zamislil in predlogi prvega posveta mentorjev (udeležilo se ga je več kot 40 mentorjev):

- Izboljšale so se razmere glede organizacije dela, večje je tudi razumevanje pristojnih na šolah in drugih organih.
- Honoriranje zunanjih sodelavcev je urejeno le tu in tam.
- V regijah naj bi imenovali koordinatorje in na občasnih srečanjih zbrali mentorje.
- Pred državnim tekmovanjem naj bi izvedli tudi občinska in regijska tekmovanja. Državnega tekmovanja naj bi se udeležili le najuspešnejši na teh tekmovanjih.
- Z zadovoljstvom in pohvalo je bila sprejeta izdaja Priročnika za čebelarje začetnike.
- Vsi so pozdravili izdajo spominskih plaket, ki naj bi jih v prihodnje prejeli vsi učenci krožkarji ob koncu šolanja.
- Zelo so pozdravili gmotno pomoč ZČDS in OZD Medexa z željo, da bi ta pomoč ostala tudi v prihodnje. (In je res ostala! Op. p.)

V teh treh desetletjih je bilo nekaj predlogov uresničenih, drugi še čakajo.

Mentorji so na vseh posvetih, ki so potekali ob tekmovanjih, opozarjali na številne težave, med drugim na preobremenjenost šolskih prostorov z drugimi dejavnostmi, na pouk več starostnih skupin hkrati, na to, da učenci raje delajo praktično, teorije pa ne marajo preveč, in da je treba ustvariti ustrezne možnosti za nadgradnjo veselja do čebelarjenja. Večkrat so kritizirali preveliko število ekip ter predlagali sistem predtekmovanj po regijah. Kljub resničnemu trudu, da bi ustregli željam in predlogom mentorjev v dobro dejavnosti, in kljub temu, da se je kakovost izvedbe tekmovanj povečevala, je nekaj nalog še vedno ostalo neizvedenih.

Zaradi različnih pripomb mentorjev smo objavili analizo odgovorov na vprašanja, ki smo jih zastavili vsaki skupini posebej, ter ob tem navedli tudi pravil-

ne odgovore na tista vprašanja, pri katerih se je pojavilo največ napačnih odgovorov.

1997 – srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev v Mariboru

Novost tega tekmovanja je bila, da je dr. Janko Božič sestavil nova testna vprašanja, za tekmovanje samo pa jih je nato izbral dr. Jurij Senegačnik. Novost je bila tudi komisija za pritožbe, ki ji je predsedoval dr. Jurij Senegačnik. O končni razvrstitvi ekip, ki so zbrale enako število točk, je odločal žreb.

1998 – srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev v Trebnjem

Za to tekmovanje je bil sestavljen nabor vprašanj iz celotne snovi. Pri reševanju so se pokazale težave zaradi zastarelega učbenika in pomanjkanja ustreznih sodobnih pripomočkov, ki naj bi jih uporabili kot podlago za določanje pravičnega odgovora. »Neskladje je na letošnjem tekmovanju doseglo svoj vrh. Kljub težavam je bil uspeh presenetljivo dober« (Franc Prezelj).

1999 – srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev v Gornji Radgoni

Tega leta je začel delovati Vzorčni izobraževalni center za čebelarstvo v Prosenjakovcih. V spomin na ta dogodek so pred šolo posadili lipo. Največja novost tega tekmovanja je bila izbira vprašanj, oblikovanih na podlagi sodobnega in metodično dognanega učbenika in delovnega zvezka *Čebela se predstavi – Učbenik z delovnimi nalogami za ljubitelje čebel* avtorice Marije Mlaker – Šumenjak. Veljati je začel tudi novi pravilnik o tekmovanju, usklajen s smernicami Zavoda za šolstvo Republike Slovenije. Določila novega pravilnika so skoraj v celoti uravnesila razmerja med zlatimi, srebrnimi in bronastimi priznanji.

2005 – srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev v Puconcih

Na tem srečanju in tekmovanju je predsednik komisije g. Prezelj potožil, da med mentorji ni bilo opaziti nobenega novega obraza. Kot je dejal, bi bil zelo vesel novih imen, predvsem iz zahodnega dela naše domovine, saj se od tam razen častnih izjem tekmovanj skoraj ne udeležujejo.

2006 – srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev v Slovenski Bistrici

Novost tega tekmovanja je bila, da je novo priznanje prejel vsak udeleženelec in ne zgolj ekipa.

V letih, ki so sledila, so bili podrobno objavljeni vsi rezultati, to pa je seveda dobro. Pogrešali pa smo kratke novice o pokroviteljih, gostih in novostih.

Kako se je povečevalo število ekip?

V prvem desetletju srečanj in tekmovanj mladih čebelarjev (1977–1987) se je število ekip počasi bližalo stotici. Rekorden skok je doseglo srečanje v Krškem leta 1987, saj se ga je udeležilo kar 450 tekmovalcev, mentorjev in gostov. Med njimi je bil tudi prof. dr. Konstantinovič, predstavnik čebelarstva organizacije tedanje Jugoslavije. Tedaj je bil na novo uveden prehodni pokal za ekipo z najboljšo oceno, ki ga je v trajno last prejela ekipa OŠ Janka Padežnika iz Maribora. Nove prehodne pokale je podaril Medex.

Prvo srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev v njihovem drugem desetletju je bilo v Gornji Radgoni in tudi tega se je udeležilo 450 tekmovalcev, mentorjev in gostov. V tem desetletju je bila udeležba najmanjša na srečanju v Žireh, saj se ga je udeležilo 42 ekip. Desetletje je končalo srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev v Mariboru, kjer so našli 96 ekip. Tedaj sta bila sprejeta tudi Pravilnik o tekmovanju mladih čebelarjev in Pravilnik o priznanjih. Po novem pravilniku so bila priznanja prvič podeljena na tekmovanju v Trebnjem leta 1998. Tega se je sicer udeležilo 110 ekip.

Po letu 1989, ko je izšla zadnja izdaja *Priročnika za mlade čebelarje* izpod peresa Martina Menčeca in Franca Kolenca, smo v tretjem oz. četrtem desetletju dobili specializiran učbenik *Čebela se predstavi – Učbenik z delovnimi nalogami za ljubitelje čebel* izpod peresa gospe Marije Mlaker – Šumenjak, *Od čebele do medu* dr. Petra Kapša, delo več avtorjev *Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje I in II* in še nekaj drugih knjižic, ki za delo krožkov niso tako pomembne. Številni krožki so si z zlatimi priznanji prislužili panje s čebeljimi družinami, uveljavili so se čebelarški tabori za mlade, honoriranje zunanjih sodelavcev je delno urejeno, večina krožkov je opremljena z opazovalnimi panji ter tudi z zaščitnimi oblekami in drugo zaščitno opremo. Vsako leto dobijo za praktično delo satnike, satnice in stenj. Naseljujemo že prve čebelnjake iz Sklada za ohranjanje kranjske čebele. Tu so še drugi ukrepi in trdno sem prepričan, da je pred nami čas, ko bodo šole ponosne na svoje čebelnjake in čebelarji podmladek.

V tem obdobju je udeležba ekip na srečanjih in tekmovanjih mladih čebelarjev občutno presežala stotico in celo dvestotico (Črna na Koroškem, 2009, z 211 ekipami in Ljutomer, 2011, z 262 ekipami). Točkovanje posameznih rezultatov je postalo javno. Zelo se povečuje predvsem število ekip nižje stopnje, nekoliko tudi srednje, število ekip višje stopnje pa stagnira oz. se celo zmanjšuje. V prejšnjih obdobjih se je tekmovanj udeleževalo od 20–30 ekip višje stopnje, zadnja leta pa jih je le še od 12–16.

Za točkovanje sta značilni zgornja meja možnih točk in razmerja med temi glede na starostno stopnjo tekmovalcev. Pri maksimalnem številu možnih točk in starostni stopnji se pokažejo velikanske razlike med leti in tudi anomalije med stopnjami. Poglejmo nekaj primerov:

Preglednica 1: Maksimalno možno število točk po letih

Leto	N	S	V
1998	35	60	85
1990	30	51	55
1991	29	52	54
1992	29	52	50
1994	29	57	57
1995	31	61	62
1996	30	57	68
1997	83	107	123
2002	39	64	73
2003	76	95	116
2005	91	93	116
2006	115	129	141
2009	39	45	46
2010	33	48	55
2011	33	41	50

Razpredelnica kaže, da sistema ni. V zadnjih treh letih so razlike sicer nekoliko manjše, odprto pa ostaja vprašanje razmerij med starostnimi stopnjami.

Poglejmo še razmerja med zlatimi priznanji med stopnjami v zadnjem desetletju:

Preglednica 2: Odstotek zlatih priznanj po stopnjah in letih

Leto	N %	S %	V %
2001	40	29	28
2002	18	28	32
2003	27	22	20
2004	24	27	26
2005	18	12	12
2006	16	25	28
2008	30	36	18
2009	14	21	19
2010	30	35	18
2011	0,7	1,8	0,0

Iz te preglednice je razvidno, da število zlatih priznanj ni odvisno predvsem od števila vprašanj. Pravi kolaps pa so rezultati, doseženi v letu 2011, saj ti gotovo niso spodbudni ne za otroke ne za mentorje. Pa tudi pozdrav predsednika komisije pri ČZS, ki je v svojem nagovoru čestital petim zmagovalcem in 400 in toliko poražencem je temu primeren. Postavlja se le vprašanje: kdo je poraženec? Otroci ali komisija.



Tekmovanje leta 2011 v Ljutomeru.

Srečanja so s svojim obiskom počastile in s tem poudarile pomembnost našega dela številne osebnosti s političnega in strokovnega področja, tako na državni ravni kot tudi v regijskih, občinskih in društvenih organizacijah. Največkrat je zapisano ime pokrovitelja in donatorja Medexa z g. Alešem Mižigojem na čelu. Čestitam in hvala!

Želel sem prikazati še nekatera gibanja, ki bi lahko bila zanimiva tudi za širši krog. Žal nisem imel na voljo vseh podatkov. V zadnjem času se zbrani podatki in celoti ujemajo, zato bo analiza v prihodnje lažje izvedljiva, če se spet ne bo kaj spremenilo.



Janez Gregori, soavtor Čebelarškega terminološkega slovarja

Čebelarški terminološki slovar, ki je izšel leta 2008, skuša poenotiti naše čebelarstvo izrazje. Vsaka stroka uporablja vsaj nekaj domačih izrazov, ki imajo v njej natančno določen pomen, čeprav je ta v običajnem pogovoru drugačen. Skrb stroke je, da to izrazje poenoti, tako da v strokovnem pogovoru ne more biti dvomov o tem, kaj pomeni neki izraz. Tega so se zavedali tudi čebelarji, zato so kmalu po začetku izhajanja *Slovenskega čebelarja* posebno pozornost namenili izrazju. Že v 6. letniku, to je leta 1903, je Walter Šmid kot 16-stransko prilogo objavil »Zbirko čebelarških izrazov«. Ob tem je potožil, da »premalo izrabljamo zaklade domačega jezika, le preradi hlapčevsko prevajamo iz tujščine in prirejamo potrebne izraze«. Trud vseh, ki so uvajali in popravljali domače izraze – to so bili predvsem uredniki – je obrodil bogate sadove, ki jih uživamo še dandanes. V Čebelarškem terminološkem slo-

Preveč je eksperimentiranja: enkrat je preveč zlatih priznanj, zato je treba reševanje otežiti s težavnejšimi vprašanji ipd. V tem obdobju so se menjavali številni prizadevni funkcionarji. Čestitam!

Ob koncu naj navedem še nekaj lepih misli gosta na enem od srečanj: »Dedek mi je govoril, da je čebelnjak znamenje trdnosti domačije in zdravja gospodarja. Takrat so bile še vaške hiše s slamo krite, ajdovi njivi ni bilo videti konca in poti med njivami so vodile do otroške igre in otroških sanj.«

In še čebelarški pozdrav mlade čebelarke Janje Tekavc, članice krožka OŠ Dušana Flisa Hoče. Šola je leta 2011 dobila nov šolski čebelnjak.

Čebelji ples

*Čebelice zlate
letijo čez trate,
prek rečnih brzic,
do dehtečih cvetic.*

*Ko nazaj hitijo,
v čebelnjak se
zapodijo,
da se že čez nekaj dni
v ustih nam med cedi.*

Naj medi! ■

Čebelarški terminološki slovar

varju, o katerem bo tekla beseda, le s težavo najdemo kako popačenko iz tujih jezikov! O Šmidovi prilogi je Stane Mihelič zapisal (Sodobno čebelarstvo, 1955: XVI): »Prav gotovo je zasluga tega dela, da imamo Slovenci med našimi gospodarskimi panogami v čebelarstvu najbolj ustaljeno in solidno temeljno terminologijo.«

Krajša jezikovna razčiščevanja so bila večkrat objavljena tudi v Slovenskem čebelarju. Posebej pa velja spomniti na prispevke z naslovom »Nekoliko razlage čebelarškega izrazoslovja« izpod peresa dr. R. Kolariča, objavljene leta 1936 v »Čebelarškem Obzorniku, znanstveni prilogi Slovenskega čebelarja«, ki je dandanes domala pozabljena. V njih avtor podrobno razlaga posamezne izraze in njihovo etimologijo. Izrazu *prašiti (se)*, na primer, ki je v čebelarški stroki še dandanes dvopomenski, je namenjena skoraj cela stran!

Nekaj poglavitnih podatkov o Čebelarškem terminološkem slovarju. Uredila ga je Ljudmila Bokal, ki je bila vodja komisije za pripravo slovarja (do oktobra 2003 je bila vodja Marjeta Humar), v kateri so sodelovali (po abecednem redu): Simon Atelšek, Marjan Debelak (do decembra 2004), Franc Gražar, Janez Gregori, Janez Hočevar, dr. Viktor Majdič in Janez Mihelič, angleške in nemške ustreznike pa je pripravila Bernarda Starman. Pri pripravi slovarja so sodelovali še drugi sodelavci, saj je bilo treba vse podatke vnašati v računalniško bazo podatkov, opraviti korekture, recenzije, se posvetovati itd. Izdajatelj in založnik slovarja sta Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in Čebelarska zveza Slovenije, izšel je leta 2008 v nakladi 7500 izvodov in obsega 262 strani.

Na kratko o nastajanju slovarja. Prvi sestanek pripravljavcev je bil leta 2002, seje so bile najprej na vsakih 14 dni, od pomladi 2004 pa vsak teden. Najprej je bilo treba določiti, kaj bo slovar zajemal. Izbrana je bila reprezentativna čebelarska strokovna literatura, ki je izšla po 2. svetovni vojni, poleg tega pa še številna druga dela, ki so bila objavljena v tem obdobju, od periodičnega tiska do trgovinskih katalogov. V njih je bilo treba podčrtati čebelarske termine ter jih vnesti v računalniško bazo. Pregledana so bila tudi nekatera starejša dela, ki smo jih uporabili predvsem za primerjavo. Končno je bil izdelan geslovnik, ki je obsegal 4949 terminov. Vse je bilo treba še enkrat pregledati in predvsem na podlagi njihovega pojavljanja v tisku določiti, katerega dati prednost, preostale pa v slovarju označiti kot soznačnice, sinonime.

Redakcija je potekala na dve uri trajajočih rednih sejah (vseh je bilo 161), predloge pa je vsak sodelavec pripravil doma. Treba je reči, da so pogosto največ časa zahtevali najpreprostejši termini, ki jih je bilo treba ustrezno razložiti. Zgodilo se je, da je bil na kaki seji dokončno urejen le manj kot ducat terminov, zato je bila urednica resno zaskrbljena, ali bo delo opravljeno do predvidenega roka. Pri vseh čebelarskih izrazih v slovarju je označeno, kako jih pravilno naglašujemo. Pri soznačnicah nas puščica usmerja, kje naj poiščemo popolno razlago. Kakovost slovarja brez dvoma povečuje dejstvo, da so čebelarski izrazi prevedeni tudi v nemščino in angleščino, to pa bo razveselilo predvsem prevajalce. Narejen je tudi seznam latinsko-slovenskih ustreznikov in dodan kratek seznam slovenskih in tujih čebelarskih strokovnjakov z najosnovnejšimi podatki o njih. Na koncu je še seznam uporabljenih virov in literature.



Foto: Arhiv ČZS

Na Čebelarski terminološki slovar smo resnično lahko ponosni, saj z njim stopamo ob bok drugim narodom. Pravzaprav se lahko vprašamo, kateri narodi se še lahko pohvalijo s takim dosežkom. Slovenci smo čebelarski narod, ki je veliko prispeval k napredku na čebelarškem področju. Posamezniki so sodili v mednarodni strokovni vrh, ker so prednjačili po svojem čebelarškem znanju. Tako ni naključje, da je bil v prostrani habsburški monarhiji prvi učitelj čebelarstva na Dunaju prav Slovenec – Anton Janša.

Na Čebelarski terminološki slovar lahko gledamo tudi kot na kulturno dejanje. Prispeva k prepoznavnosti čebelarske stroke in k uveljavitvi čebelarskega strokovnega jezika. Pred nami je prva izdaja Čebelarskega terminološkega slovarja. Ob takem številu obdelanih čebelarskih izrazov, njihovih prevodov in drugih podatkov se je vanj prav gotovo prikradla kaka napaka ali nedoslednost. Marsikateri izraz manjka. Bralec, ali bolje rečeno, uporabnik slovarja naj blagohotno sprejme opravičilo, če je kaj narobe. Tega naj ne obdrži zase, temveč ga prosimo, da vsako pripombo sporoči urednici slovarja ali pa o tem napiše prispevek v naše čebelarsko glasilo. Le tako bomo lahko zagotovili, da bodo v morebitni prihodnji izdaji odpravljene vse napake in pomanjkljivosti. ■



Območne čebelarske zveze – organiziranost čebelarjev v Sloveniji

Vlado Pušnik, nekdanji podpredsednik ČZS

Povezovanje čebelarjev ima v Sloveniji bogato tradicijo. Vzporedno s prebujanjem narodne zavesti so se v drugi polovici 19. stoletja tudi čebelarji na Slovenskem začeli organizirati v različne oblike povezave predvsem na območjih, na katerih je bilo slovenstvo najbolj ogroženo in pod največjim pritiskom tujcev.

Najpomembnejšo vlogo pri razvoju organiziranosti na področju čebelarstva je imela osrednja organizacija čebelarjev s sedežem v Ljubljani. Ta je izdajala revijo »Slovenska čebela«, predhodnico »Slovenskega čebelarja«.

Pred prvo svetovno vojno sta imela na Štajerskem posebno vlogo potujoči učitelj Ivan Jurančič in seveda Čebelarsko društvo za Spodnje Štajersko s podružnicami po vsej Štajerski. Tudi koroško društvo je imelo že pred prvo svetovno vojno kar 24 podružnic. Prav tako je bilo neposredno pred prvo svetovno vojno na Goriškem ustanovljeno Čebelarsko društvo za Goriško.

Po prvi svetovni vojni so se razmere zaradi razpada avstro-ogrske monarhije spremenile. Izgubljena je bila Primorska, pa tudi Celovec z večjim delom Koroške. Tudi Štajerska je bila razdeljena, vendar je po zaslugi generala Maistra in njegovih borcev Spodnja Štajerska vendarle ostala slovenska.

V obdobju med obema vojnama je izjemno delo na področju izobraževanja, organizacije in sodelovanja z osrednjo organizacijo v Ljubljani opravil Ivan Jurančič. Prav gotovo je po prvi svetovni vojni obstajala potreba po delovanju slovenskih čebelarjev v novih organizacijskih oblikah in v novih regijskih središčih, saj je tako štajerski Gradec kot koroški Celovec ostal na »drugi« strani meje, zato so bile pretrgane številne vezi.

Spodnja Štajerska je imela in ima svoje posebnosti, tako kot tudi druge slovenske pokrajine. Zato je razumljivo, da ima vsaka pokrajina, ki je oddaljena od osrednje Slovenije okoli Ljubljane, tudi svoje organizacijske oblike, prilagojene svojim potrebam, ki jih nižje ali višja organizacijska enota ne more učinkovito izpolnjevati. Nemogoče je namreč imeti centraliziran sistem povezave in uresničevanja ciljev, če je na eni strani približno 200 podružnic, družin ali društev (kakor koli že so se imenovala lokalne organizacije čebelarjev), na drugi strani pa vrh ČZS. Če bi bila taka organizacija optimalna, tudi sistem

vojaške organizacije ne bi bil že več kot 2000 let 1 – 10 – 100 – ... (desetina, stotinja, ...), pa tudi Jezus ne bi imel samo 12 apostolov.

Na slovenskem Štajerskem so bile skupne organizacijske oblike na Ptuj in v Celju potrebne že pred prvo svetovno vojno, po njej pa tudi v Mariboru. Tako ni naključje, da sta se območni povezavi na Ptuj in v Celju ohranili več kot 100 let in da v Mariboru obstaja že vse od leta 1923.

Po drugi svetovni vojni je Čebelarska zveza Slovenije ignorirala območne zveze, saj te po statutu do leta 2000 niso bile niti članice ČZS, tako da je bilo sodelovanje med krovno organizacijo in območnimi zvezami le neformalno.

Zaradi teh razlogov sem si od leta 1997 kot takratni predsednik Medobčinske zveze čebelarjev v Mariboru prizadeval, da bi na podlagi takrat novega zakona o društvi uredili razmere med društvi, regijskimi zvezami in ČZS. Drugače je bila ena izmed možnosti več enakopravnih zvez v Sloveniji s skupnim glasilom Slovenski čebelar.

Če smo želeli razvijati čebelarstvo, pa smo morali izrabiti zmožnosti vseh, kot se je pokazalo pozneje pri razvoju čebelarske organizacije od leta 2001 do dandanes. Leta 2001 je namreč skupščina čebelarskih društev sprejela nov pravilnik ČZS, ki je vsaj delno zajel dejansko stanje na terenu in v delo vključil območne zveze, žal pa ne tudi njihovega financiranja na ravni države. Kakor koli, po mojem mnenju so se poteze takratnega vodstva pokazale kot pozitivne, saj so poznejši dogodki pokazali razvoj in neverjetno veliko mobiliziranost v društvi, območnih zvezah in ČZS.

Zdaj je registriranih 15 območnih zvez: osem jih je na Štajerskem, dve sta na Gorenjskem, po ena pa je na Koroškem, v Pomurju, na Dolenjskem, Notranjskem in v Beli krajini. Te so:

1. ČZ Bele krajine,
2. OČZ Brežice,
3. ČZ Celjske regije,
4. ZČD Cerknica,
5. ČZ Gorenjske,
6. ČZ Koroške,
7. MZČD Kranj,
8. ČZ Krško,
9. ČZD Maribor,
10. RČZ Peter Pavel Glavar,

11. ČZD Pomurja,
12. ZČD Ptuj,
13. ČZ Sa-Ša,
14. ČZ Slovenske Konjice in
15. ČZ Spodnje Savinjske doline.

Seveda se organiziranost spreminja in prilagaja novim razmeram. Zato lahko pričakujemo, da bo

tako, kot je dogajanje okrog števila občin vplivalo na število čebelarških društev, v prihodnje na povezave društev v regijske oz. pokrajinske zveze vplivala tudi načrtovana razdelitev Slovenije na pokrajine. Dobro pa bi bilo, če bi bila organizacija v Sloveniji optimalna in uravnotežena in da v slogi delamo v korist čebelarstva in čebelarjev. Saj poznamo pregovor: »V slogi je moč.« ■



Kakovost in blagovna znamka

»Slovenski med«

Milan Meglič, oec., nekdanji predsednik komisije UO ČZS za KBZ Slovenski med kontrolirane kakovosti

Začetki

V preteklosti je bilo v slovenskem čebelarstvu veliko pozornosti namenjene tehniki čebelarjenja. Na področju trženja pa je, nasprotno, vladalo zatišje, češ da prodaja (razen izjem) ni čebelarjevo delo. Čebelarji so bili najbolj veseli, če je med odkupil trgovec (polnilec), čeprav so hkrati godrnjali, če je bila odkupna cena medu nizka ali če trgovec pri prodaji ni dovolj jasno ločil domačega medu od uvoženega. Zaradi sprememb na trgu pa so se pojavile ideje, kako in zakaj slovenski med bolje vrednotiti in kdo bi se moral lotiti teh dejavnosti.

Na zasebnem obisku Svetovnega kongresa Apimondie leta 1995 v Lozani v Švici ter leta 1997 v Antwerpnu v Belgiji sem opazil dejavnosti čebelarjev nekaterih evropskih držav pri promociji in trženju čebeljih pridelkov nadstandardne kakovosti. Sočasno sem tudi ugotovil, da slovensko čebelarstvo na tem področju zaostaja.

Postavljanje blagovne znamke SLOVENSKI MED

Zaradi liberalizacije trgovine, globalizacije trga in s tem povezanih cenovnih in drugih težav pri odkupu medu se je Čebelarška zveza Slovenije (ČZS) odločila pomagati čebelarjem tudi na tem področju. Tako smo se leta 1997 in 1998 začeli pripravljati na vzpostavitev naše lastne kolektivne blagovne znamke, ki bi poleg regionalnega poudarka zagotavljala tudi nadstandardno kakovost.

V sistem bi lahko vstopili vsi čebelarji, ki bi se obvezali pridelovati med nadstandardne kakovosti, in to ne glede na število čebeljih družin ali na količino pridelka. Vzpostavljen bi bil notranji nadzor, ki bi ga izvajala ČZS prek svoje komisije za kolektivno blagovno znamko, mreže preglednikov (posebej za ta namen bi pri Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani

ni izšolali izbrane čebelarje) in pogodbenih laboratorijev. Priprave so se končale leta 1999 s postavitvijo Kolektivne blagovne znamke »SLOVENSKI MED kontrolirane kakovosti«, s tem pa so čebelarji v Sloveniji dobili sodobno orodje za uspešnejše trženje medu. ČZS je novi sistem predstavljala na številnih sejnih, prireditvah, v medijih itd. Ozaveščenost čebelarjev je bila na splošno še na zelo nizki ravni, zato se jih je v sistem vključilo le manjše število. Na srečo tudi kritične ozaveščenosti porabnikov ni bilo zaznati.

Pravilnik blagovne znamke SLOVENSKI MED je vseboval strožja kakovostna merila, kot jih je določal takratni državni Pravilnik o kakovosti medu. Vsebnost HMF v medu je bila omejena na 10 mg/kg, vsebnost vode pa ni smela biti višja od 18,6 %. Pozneje je bila vsebnost HMF zvišana na 15 mg/kg medu. Primernost čebelarjenja v sistemu blagovne znamke ni bila predpisana z državnimi predpisi, temveč z internimi smernicami **dobre čebelarške prakse**, ki je temeljila na načelih HACCP, ki so kot podporni steber pomagale zagotavljati dokumentirano (dokazljivo) nadstandardno kakovost. Delovanje sistema blagovne znamke in kakovostna merila so bila natančno opredeljena v Pravilniku o blagovni znamki SLOVENSKI MED. Vsak čebelar, ki je želel sodelovati v sistemu blagovne znamke, se je pogodbeno



Prelepka »Kolektivna blagovna znamka Slovenski med«.

Foto: Arhiv ČZS

obvezal, da bo pri pridobivanju medu upošteval ta pravilnik in tudi smernice dobre čebelarške prakse. S tem si je pridobil tudi pravico do uporabe zaščitne prelepke SLOVENSKI MED.

Način čebelarjenja

V smernicah **dobre čebelarške prakse** pri pridobivanju medu v sistemu blagovne znamke SLOVENSKI MED je opisano, kako naj bi čebelarji skrbeli za satje. Priporočeni so bili dejavno obnavljanje satja, zamenjava celotnega (zaleženega) satja v treh letih ter uvedba ločenega kroženja voska, pri katerem bi v panje vnašali neoporečne satnice, staro satje pa izločali za predelavo v sveče in za industrijsko uporabo. Čebelarjem sta bila dana jasno sporočilo in usmeritev, da staro satje ni primerno za pridobivanje medu in da med najboljše kakovosti lahko dobimo samo v deviškem satju, da je treba pri zatiranju boleznih in škodljivcev dajati prednost alternativnim sredstvom, da ob zatiranju različnih škodljivcev, na primer varoj, v panjih ne sme biti satov za pridobivanje medu, da v med ne sme preiti predelana sladkorna raztopina itd.

Zgoraj omenjene smernice so bile v prvi fazi namenjene čebelarjem, ki so vstopili v sistem blagovne znamke. Dejavno delo preglednikov za med in poudarjanje kakovosti medu v medijih sta omogočila dolgoročno usmeritev v izboljševanje proizvodnega procesa. Na ta način naj bi skrb za pridobivanje medu najvišje kakovosti postala vsakdanja praksa, ki naj bi se časoma razširila na vse slovensko čebelarstvo v sistemu in zunaj sistema blagovne znamke.

Delovanje sistema blagovne znamke SLOVENSKI MED

ČZS kot lastnik blagovne znamke je izvajala promocijo, nadzor in supervizor (v laboratorijih), skratka, vse v eni osebi. Mreža preglednikov je delovala predvsem na podlagi dobre volje preglednikov za med, saj so poleg izvajanja terenske kontrole in terenske analize med čebelarje širili tudi nove usmeritve v načinu pridelave medu.

Projekt blagovne znamke je na ta način vse do zdaj deloval pozitivno na razvoj slovenskega čebelarstva in tako bo verjetno tudi v prihodnje.

Kljub povabilu pa država pri tem sistemu ni sodelovala niti v nadzornem niti v promocijskem smislu.

ČZS je na **Apimondii 2003** v Ljubljani med drugim predstavila tudi kolektivno blagovno znamko SLOVENSKI MED kontrolirane kakovosti. Več zanimanja kot med domačimi čebelarji je projekt vzbudil pri obiskovalcih iz tujine, saj je bil tak način povezovanja čebelarjev pri proizvodnji in trženju čebeljih pridelkov nadstandardne kakovosti za marsikoga

novost. O tem so pozneje poročali v različnih tujih čebelarških revijah.

Nadgradnja blagovne znamke SLOVENSKI MED

ČZS želi blagovno znamko SLOVENSKI MED kot njen lastnik registrirati oziroma zaščititi tudi v okviru Evropske unije (EU). Prizadevanja za to potekajo že več let. Na ta način se bodo slovenski čebelarji priključili usmeritvam EU pri uveljavljanju kakovostnih shem za proizvode višje kakovosti. S tem se bodo vključili v skupno promocijo v okviru EU, hkrati pa bodo sprejeli tudi veliko odgovornost do institucij, ki jim na tej poti pomagajo.

Slovenski čebelarji želimo z dokumentirano in nadzorovano nadstandardno kakovostjo, ki jo zagotavlja blagovna znamka SLOVENSKI MED, postati prepoznavni in spoštovani na celotnem območju EU, pa tudi v svetu.

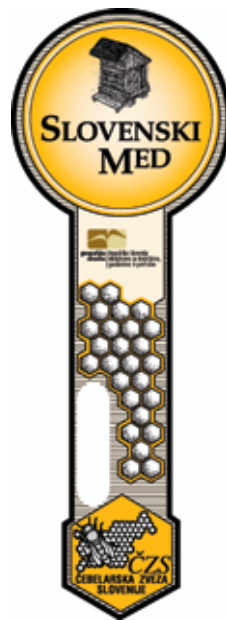
Slabosti blagovne znamke SLOVENSKI MED

Mišljenje nekaterih, da je blagovna znamka SLOVENSKI MED potrebna samo pri trženju tržnih presežkov, je popolnoma napačno. Če proizvoda ne spoštujemo doma, bomo težko prepričali tudi kupca oziroma porabnika medu. Torej, blagovna znamka SLOVENSKI MED povsod: v trgovski mreži, pri prodaji na domu, pri sponzorstvih, podaritvah itd. in tudi pri lastni porabi. Šele ko se bomo tega zavedali in tako tudi delali, bo ta dobila pravi pomen in pravo vrednost.

Marketinška pasivnost posameznikov, češ da bo stanovska organizacija, v našem primeru ČZS, naredila vse, kar je treba za dobro umestitev blagovne znamke SLOVENSKI MED, seveda ni dovolj. Pri teh procesih bi moral dejavno sodelovati vsak uporabnik blagovne znamke.

Pomembnost blagovne znamke SLOVENSKI MED

V svetu je znanih velikansko število blagovnih znamk. Nekatere imajo dolgotrajno tradicijo in veliko veljavo, in ker so tudi del premoženja lastnikov, jim ti namenijo stalno skrb. Na dobrih blagovnih znamka pogosto temelji tudi uspešnost neke dejavnosti.



Prelepka »Slovenski med z geografsko označbo«.

Foto: Arhiv ČZS



Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo v kozarcu za slovenski med.

Kot vsaka druga ima tudi blagovna znamka SLOVENSKI MED svoj začetek oziroma svojo zgodbo. Res, da je razmeroma mlada, saj šteje še le 12 let, vendar blagovna znamka živi in se razvija. V teh letih bi bilo mogoče opisati veliko dogodkov, tako dobrih kot slabih, še zlasti zato, ker je bilo to nekaj novega v slovenskem čebelarstvu. Pri njenem vzpostavljanju, uvajanju in uveljavljanju je sodelovalo veliko ljudi, od preglednikov za med in čebelarjev uporabnikov sistema blagovne znamke, do članov komisije za blagovno znamko ter preostalih strokovnih in upravnih teles pri ČZS, laboratorijev in tudi nekaterih čebelarstvu naklonjenih medijev.

Zaradi liberalizacije trga, legalizacije prodaje medu na domu, čedalje večjih pritiskov medu iz tretjih dežel in tudi iz nekaterih evropskih držav, večje ozaveščenosti čebelarjev in porabnikov itd. postaja blagovna znamka SLOVENSKI MED, v katero je ČZS vložila znatna finančna sredstva, čedalje pomembnejša.

Sklep

Zahteve oziroma pravila so po mnenju nekaterih čebelarjev preostra. Prepričan sem – in praksa to potrjuje –, da lahko stroga pravila blagovne znamke SLOVENSKI MED izpolni vsak pošten in resen slovenski čebelar.

Skupinsko certificiranje, ki je sestavni del sistema blagovne znamke SLOVENSKI MED, zagotavlja finančno znosnost za vsakega čebelarja, ne glede na količino pridelka.

Uporabniki blagovne znamke SLOVENSKI MED naj bi se interesno tesneje povezali zlasti pri promociji, trženju in tudi pri izboljševanju delovanja sistema blagovne znamke.

Porabniki vse pogosteje povprašujejo po proizvodih, ki so dodatno označeni z znaki nadstandardne kakovosti in zaščitite. Čedalje več

pozornosti namenjajo proizvodom dokumentirano nadstandardne kakovosti tudi domače institucije, ki s tem seznanjajo porabnike. Zdajšnje razmere od proizvajalcev (tudi čebelarji so proizvajalci!) že zahtevajo, naj pokažejo oziroma ponudijo porabnikom več, kot to določajo splošni državni predpisi.

Zato povabilo vsem slovenskim čebelarjem: ker ste sposobni zagotavljati nadstandardno kakovost medu, se vključite v sistem zaščitene kolektivne blagovne znamke SLOVENSKI MED! Skupaj bomo močnejši. ■

Viri:

- Meglič, M. (1994): Čebelarjeva opravila v oktobru. Slovenski čebelar, št. 10, str. 261–262.
- Meglič, M. (1994): Čebelarjeva opravila v novembru. Slovenski čebelar, št. 11, str. 291–292.
- Meglič, M. (1994): Čebelarjeva opravila v decembru. Slovenski čebelar, št. 12, str. 324–325.
- Meglič, M., Božnar, M., Plestenjak, A., Golob., T. (1999): Pridelava in kontrola medu v okviru blagovne znamke za Slovenski med. Čebelarstva zveza Slovenije. Biotehniška fakulteta, Oddelek za živilstvo.
- Meglič, M. (1999): Pomen dobre čebelarjeve prakse pri pridobivanju visoko kakovostnega medu. Slovenski čebelar, št. 10, str. 280–283.
- Meglič, M. (1999): Blagovna znamka za slovenski med. XXII. Državni čebelarjski seminar. Zbornik predavanj, str. 45–50.
- Meglič, M. (2000): Evropske izkušnje pri prodaji medu na domu in nova blagovna znamka slovenskega medu. Slovenski čebelar, št. 12, str. 353–356.
- Meglič, M. (2001): La produzione controllata del miele in Slovenia. XIX Convegno Internazionale »Mieli senza Confini, Gorizia. Ruralia 2001. Consorzio Obbligatorio fra gli Apicoltori della Provincia di Gorizia (predavanje).
- Meglič, M. (2002): Prvo srečanje preglednikov za med. Slovenski čebelar, št. 2, str. 46.
- Meglič, M. (2003): Drugo srečanje preglednikov za med. Slovenski čebelar, št. 3, str. 74–76.
- Meglič, M. (2003): Control of honey quality in Slovenia. Book of abstracts, št. 392. Apimondia. International apicultural Congress. Ljubljana, str. 24–29.
- Imkerei Technik Magazin (2003): Heft 3. Titelbild auf der Umschlagseite: Stand der Slowenischen Imkervereinigung auf der APIMONDIA in Ljubljana. Imkerei Technik Verlag. D.-Oppenau/Schwarzwald.
- Meglič, M. (2004): Zaščita slovenskega medu in Evropska unija. Naših 80 let. Čebelarstvo društvo Slovenska Bistrica, str. 19–20.
- Meglič, M. (2009): Javnosti predstavljamo »Slovenski med z geografsko označbo«. Slovenski čebelar, št. 11, str. 349.
- Meglič, M. (2009): Prehod KBZ »Slovenski med« v sistem »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo«. Slovenski čebelar, št. 3, str. 86–88.
- Meglič, M. (2009): Delo preglednika (terenskega svetovalca) v sistemu »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo«. Slovenski čebelar, št. 12, sredinska priloga, str. I–IV.
- Meglič, M. (2011): Sheme kakovosti v Republiki Sloveniji in EU. Slovenski čebelar, št. 2, 43–46.



Ocenjevanje medu včeraj, danes in jutri

Stanislav Plut, nekdanji predsednik komisije UO ČZS za ocenjevanje čebeljih pridelkov

Po nekaj več kot dvanajstih letih ocenjevanja medu je čas, da se vprašamo, kaj smo dosegli in kakšni so pogledi v prihodnost na tem področju. Pa pogledjmo, kaj smo počeli. V tem obdobju smo vzpostavili uspešen in uporaben sistem ocenjevanja velikega števila vzorcev. Zrasel je na domačem zelniku, kot plod slovenskega znanja in izkušenj. V ta proces nam je v minulih letih uspelo vključiti vse dejavnike, ki na tem področju kaj pomenijo. Nikakor nam nihče ne more očitati, da nismo vključili stroke, saj smo ves čas uspešno sodelovali s kolegicami z Biotehniške fakultete oz. s tamkajšnje Katedre za vrednotenje živil. Na samem začetku je bil zelo dejaven tudi dr. Janez Poklukar s Kmetijskega inštituta Slovenije. Med posamezniki seveda nikakor ne moremo mimo mag. Malči Božnar, ki je kot pomembno prednost slovenskih čebelarjev ves čas poudarjala, kako pomembna je pridelava vrstnega medu v Sloveniji. Skupaj smo pisali pravila ocenjevanja, jih dopolnjevali, skratka, skupaj smo delali od prvih korakov do I. svetovnega ocenjevanja medu, ki je potekalo v okviru Forumu o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov 2010. S tem dogodkom je razvoj ocenjevanja medu dosegel tudi svoj vrhunec, saj smo svoj način ocenjevanja in njegovega organiziranja predstavili svetovni čebelarji javnosti.

Skupaj smo se učili in dopolnjevali eden drugega, lahko bi rekli, da smo oblikovali zelo uspešen tim, ki je opravil svojo nalogo tako, kot se spodobi. Ocenjevanje medu se je v Sloveniji prijelo in postavilo ob bok sorodnim ocenjevanjem živil in vina. Čebelarji so dobili možnost, da njihov pridelek medu



Foto: Stanislav Plut

Prva generacija tridesetih preskuševalcev medu

dobi nepristransko oceno, ki jim pomaga tako pri spoznavanju vrst medu kot tudi pri promociji slovenskega medu in čebelarja, ki ga je pridelal, vse to pa jim je gotovo v pomoč pri prodaji medu.

Kako je nastal zdajšnji sistem ocenjevanja? Pravzaprav smo v Semiču prvi pravilnik o ocenjevanju dobili leta 1998 iz ČD Ljubljana Moste - Polje. Prilagodili in nadgradili smo ga za svoje potrebe in po njem izvedli prva ocenjevanja. Pozneje je na podlagi tega pravilnika in izkušenj začel v okviru ČZS nastajati enotni pravilnik o ocenjevanju medu, ki je bil že nekajkrat dopolnjen in bo glede na potrebe verjetno dopolnjen še kdaj. S tem smo dobili enotna merila in primerljive ocene ne glede na to, na katerem tekmovanju je bil vzorec medu ocenjen.

V pravilniku določena pravila in pogoji sodelovanja na ocenjevanju sledijo zakonodaji, dobri čebelarji praksi in drugim predpisom s tega področja ter na ta način tudi pomagajo pri njihovem nastajanju in uveljavljanju. Začetki so bili skromni, ko pa nam je na podlagi Uredbe uspelo za ta namen pridobiti nekaj sredstev, se je ta dejavnost razširila po vsej državi. Zaradi številnih ocenjevanj je največja težava postalo pomanjkanje izkušenih strokovnjakov za senzorično ocenjevanje medu. Z Javno svetovalno službo v čebelarstvu smo se dogovorili za pripravo programa in izvedbo izobraževanja za preskuševalce medu. Znova so se izkazali na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, saj so izobrazili 60 preskuševalcev medu, ki naj bi bili sposobni razlikovati med vrstami medu in jih tudi oceniti glede čistosti vrste. Če posluha za to ne bi imelo vodstvo ČZS, nam tega verjetno ne bi uspelo izpeljati.



Foto: Stanislav Plut

Priprava vzorcev je vedno zelo odgovorno delo

Od samega začetka so nekateri nasprotovali ocenjevanju medu ter opozarjali na nekatere pomanjkljivosti. Tudi to je bilo dobro, saj smo tako vedno imeli koga, ki ni samo prikimal, ampak je tudi opozarjal na stvari, ki niso bile dobre. Seveda je bila konstruktivna kritika vedno dobrodošla, morali pa smo se izogibati tudi polenom, ki so nam od časa do časa priletela pod noge.

Nepravično bi bilo, če zaslug za razvoj ocenjevanja ne bi priznali tudi čebelarjem, ki so sodelovali s svojimi vzorci, ter zavzetim organizatorjem, ki so vsak posebej orali ledino na tem področju. Vsem skupaj nam je uspelo, največji uspeh pa je bil skupen projekt ČZS, tj. I. svetovno ocenjevanje medu. Uspeh pa bil zagotovo še večji, če nekateri ne bi raje okopavali le svojega vrtička in pozabili, da je svetovno ocenjevanje v organizaciji ČZS naš skupen projekt.

Na tem ocenjevanju smo med drugim prvič uporabili programsko opremo, ki je avtomatično izračunala morebitno preveliko odstopanje preskuševalca pri ocenah in opozorila na napako. Vse skupaj zaradi



Foto: Stanislav Plut

Za izvedbo I. svetovnega ocenjevanja medu je bila za senzorično ocenjevanje potrebna velika ekipa strokovnjakov, ki jim je bilo dodano še petnajst prinašalcev medu (niso na fotografiji)

ponovitve ocenjevanja ob sporni oceni res vzame nekoliko več časa, so pa zato rezultati toliko bolj verodostojni. Prvič je skupaj ocenjevalo tako veliko število tujih in domačih preskuševalcev. Pravi podvig pa je bil, da so na podelitvi priznanj, ki je izzvenelo tudi kot sklepna prireditev Foruma o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov s prestižnimi gosti in nastopajočimi, brez večjih težav tudi vsi prejeli prislužena priznanja.

In kako naprej?

Znanje, ki ga pridobi človek, ni večno, zato ga je občasno treba obnavljati. To bo moralo veljati tudi za preskuševalce medu, ki bodo morali opraviti obnovitvena usposabljanja, na katerih bodo osvežili svoje znanje in preverili svoja čutila. Prav bi bilo, da bi se slovenski preskuševalci povezali v klub ter na ta način na svojih srečanjih bogatili svoje znanje, izmenjavali izkušnje ipd. Upajmo, da se bo še vedno kje našel kak evro za pomoč pri izvajanju ocenjevanj in da ne bo treba vseh stroškov plačati čebelarjem s pristojbinami. Skrbeti bi morali tudi za razvoj in pravila o ocenjevanju dopolnjevati z novimi spoznanji o medu. Pravzaprav si slovenskega čebelarskega prostora skoraj ne moremo več predstavljati brez ocenjevanj medu. Nekateri kraji, v katerih čebelarska društva pripravljajo ocenjevanja na mednarodni ravni, so poleg tega, da so znani doma, postali znani tudi zunaj meja naše države. Velika škoda bi bila, če tako velikega kapitala in znanja ne bi znali uporabiti tudi v prihodnje. Dokaz, da smo na pravi poti, so tudi prošnje za sodelovanje iz tujine. Prej ali slej se bodo odprle možnosti za tovrstno sodelovanje tudi v različnih projektih in takrat bomo lahko naše znanje širili in tržili tudi zunaj naših meja. ■



Foto: Stanislav Plut

Najboljši vedno zbudijo veliko pozornosti pri novinarjih



Foto: Stanislav Plut

Mednarodna senzorična komisija pri delu na I. svetovnem ocenjevanju medu v okviru Foruma o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov 2010



Medene pijače

Franc Oder, pridelovalec medenih pijač

Slovenski čebelarji smo v naši izjemno bogati zgodovini čebelarjenja večkrat pomembno prispevali k razvoju te pri nas po večini ljubiteljske, a kljub temu zelo pomembne dejavnosti. Še posebej smo lahko ponosni na vse, kar je bilo doseženo v zadnjih dvajsetih letih. Zgraditev enega najlepših čebelarskih centrov na Brdu pri Lukovici, organizacija Svetovnega čebelarskega kongresa APIMONDIA 2003 in organizacija Foruma o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov 2010 so pomembne naložbe tudi za prihodnost slovenskega čebelarstva. Rezultat uspešnega dela slovenskih čebelarjev se kaže tudi v vse večji ponudbi izjemno kakovostnih čebeljih pridelkov in izdelkov.

V polpretekli zgodovini je bilo kar nekaj poskusov obuditve izdelave medenih pijač, a žal brez trajnejših rezultatov. Pozaba je bila tako temeljita, da je bila napačna že uporaba poimenovanj za posamezne medene pijače. Ostali sta nam le zbirka receptov za izdelavo medice, ki jih je iz posameznih števil Slovenkega čebelarja zbral g. Stanko Čuček, in raziskovalna naloga z naslovom Odbira kvasovk za proizvodnjo medice, katere avtorica je dr. agr. Slavica Šikovec (Zbornik BTF 22, 1974). Omeniti moramo še MEDEX-ovo spominsko polnitev medice Carantania ob osamosvojitvi Slovenije A. D. 1991.

Na prehodu v novo tisočletje pa se je v ČZD Maribor zbrala skupina čebelarjev, ki so želeli znova obuditi izdelavo medenih pijač. Gonilna sila skupine je bil, žal, že preminuli g. Marjan Slanič, prvi predsednik Sekcije izdelovalcev medenih pijač, ki se je leta 2009 preoblikovala v Društvo izdelovalcev medenih pijač Maribor.

Leta 2000 je ČZD Maribor organizirala prvi tečaj za izdelavo medice, že leto pozneje pa je bilo tudi prvo ocenjevanje medic, ki je pozneje preraslo v vseslovensko ocenjevanje medenih pijač.

Leta 2002 je bila pri ČZD Maribor ustanovljena Sekcija izdelovalcev medenih pijač, katere cilji so bili:

- povezati izdelovalce medenih pijač v Sloveniji,
- obuditi bogato tradicijo izdelovanja medenih pijač,
- organizirati izobraževanja za izdelavo medenih pijač in

Preglednica 1: Število vzorcev na vsakoletnih vseslovenskih ocenjevanjih medenih pijač

LETO	Medice	Medeni likerji	Medena žganja	Peneče medice	SKUPAJ
2001	32	-	-	-	32
2002	30	-	-	-	30
2003	33	33	5	-	71
2004	52	26	5	-	83
2005	61	28	4	-	93
2006	53	28	2	5	88
2007	54	39	3	5	101
2008	36	47	4	10	97
2009	28	32	4	5	69
2010	25	22	4	8	59

- organizirati vsakoletno vseslovensko ocenjevanje medenih pijač.

Poleg izpolnjevanja teh ciljev so bile naloge Sekcije tudi organizacija različnih oblik druženja, medsebojna pomoč, izmenjava izkušenj, promocija izdelkov, priprava učnih gradiv in pravilnika o ocenjevanju medenih pijač, nakup najnujnejše opreme, organizacija strokovnih ekskurzij itd.

Ob pomoči strokovnjakov z Biotehniške šole Maribor, Kmetijsko gozdarskega zavoda Maribor in vseh drugih, ki so bili pripravljeni sodelovati, je Sekcija izdelovalcev medenih pijač v tem obdobju uresničila precej svojih ciljev:

- po vsej Sloveniji je izvedla tečaje za izdelavo medice, peneče medice, medenega žganja, medenih likerjev, medenega piva in medenega kisa (udeležilo se jih je več kot 600 čebelarjev);
- uspešnost izobraževanja potrjujeta tako vse večje število vzorcev na ocenjevanjih medenih pijač kot tudi njihova vse boljša kakovost (glej preglednico 1);
- velika večina čebelarjev, ki s svojimi vzorci sodelujejo na vsakoletnih ocenjevanjih, zna izdelati izjemno kakovostne medene pijače;
- delo Sekcije izdelovalcev medenih pijač je bilo skupaj z degustacijo medenih pijač večkrat predstavljeno na državnih čebelarskih posvetih v Celju;

- v prostorih ČZD Maribor na Betnavi smo več let postavljali stalno razstavo medenih pijač, člani Sekcije pa se vsako leto udeležujejo tudi srečanj čebelarjev v organizaciji ČZD Maribor;
- ob različnih priložnostih smo izvedli večje število promocij medenih pijač;
- v Ambroževi kleti na Betnavi so se organizirala druženja članov in simpatizerjev;
- organizirali smo tudi strokovne ekskurzije in izlete;
- na APIMONDII 2003 v Ljubljani in API-MONDII 2009 v Montpellierju v Franciji smo pripravili predstavitev medenih pijač z degustacijo;
- predstavitev z degustacijo medenih pijač smo pripravili tudi na Forumu o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov 2010;
- v okviru Forumu o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov 2010 smo v Mariboru organizirali I. svetovno ocenjevanje medenih pijač;
- pripravljamo tudi številne lokalne promocije in degustacije medenih pijač.



Foto: Arhiv Čebelarstvo Oder

Čebelarji polnijo osnovo za peneče medice.

Po uspešno opravljenih tečajih o izdelavi medice, medenega likerja, medenega žganja, medenega piva in medenega kisa je leta 2003/2004 dozorela ideja o izdelavi peneče medice (takrat smo jo še lahko imenovali medena penina). Z veliko sreče in pod dobrim strokovnim vodstvom ge. Silve Podlesnik, univ. dipl. inž. kem., je to idejo po dveh letih uspelo uresničiti petim čebelarjem. Leta 2005 smo na martinovo, torej 11. novembra, v Viteški dvorani dvorca Betnava v Mariboru predstavili prve peneče medice in jih seveda tudi poskusili.

Ob koncu naj zapišem še misli naše mentorice ge. Silve Podlesnik iz uvodnika, ki ga je napisala za Zbornik ocenjevanja medenih pijač I. 2006: »Prva penina je tukaj, poskusite to osvežujočo pijačo, v vsakem mehurčku se skriva droben cvet, čebelji let, košček narave, poskusite to čudovito pijačo, ki smo jo skupaj ustvarili sonce, zemlja, cvetlice, drobne čebele in ljudje z občutkom za dobro!«

Vsem čebelarkam in čebelarjem, ki se že ali se še bodo ukvarjali z izdelavo medenih pijač, želim veliko veselih trenutkov na poti od tisočerih cvetov do iskrivih mehurčkov. ■



Foto: Marko Borko

Podelitev priznanj na I. svetovnem ocenjevanju medenih pijač v Mariboru oktobra 2010



Foto: Arhiv Čebelarstvo Oder

Z razstave medenih pijač



Peneče medice

Foto: Arhiv Čebelarstvo Oder



Dan čebelarjev – osrednji praznik slovenskih čebelarjev

Anton Tomec, tajnik Čebelarске zveze Slovenije

Slovenski čebelarji smo leta 2002 končali graditev Čebelarškega centra Slovenije na Brdu pri Lukovici ter vanj preselili svoje osrednje dejavnosti, že leta 2003 pa je bila pred nami nova velika naloga – svetovni čebelarski kongres Apimondia. Strnili smo vse naše moči ter si prizadevali za skupne cilje. Gospod Pavel Zdešar, čebelar in strokovni sodelavec v čebelarstvu, mi je večkrat izrazil željo, da bi ostali slovenski čebelarji tudi po končanju teh dveh velikih nalog dobro povezani, in tako je 4. novembra 2002 vodstvu, upravnemu odboru ter občnemu zboru Čebelarške zveze Slovenije napisal pobudo z naslednjo vsebino:

»Predlog za razglasitev dneva čebelarjev: osrednjega praznika čebelarjev

Na prelomu tisočletja smo čebelarji napravili preporod svoje dejavnosti. Obdržali smo število čebeljih družin in prednjačimo v številu čebeljih družin na prebivalca in površino. Dvignili smo nivo znanja in povečali večletni pridelek gospodarskih čebeljih družin za 5 kg, povečali izvoz matic, posodobili opremo ter se sicer tržno naravnali. Naši čebelnjaki so lično urejeni in deželi v okras. Zadnja leta smo vse bolj priznana, marljiva kategorija občanov, ki za svoj narod pridelala dovolj zelo kvalitetnih čebeljih pridelkov ter skrbno vzreja čisto kranjsko raso čebel. V zakonski regulativi smo v zadnjem času čebelarji dosegli močnejšo veljavo v živinoreji in okviru celotnega kmetijstva. Domači javnosti in tujim strokovnim krogom smo dodatno vzbudili pozornost s pridobitvijo izvedbe svetovnega čebelarskega kongresa in z izgradnjo krasnega centra.

Spoštovane čebelarke in čebelarji, dozorel je čas in nastopil trenutek, ko lahko s ponosom na osnovi tisočletne tradicije in novejših prizadevanj razglasimo svoj dan – praznik.

Zagotovo mu bomo vedno znali dati bogato vsebino. Predlagam, da naj bo naš praznik 20. maj, rojstni dan Antona Janše, našega znamenitega svetovnega klasika čebelarske vede. Vodstvu in upravnemu odboru dajem predlog in premislek in obravnavo. Občni zbor zveze naj o predlogu svečano razpravlja in praznik razglasi.

Soboto ob tem datumu bi lahko vsako leto izkoristili za veliko proslavo in družabno prireditev.

Prvič na Brdu pri Lukovici, nato morda vsako leto v enem od regijskih centrov.

Vem in čutim, da bi nam dal naš praznik veliko za naše notranje počutje. Še bolj bi strnili naše vrste in lažje zmogli nove naloge. Enkrat letno bi izstopili iz tradicionalne cehovske individualnosti in se pokazali kot urejena in spoštovana skupnost starih in mladih, ki na svojevrsten način živi, ustvarja in prispeva k skupni podobi naše dežele.«

Upravni odbor Čebelarške zveze Slovenije je pobudo gospoda Zdešarja obravnaval na svoji redni seji, 25. januarja 2003, in sklenil, da za dan čebelarjev – osrednji praznik slovenskih čebelarjev razglasi 20. maj – rojstni dan Antona Janše, temu pa je 29. marca 2003 na svojem 52. rednem zasedanju v celoti pritrnil tudi občni zbor Čebelarške zveze Slovenije.

Kje in kako smo do zdaj praznovali naš praznik?

Osrednji praznik slovenskih čebelarjev smo v soorganizaciji Čebelarške zveze Zgornje Gorenjske prvič praznovali 22. junija 2003 v Breznici na Gorenjskem. Ob tej priložnosti je Čebelarška zveza Zgornje Gorenjske slovesno odprla prenovljeni čebelnjak Antona Janše, Čebelarška zveza Slovenije pa je razvila svoj prapor.

Drugič smo naš praznik praznovali 22. maja 2004 na Lanšperžu pri Trebnjem. Soorganizatorica



Foto: Arhiv ČZS

Prvi čebelarski praznik na Breznici na Gorenjskem. Obnovljen Janšev čebelnjak

praznovanja je bila Regijska čebelarska zveza Petra Pavla Glavarja, ki je ob tej priložnosti odprla prenovljeno kapelo, v kateri počiva Peter Pavel Glavar.

Tretjič smo naš praznik praznovali 22. maja 2005 v Ilirski Bistrici. Soorganizator praznovanja je bilo Čebelarsko društvo Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica.



Foto: Arhiv ČZS

Drugi čebelarski praznik na Lanšperžu pri Trebnjem



Foto: Arhiv ČZS

Tretji čebelarski praznik v Ilirski Bistrici

Četrto praznovanje našega praznika je bilo 21. maja 2006 v Gornji Radgoni, pri organizaciji praznovanja pa je sodelovala Čebelarska zveza društev Pomurja.

Petič smo dan čebelarjev praznovali 13. maja 2007 v Kopru. Soorganizator praznovanja je bilo Obalno čebelarsko društvo Koper.

Šesto praznovanje zapored je bilo 17. maja 2008 v našem centru na Brdu pri Lukovici, pri organizaciji praznovanja pa je sodelovalo Čebelarsko društvo Lukovica. Ob tej priložnosti smo pri Čebelarskem centru Slovenije odkrili doprsni kip nekdanjega predsednika Čebelarske zveze Slovenije ter po-



Foto: Arhiv ČZS

Četrti čebelarski praznik v Gornji Radgoni



Foto: Arhiv ČZS

Peti čebelarski praznik v Kopru

budnika in začetnika graditve našega čebelarskega centra g. Valentina Benedičiča.

Sedmič smo čebelarski praznik praznovali 23. maja 2009 v Majšperku. Soorganizator praznovanja je bilo Čebelarsko društvo Majšperk, našega praznovanja pa se je udeležil tudi predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk.

Osmo praznovanje je bilo 22. maja 2010 v Velenju, pri organizaciji praznovanja je sodelovala Čebelarska zveza SA-ŠA, našega praznovanja pa se je udeležil tudi predsednik Vlade Republike Slovenije g. Borut Pahor.

Devetič smo naš praznik praznovali 21. maja 2011 v Ivančni Gorici. Soorganizator praznovanja je bila Regijska čebelarska zveza Petra Pavla Gla-



Foto: Marko Borfko

Šesti čebelarski praznik na Brdu pri Lukovici. G. Zdešar ob prejetju nagrade Petra Pavla Glavarja.

Foto: Marko Borko



Sedmi čebelarški praznik v Majšperku



Deveti čebelarški praznik v Ivančni Gorici

Foto: Arhiv ČZS

Foto: Marko Borko



Osmi čebelarški praznik v Velenju

varja. Našega praznovanja se je v imenu predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka udeležil predsednikov svetovalec mag. Franc Hočevar. Ob tej priložnosti je Regijska čebelarška zveza Petra Pavla Glavarja v Višnji Gori odkrila spominsko

ploščo baronu Emilu Rothschützu Ravenegg, v sozaložništvu Regijske čebelarške zveze Petra Pavla Glavarja in Čebelarške zveze Slovenije pa je izšel in bil predstavljen zbornik »Obstoja pa ena pridna in utrjena čebela, taka je kranjska«.

Seveda bomo praznovali tudi v prihodnjih letih.

Deseti čebelarški praznik bomo leta 2012 praznovali v Zagorju, soorganizacijo praznovanja pa je prevzelo Čebelarško društvo Zagorje.

Enajsti čebelarški praznik bomo leta 2013 znova praznovali v Breznici na Gorenjskem, soorganizacijo praznovanja je prevzela Čebelarška zveza Gorenjske.

Dvanajsti čebelarški praznik leta 2014 bomo praznovali v Polhovem Gradcu, soorganizacijo praznovanja je prevzelo Čebelarško društvo Dolomiti Polhov Gradec.

Praznovanje našega čebelarškega praznika je zdaj postalo že tradicionalno, poleg bogatega kulturnega programa pa je njegova največja vrednost prijetno druženje čebelarških kolegov. Praznovanj se povprečno udeleži približno tisoč čebelarjev in njihovih prijateljev, skratka, pobuda gospoda Zdešarja je padla na plodna tla. ■



Slovesna obleka slovenskih čebelarjev po desetih letih

Janez Levstik, predsednik nekdanje komisije UO ČZS za uvedbo svečane čebelarške obleke

Približno toliko časa je minilo, odkar smo oblikovali prvi prototip nove slovesne obleke slovenskih čebelarjev. In kaj lahko po desetih letih rečem o tem projektu, ki je zaznamoval predvsem zunanjo celostno podobo slovenskega čebelarja v javnosti? Kot vodja tega projekta in oblikovalec večine obleke – pri tem me je verjetno najbolj zanimal odziv

javnosti – še vedno ugotavljam, da je po splošnem mnenju čebelarške in nečebelarške javnosti obleka oblikovno dobro sprejeta in lepa. Prepoznavna je tudi v evropskem in svetovnem merilu, zato menim, da se v njej nihče ne počuti neudobno, seveda, če je bila ustrezno in po meri narejena. Kljub temu je bilo na to kar nekaj pripomb, češ da za nekatere ni



dovolj udobna, da je pretesna ..., vendar je to drugo poglavje, ki se nanaša zgolj na postavbo posameznika in izdelavo proizvajalca.

Da pridobitev ne bi šla v pozabo, naj na kratko obudim dogajanja v zvezi s tem projektom. Intenzivno delo razvoja je potekalo od maja 2000 do marca

2002, ko je bila obleka predstavljena na modni reviji v okviru čebelarskega seminarja v Celju.

Po nekaterih prejšnjih poskusih ter predstavitvi unikatne zamisli čebelarske obleke na čebelarskem seminarju v Celju leta 2000 – skreirala in izdelala jo je gđc. Sonja Vozelj, je ta predstavitev znova zbudila zanimanje za enotno čebelarsko obleko, lahko rečemo tudi uniformo. Zato je bila pri ČZS imenovana posebna komisija, v katero smo pritegnili tudi ljubljansko naravoslovnotehniško fakulteto – oddelek za oblikovanje tekstilij, natančneje gospo Vesno Gaberščik - Ilgo, izr. prof., akademsko slikarko, ki je s svojimi študenti zbrala potrebno zgodovinsko in asociacijsko gradivo, na podlagi katerega so potem neobremenjeno izdelali kar zajetno število zanimivih predlogov kreacij. Komisija, katere člani smo bili gđc. Jasna Kralj, ga. Vesna Gaberščik Ilgo, gđc. Sonja Vozelj, g. Franc Šivic, g. Andrej Sever, g. Matjaž Vehovec in Janez Levstik, smo na drugem sestanku konec januarja 2001 naredili ožji izbor kreacij ter definirali namembnost, uporabnost in smer prihodnjega oblikovanja čebelarske obleke, ki naj bi bila bolj klasično športno oblikovana.

Sprejeto je bilo mnenje večine, da naj bo obleka namenjena tako za slovesne kot tudi za poslovne priložnosti. Kreacijsko gradivo je v celostno podobo strnila in oblikovala takratna študentka Urška Homan iz Škofje Loke, ki je izdelala tudi idejni motiv za ovratne rute. Tega sem zaradi prevelike abstraktnosti še nekoliko korigiral v prepoznavnejše čebelice.

Na podlagi vseh teh usmeritev sem se odločil za temeljno barvno osnovo obleke, to je za barvo starejšega satovja, ter likovno oblikoval vzorec materiala v obliki satovja za telovnike. Tega so izdelali v tovarni Svilanit Kamnik, v kateri so pozneje izdelali tudi kravate.

Med možnimi proizvajalci, ki so se odzvali na razpis za izdelavo obleke, je bilo tedaj kot najustreznejše izbrano manjše družinsko podjetje Bunny, d. o. o., iz Nazarij, klobuke je izdelova-

lo naše največje tovrstno podjetje Šešir iz Škofje Loke. Ovratne svilene rute, ki naj bi jih v kombinaciji z belo srajco z ruskim ovratnikom in nabranimi rokavi nosili namesto kravate, je iz Italije prav tako zagotovilo podjetje Bunny, d. o. o. Leseno povoščeno sponko v obliki ukrivljene panjske končnice (ideja g. Vehovca) je izdelal rezbar Alojz Rak iz Dolenjega Boštanja. Žal se večina čebelarjev ni odločila za uporabo tovrstne, sicer mogoče še lepše kombinacije namesto klasičnih srajc in kravate (verjetno zaradi zahtevnosti nameščanja).

V zadnjem času pa sem opazil velika barvna odstopanja pri novih dobavah materiala, predvsem za telovnik. Ker to izničuje barvno usklajenost, tega gotovo ne bi smeli dopustiti. Žakardni saten, ki sem ga oblikoval v obliki satovja, bi moral biti oblikovno in barvno zaščiten, pa žal nihče ni zbral toliko energije in denarja, da bi bil to tudi uresničil. Pojavljajo se tudi različne težnje v zvezi s klobukom. Toda k tej obleki je bil oblikovan in izbran enoten klobuk za ženske in moške, edina razlika je le stran, na kateri je okrasna



Družina Hočevar iz okolice Šentjerneja ob ČCS na Brdu pri Lukovici leta 2002

zanka na traku okrog klobuka. Zelo moteče je, kadar nekateri ta klobuk pomečkajo, mu vihajo krajce, češ da so ga včasih tako nosili. Toda zdaj ni pomembno, kakšnega in kako so ga nosili včasih. Prav tako ni spodobno nositi klobuka na glavi preveč nagnjenega nazaj ali postrani, niti imeti pod vratom razpeto srajco ali zavihane rokave ... K obleki nikakor ne pristajajo niti svetli čevlji ali celo nogavice, ki so svetlejšje od hlač. Vsa ta dejstva izničijo vrednost slovesne obleke in kažejo na »neotesanost« človeka, ki to obleko nosi. Pri tem so torej zelo pomembne zakonitosti sodobnega kulturnega oblačenja, zato jih v nobenem primeru ne smemo kršiti.

Upam, da bodo to obleko kupili še številni slovenski čebelarji in čebelarke ter jo s ponosom in kulturno nosili. ■



O ohranjanju slovenske čebelarске kulturne dediščine v minulih dveh desetletjih

Franc Šivic, podpredsednik ČZS

Verjetno je bila eden izmed večjih podvigov na tem področju obnovitev kapele na Lanšprežu, zadnjem počivališču Petra Pavla Glavarja, enega od stebrov naše čebelarске zgodovine. Misel o obnoviti skoraj porušene stavbe se je porodila že leta 1973, ko je bil predsednik ČZS Valentin Benedičič, vendar so bila prva resnejša dela izvedena precej pozneje. Največje breme obnove so nosili člani dolensko - belokranjske zveze čebelarjev, ki ji je takrat predsedoval Mirko Pavlin iz Semiča, pozneje pa so delo nadaljevali predvsem trebanjski čebelarji pod vodstvom Toneta Koželja. V nekaj letih so najprej preuredili notranjost kapele, potem pa so temeljito obnovili še znameniti kozolec in vodnjak ter odstranili grmovje v okolici poslopja. Kapela je zdaj na ogled obiskovalcem, ki si želijo ogledati Glavarjev grob, in je zadnja postaja na turistični oz. romarski poti od Komende do Lanšpreža.

Pomemben podvig sta bili tudi obnova Janševega čebelnjaka in ureditev njegove okolice na Breznici, kjer so večino dela opravili domači čebelarji. Poleg Čebelarskega muzeja v Radovljici je Janšev čebelnjak brez dvoma ena največjih čebelarških kulturnih znamenitosti na Gorenjskem.

Pozabiti ne smemo niti na knjigo z naslovom »Živeti s čebelami«, ki je izšla leta 2003 v šestih jezikih in ki v besedi in sliki predstavlja slovensko čebelarstvo nekdaj in dandanes. Kot darilo so jo prejeli vsi tisti udeleženci svetovnega kongresa Apimondia 2003 v Ljubljani, ki so plačali polno kotizacijo. Z njimi je knjiga odpotovala na vse celine sveta in je še danes lepa promocija za Slovenijo kot čebelarско deželo.



Obnovljena kapela na Lanšprežu



Spominska plošča Emilu Rothschützu

Foto: zaslužni prof. dr. Andrej Šalehar

V okviru komisije za čebelarско kulturno dediščino smo med leti 2002 in 2009 pripravili pet polnih multimedijskih predstavitev, in sicer: »Peter Pavel Glavar pripoveduje«, »Anton Janša«, »Anton Žnidaršič«, »Slovenija, domovina kranjske čebele«, in »Janko Pislak«. Vse te predstavitve so na voljo našim čebelarjem na DVD-zgoščenki. Pozneje smo sodelovali še pri nastajanju filma o čebelaršem turizmu in pri TV-filmu v petih nadaljevanjih z naslovom »Slovenska čebelarška kulturna dediščina«, ki so jo predvajale in jo še predvajajo različne slovenske lokalne TV-postaje. Leta 2011 smo skupaj z glasbeno skupino Čuki in ribičem Pepetom sodelovali še pri otroškem filmu o čebeli. Namen tega projekta je na poseben način približati čebelarstvo našim najmlajšim.

Pomemben dogodek minulega leta 2011 je bil tudi zelo odmeven simpozij o družini Rothschütz z odkritjem doprsnega kipa najpomembnejšemu članu te družine - Emilu Rothschützu v Višnji Gori. Največ dela pri tem sta opravila zaslužni prof. dr. Andrej Šalehar in član naše komisije Tone Koželj. Njima gre zahvala, da je baron Emil Rothschütz dobil v slovenski čebelarški zgodovini tisto mesto, ki mu zaradi njegovih številnih zaslug na področju čebelarstva, zlasti pa na področju promocije kranjske čebele v svetu, tudi pripada.

Seveda je bilo v tem obdobju še veliko dogodkov, ki so povezani z delom članov komisije za čebelarško kulturno dediščino, vendar smo zaradi omejenega obsega jubilejne številke Slovenskega čebelarja navedli samo najpomembnejše. ■



O čebelarstvu

Franc Šivic, podpredsednik ČZS

Ne morem reči, da je pojem čebelarstvo zrasel na slovenskem zelniku, saj se z njim ukvarjajo tudi nekatera čebelarstva v tujini. Res pa je, da smo se pri nas razvoja te nove dejavnosti, ki jo lahko imenujemo tudi »dodana vrednost« v čebelarstvu, v okviru ČZS lotili organizirano.

Čebelarstvo pri nas se je razmahnilo predvsem leta 2003, ko smo organizirali svetovni čebelarški kongres Apimondia. Tedaj je več čebelarjev iz različnih delov naše domovine ugotovilo, da bi se vrata njihovih domov splašalo odpreti turistom, domačim in tujim, ter jim poleg čebeljih pridelkov ponuditi še nekaj več. Ugotovili so, da je čebelarstvo za številne ljudi velika neznanka, kljub temu pa izjemno zanimiva. Čebelarji veliko vemo o življenju čebel, o odnosih med čebelami in okoljem, o zdravilnosti čebeljih pridelkov ter o blagodejnih vplivih neposrednega dela s čebelami na telo in duha. Za čebelarje je značilen veder pogled na življenje. Moj prijatelj iz Italije dr. Renato Garibaldi ugotavlja, da med čebelarji doslej ni srečal niti enega, ki bi trpel za kakršno koli obliko depresije, čeprav je med prebivalci Furlanije kar 8 odstotkov duševnih bolnikov s takšno diagnozo, to pa je velik problem tudi za zdravstvo. Zakaj o teh stvareh ne bi spregovorili tudi drugim ljudem? Iz izkušnje vem, da radi prisluhnejo našim zgodbam.

V Sloveniji se vsako leto kak čebelar odloči, da se bo usmeril v čebelarstvo. Največ jih je v krajih, kjer ta pomembna gospodarska panoga, torej turizem, že cveti, na primer v okolici zdravilišč s termalno vodo ali v drugih večjih turističnih središčih. Brez dvoma omogočajo dragoceno dodatno ponudbo kraja, zlasti za tiste turiste, ki prisegajo na zdravo naravno okolje. Pri tej ponudbi je seveda pomembno, da ima čebelar dar govora, da zna torej svoje znanje primerno ubesediti.

V okviru naše komisije za ohranjanje čebelarstva kulturne dediščine organiziramo vsako prvo decembrsko soboto že tradicionalni dan čebelarstva turizma, ki vsakič privabi veliko obiskovalcev, zlasti čebelarjev, pa tudi predstavnikov turističnih organizacij, ki jih zanimajo novi turistični produkti, med katere vsekakor spada tudi čebelarstvo. Na ta dan imajo lepo priložnost za svojo javno predstavitev novi ponudniki čebelarstva turizma.



Brošura »Domovina odličnih čebelarjev – čebelarstvo turistične poti«

Foto: Arhiv ČZS

Leta 2009 smo na kongresu Apimondie v Franciji prejeli zlato medaljo za brošuro z naslovom »Domovina odličnih čebelarjev«. V njej smo opisali zanimivosti slovenskega čebelarstva ter še posebej predstavili 15 enodnevni čebelarški turistični poti. Nagrado smo dobili zato, ker je bilo to izvirno delo, kakršnega do tedaj ni predstavil še nihče, seveda pa je na odločitev žirije vplivalo še nekaj drugih dejavnikov, med drugimi dobro oblikovanje in kakovostna fotografija. Ta brošura v slovenskem, nemškem, angleškem in francoskem jeziku je veliko pripomogla, da je Slovenija v čebelarstvu svetu še bolj prepoznavna, kot je bila doslej.

Da je zanimanje za čebelarstvo veliko, je pokazala tudi nenavadno velika udeležba turističnih vodnikov iz različnih delov Slovenije na seminarju o osnovah čebelarjenja, ki smo ga novembra 2011 pripravili na sedežu ČZS. Ob koncu seminarja so se udeleženci zahvalili organizatorjem, da so opravili odlično informativno delo, hkrati pa so izrazili željo, da bi naša organizacija podobna izobraževanja za vodnike in druge turistične delavce nadaljevala tudi v prihodnje.

Ena še ena zanimivost. Na naš predlog je izvršni odbor Apimondie leta 2011 na svetovnem čebelarškem kongresu v Buenos Aires sprejel sklep, da je treba v okviru te mednarodne čebelarstva organizacije ustanoviti komisijo za čebelarstvo turizem, ki bo v svetu promovirala tovrstno turistično dejavnost. Kot prva članica je bila v komisijo sprejeta Slovenija. ■



Leta 2008 smo dobili Čebelarstvo knjižnico Janeza Goličnika

Anton Tomec, tajnik Čebelarstva Slovenije

Čebelarstvo Slovenije ima bogat fond knjižnega in revijalnega gradiva s področja čebelarstva. V stoletju svojega delovanja je ČZS del tega knjižnega fonda pridobila od čebelarjev ali njihovih sorodnikov, ki so čebelarstvo knjige v zasebni lasti podarjali svoji organizaciji, del jih je pridobila z izmenjavo med izdajateljmi čebelarstva literature, del pa z njenim dokupom. Knjižno gradivo je bilo ves čas skrbno urejeno, šele po zgraditvi Čebelarstva centra Slovenije pa smo pridobili možnost, da smo v posebnem prostoru uredili ustrezno opremo za našo strokovno knjižnico.



Foto: Marko Boriko

Slovesno odprtje knjižnice 10. oktobra 2008

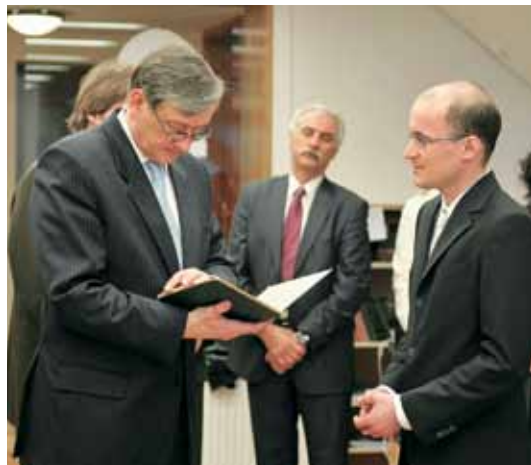


Foto: Bobo

Obisk predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka v knjižnici v letu 2009

Na predlog Čebelarstva Slovenije SA-ŠA smo našo knjižnico poimenovali po Janezu Goličniku, ki je leta 1792 prevedel v slovenski jezik in izdal Janšev »Popolni nauk za vse čebelarje«. Leta 2008 smo se s sredstvi iz Programa javne svetovalne službe v čebelarstvu lotili projekta »Čebelarstvo knjižnica Janeza Goličnika pri Čebelarstvu Slovenije«.

Najprej smo uredili projektno dokumentacijo. Projektno nalogo, ki je opredeljevala ureditev in hrambo približno 3000 obstoječih enot knjižnega in revijalnega gradiva, opremo knjižnice ter možnosti za uporabo in delovanje knjižnice, je pripravila delovna skupina, v kateri so sodelovali prof. dr. Viktor Majdič, Franc Šivic in Anton Tomec, na podlagi tega pa je projektantka ga. Mateja Dekleva izdelala ureditveni načrt knjižnice. Za izvajalca gradbenih in obrtniških

del ter za dobavitelja opreme je bilo na podlagi javnega razpisa izbrano podjetje Lesnina inženiring, d. d., Ljubljana.

Za »Čebelarstvo knjižnico Janeza Goličnika pri Čebelarstvu Slovenije« je ČZS namenila mansardni prostor s površino 150 m² v vzhodnem traktu Čebelarstva centra Slovenije. Prostor je bilo treba najprej gradbeno urediti, napeljati strojne in električne instalacije ter vgraditi strešna okna. Ogrevanje prostora knjižnice in električne instalacije so vezani na sistem ogrevanja Čebelarstva centra Slovenije, v prostor pa sta vgrajeni tudi klimatska naprava ter oprema za prezračevanje.

V urejene prostore smo namestili knjižnično opremo – zastekljene regale za približno 5000 knjižnih enot, ki knjižno gradivo varujejo pred prahom in odtujitvijo –, opremo za shranjevanje medijev z elektronskimi zapisi, opremo za zvočne ter slikovne predstavitve ter opremo za reproduciranje gradiv.

V sodelovanju z Matično knjižnico Kamnik smo pripravili načrt postavitve gradiva, postavitvenih vrstitev UDK ter označevalnih napisov. »Čebelarstvo knjižnico Janeza Goličnika pri Čebelarstvu Slovenije« smo takoj vključili v vzajemno bazo COBISS, tako da je dostopna tudi prek elektronskih medijev. V to bazo je do zdaj vnesenih približno 3.500 enot gradiva, zagotovljena pa sta stalen dokup gradiv in izmenjava strokovnega revijalnega tiska, s katerim bogatimo fond naše knjižnice. Knjižnica je odprta vsak delovni četrtek od 13. do 17. ure. Za zdaj ima knjižnica predvsem čitalniški in študijski značaj, načrtujemo pa, da bomo v prihodnje knjižna gradiva tudi izposojali.

Čebelarstvo knjižnico Janeza Goličnika smo slovesno odprli 10. oktobra 2008, ob tej priložnosti pa smo se spomnili tudi 110-letnice nepretrganega izhajanja Slovenskega čebelarja, izšel pa je tudi Čebelarski terminološki slovar. V letu 2009 je našo knjižnico obiskal predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk.

V naši knjižnici med drugim hranimo tudi vse letnike Slovenskega čebelarja in še vrsto drugih ime-

nitnih strokovnih čebelarskih knjig, med katerimi so nekatere pravi knjižni biseri. Po dosegljivih podatkih sodi Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika med prvih pet specialnih čebelarskih knjižnic in na to smo upravičeno lahko ponosni. Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika je dosegljiva na www.czs.si/knjiznica.php ter na spletni strani COBISS (cobiss.izum.si > COBISS > specialne knjižnice, drugo > Čebelarska zveza Slovenije, Lukovica). ■



Čebelarski muzej v obdobju od leta 1991 do 2011

Ida Gnilšak, kustosinja v Čebelarskem muzeju v Radovljici

Poslanstvo Čebelarskega muzeja v Radovljici je skrb za čebelarstvo kulturno dediščino. Muzej zbira gradivo, ga hrani, varuje, preučuje, predstavlja in popularizira.

Po veliki prenovi muzeja leta 1973, ob 200. obletnici smrti Antona Janše, se je leta 1995 z obnavljanjem prostorov začela druga prenova. V naslednjih dveh letih je bila zbirka dopolnjena s predstavitev tipičnega čebelnjaka v naravni velikosti, sodobnega čebelarskega orodja in popisom čebelarjevih opravil. Prenovljen je bil tudi vstopni prostor, ki je bil prvotno uvodni del zbirke, tako da je postal sprejemni prostor za obiskovalce in muzejska trgovina.

Leta 2000 je bila odprta prenovljena in dopolnjena stalna razstava. Zbirka je dobila novo vsebinsko zasnovano, v okviru katere so poudarjene predstavitve »kranjske čebele«, panjskih končnic ter pomembnih čebelarjev in čebelarskih piscev.

Stalno razstavo dopolnjuje potujoča razstava panjskih končnic, s katero Čebelarski muzej domačo in tujo javnost seznanja z bogato tradicijo in posebnostjo slovenskega čebelarstva.

Med pomembnejšimi so bila gostovanja razstave v Nemčiji (Bavarski nacionalni muzej /Bayerisches Nationalmuseum v Münchnu leta 1991 ter v muzeju, ki se ukvarja z zgodovino kmetijstva v Berlinu leta 2000), Belgiji (Bruselj, Palača Evropskega parlamenta leta 2001 ter v okviru spremljajočega programa slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije leta 2008, prav tako v Bruslju), na Danskem (odprta v muzeju z manjšo čebelarsko zbirko v kraju Randers pri Århusu leta 2002 se je udeležil Asger Joergenson, takratni predsednik APIMONDIE), Irskem (v kraju Limerick, ki je bil leta 2004 gostitelj Slovenije kot nove članice Evropske unije) in v Fran-



Foto: Miran Kambič

Čebelarski muzej v Radovljici: predstavitev gozdne čebelarjenja in kranjčev iz l. 2000

ciji (Pariz leta 2007, razstava je bila precej odmevna med francoskimi čebelarji).

Z občasnimi priložnostnimi razstavami, ki jih spremljajo zgibanke s krajšimi pojasnjevalnimi besedili, muzej dopolnjuje vedenje o čebelarstvu in spodbuja zanimanje zanj. Na občasnih razstavah so bili prikazani npr. slovenski čebelnjaki, simbolika čebele in svečarska obrt na Slovenskem. Sodelovanje z okoliškim vrtcem je sklenila razstava izdelkov otrok, ki so vse leto spoznavali čebelo in se srečevali s čebelarjem. Zahtevnejšim obiskovalcem so namenjene specializirane razstave, kakršna je bila npr. predstavitev magistrske naloge o raziskovanju barv na panjskih končnicah. Zadnja leta so bila predstavljena čebelarska društva posameznih regij (leta 2003 domače čebelarsko društvo na razstavi »120 let Čebelarskega društva Radovljica«, 2004 je sledila razstava »O čebelarskih društvih na Štajerskem. Čebelarji in društva v prvih desetletjih«, 2005 razstavi »O čebelarjih in čebelarskih društvih na Notranjskem« in »Ob 40-letnici Plemenilne post-

aje Anton Janša pod Zelenico«, 2006 »O čebelarjih in čebelarstvih na Goriškem in Tolminskem« in 2008 »Čebelarstvo na Dolenjskem« v sodelovanju z Dolenjskim muzejem iz Novega mesta).

K popularizaciji čebelarstva in čebelarške dediščine sodi tudi objavljane strokovnih besedil. V zvezi s tem velja omeniti zbornik *Kranjska čebela*, ki ga je Čebelarški muzej izdal ob mednarodnem čebelarškem kongresu Apimondie.¹

Zbornik je zbir poljudnostrokovnih prispevkov o slovenskem čebelarstvu in čebelarški dediščini. Več člankov, ki so jih napisali slovenski čebelarški strokovnjaki, se navezuje na čebelo, čebelarjenje in čebelje pridelke. Preostala besedila seznanjajo bralca z značilnostmi in posebnostmi čebelarstva v Sloveniji ter z njim povezano bogato tradicijo.

Ob gostovanju razstave panjskih končnic v Parizu je izšel poseben katalog.² V slikovno bogati publikaciji, z besedilom v slovenskem, angleškem in francoskem jeziku, so objavljene fotografije pa-

1 Kranjska čebela. Tradicija in dediščina v sodobnem čebelarstvu na Slovenskem. The Carniolan bee. Tradition and heritage in modern beekeeping in Slovenia (ur. Ida Gnilšak), Radovljica 2003.

2 Ida Gnilšak: Poslikane panjske končnice. Iz zbirke Čebelarškega muzeja v Radovljici/ Painted beehive panels. From the collection of the Museum of Apiculture in Radovljica/ Les frontons de ruche peintes. De la collection du Musée apicole de Radovljica, Radovljica 2007.

njskih končnic, izbranih iz stalne in potujoče razstave Čebelarškega muzeja.

Najmlajšim je namenjena knjiga o čebelici Medki. Ilustrator Marjan Manček je leta 1992 narisal 20 ilustracij o čebeljih opravilih. Te so bile občasno razstavljene kot dopolnilo biološke sobe. Leta 1997 so bile izdane v knjigi z dodanimi razlagami čebelarških izrazov, leta 2005 pa je knjiga izšla še v angleškem jeziku.³

Muzej hrani originalni rokopis potujočega čebelarškega učitelja Ivana Jurančiča iz leta 1888. Izdelan je bil prepis, ki je leta 2004 izšel v sodelovanju s Čebelarško zvezo Slovenije.⁴ Tako je širša javnost dobila vpogled v Jurančičevo delo, ki izkazuje avtorjevo dobro poznavanje čebelarstva v tistem času.

Dvajsetletno obdobje muzej končuje s pravo na širitev muzeja. Stalna razstava bo dopolnjena z novo pridobljenim gradivom in dodatnimi čebelarškimi temami, novi večnamenski prostor, ki bo namenjen za predavanja, delavnice in strokovna srečanja, pa bo oživil muzej. ■

3 Marjan Manček, Iz dnevnika čebelice Medke, Radovljica 1997; Marjan Manček, From Hunny-Bee's Diary, Radovljica 2005.

4 Čebeloreja. Kratak in lahkoumeven navod k umnemu čebelarstvu (ur. Ida Gnilšak), Radovljica 2004.



Pregled literature, ki jo je v minulih dveh desetletjih izdala ČZS

Marko Borko, vodja izobraževanja in usposabljanja

Od leta 1991–2011 je Čebelarška zveza Slovenije (do leta 1996 imenovana še Zveza čebelarških društev Slovenije) izdala večje število publikacij. V nadaljevanju navajamo seznam izdane literature v založništvu Čebelarške zveze Slovenije v minulih dveh desetletjih, in sicer po letnicah izdaje ter po abecednem vrstnem redu avtorjev. V seznamu ne navajamo številnih publikacij čebelarških društev ter območnih čebelarških zvez, ki so sicer člani Čebelarške zveze Slovenije. V seznamu tudi ne navajamo izdanih razglednic, letakov, plakatov ter zgibank, ki jih je v tem obdobju izšlo kar nekaj.

1991

/

1992

/

1993

/

1994

Skok, M., et. al. (1994): *Zbornik referatov – Republiški čebelarški seminar*. Ljubljana: Zveza čebelarških društev Slovenije.

1995

Mihelič, J., ur. (1995): *Zbornik referatov XVIII. posveta čebelarjev v Polju pri Ljubljani, 11. februarja 1995*. Ljubljana: Zveza čebelarških društev za Slovenijo.

1996

Mihelič, J., ur. (1996): *Zbornik referatov XIX. povelja čebelarjev v Polju pri Ljubljani leta 1996*. Ljubljana: Čebelarstva zveza Slovenije.

1997

Mihelič, J., ur. (1997): *Zbornik referatov XX. povelja čebelarjev v Celju leta 1997*. Ljubljana: Čebelarstva zveza Slovenije.

1998

Mihelič, J., in J. Božič, ur. (1998): *Zbornik predavanj XXI. državnega čebelarskega seminarja, Celje 1998*. Ljubljana: Čebelarstva zveza Slovenije.

Mlaker - Šumenjak, M. (1998): *Čebela se predstavi: učbenik z delovnimi nalogami za čebelarske krožkarje*. Ljubljana: Čebelarstva zveza Slovenije.

1999

Čebelarstva zveza Slovenije (1999): *Prvi čebelarski mojstri: spominski almanah čebelarskih mojstrov: izobraževanje od 26. 2. 1999 do 18. 12. 1999*. Ljubljana: Čebelarstva zveza Slovenije.

Golob, T. (1999): *Pridelava in kontrola medu v okviru kolektivne blagovne znamke za slovenski med*. Ljubljana: Čebelarstva zveza Slovenije, Komisija za blagovno znamko: Biotehniška fakulteta, Oddelek za živilstvo, Katedra za vrednotenje živil.

Mihelič, J., in J. Božič, ur. (1999): *Zbornik predavanj XXII. državnega čebelarskega seminarja, Celje 1999*. Ljubljana: Čebelarstva zveza Slovenije.

2000

Mihelič, J., ur. (2000): *Zbornik predavanj XXIII. državnega čebelarskega seminarja, Celje 2000*. Ljubljana: Čebelarstva zveza Slovenije.

2001

Mihelič, J., ur. (2001): *Zbornik predavanj XXIV. državnega čebelarskega seminarja, Celje 2001*. Ljubljana: Čebelarstva zveza Slovenije.

2002

Jenko - Rogelj, M., et al. (2002): *Čebelarski priročnik Čebelarske zveze Slovenije*. Lukovica: Čebelarstva zveza Slovenije.

Mihelič, J., ur. (2002): *Bilten Čebelarskega centra Slovenije*. Lukovica: Čebelarstva zveza Slovenije.

Mihelič, J., ur. (2002): *Zbornik predavanj XXV. državnega čebelarskega seminarja, Celje 2002*. Ljubljana: Čebelarstva zveza Slovenije.

Mlaker - Šumenjak, M. (2002): *Čebela se predstavi: učbenik z delovnimi nalogami za ljubitelje čebel*. Ljubljana: Čebelarstva zveza Slovenije.

2003

Gregori, J., J. Poklukar, J. Mihelič (2003): *Kranjska čebela (Apis mellifera carnica) v Sloveniji*. Brdo pri Lukovici: Čebelarstva zveza Slovenije.

Gregori, J., J. Poklukar, J. Mihelič (2003): *The Carniolan bee (Apis mellifera carnica) in Slovenia*. Lukovica: Čebelarstva zveza Slovenije.

Mihelič, J., ur. (2003): *Zbornik predavanj XXVI. državnega čebelarskega seminarja, Celje 2003*. Lukovica: Čebelarstva zveza Slovenije.

Poklukar, J., ur. (2003): *Proceedings of the XXXVI-II Congress APIMONDIA, Ljubljana 2003 / XXXVIIIth Apimondia International Apicultural Congress, Ljubljana, Slovenia, August 24-29 2003*. Brdo pri Lukovici: Čebelarstva zveza Slovenije.

2004

Gregori, J., J. Poklukar, J. Mihelič (2004): *L'abeille carniolienne (Apis mellifera carnica) de Slovénie*. Lukovica: Čebelarstva zveza Slovenije.

Janša, A. (2004): *Popolni nauk za vse čebelarje* (priredil Franc Prezelj). Brdo pri Lukovici: Čebelarstva zveza Slovenije.

Jurančič, I. (2004): *Čebeloreja: kratek in lahkoumeven navod k umnemu čebelarstvu po najnovejših pravilih in skušnjah s posebnim ozrom na Dzierzonove panje in njegova vodila: s 50 dodanimi podobami*. Brdo pri Lukovici: Čebelarstva zveza Slovenije; Radovljica: MRO - Čebelarski muzej; Maribor: Čebelarstva zveza društev; Ptuj: Čebelarstva zveza.

Meglič, M. (2004): *Čebelji pridelki - pridobivanje in trženje*. Brdo pri Lukovici: Čebelarstva zveza Slovenije.

Mihelič, J., ur. (2004): *Zbornik predavanj XXVII. državnega čebelarskega seminarja, Celje 2004*. Lukovica: Čebelarstva zveza Slovenije.

Nikoloski, T., P. Ribič (2004): *Zeliščno-čebelarska učna pot: predstavitev vrta medovitih rastlin*. Brdo pri Lukovici: Čebelarstva zveza Slovenije.

Poklukar, J., et al. (2004): *Razvoj slovenskega čebelarstva: smernice za obdobje 2004-2009*. Brdo pri Lukovici: Čebelarstva zveza Slovenije.

Šivic, F., in J. Zupan (2004): *Obujeni spomin: ob 220. obletnici smrti Petra Pavla Glavarja*. Lukovica: Čebelarstva zveza Slovenije.

2005

Mihelič, J., ur. (2005): *Zbornik referatov XXVIII. državnega čebelarskega seminarja, Celje 2005*. Lukovica: Čebelarstva zveza Slovenije.

2006

- Grebenšek, A., et al. (2006): *Šola čebelarjenja Anton Janša pri Čebelarški zvezi Slovenije Brdo pri Lukovici: zbornik strokovnih podlag in dokumentov*. Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije.
- Meglič, M. (2006): *Program usposabljanja čebelarjev na področju zatiranja varoje: gradivo za čebelarje. I. del: Seminar*. Lukovica: Čebelarška zveza Slovenije.
- Mihelič, J., ur. (2006): *Zbornik predavanj XXIX. državnega čebelarskega seminarja, Celje 2006*. Lukovica: Čebelarška zveza Slovenije.
- Veljanovski Geremia, V., et al. (2006): *Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu na načelih sistema HACCP*. Lukovica: Čebelarška zveza Slovenije.

2007

- Čebelarška zveza Slovenije (2007): *Čebelica, moja prijateljica*. Lukovica: Čebelarška zveza Slovenije, Čebelarška svetovalna služba.
- Gregori, J., ur. (2007): *Slovenija – domovina kranjske čebele: Vzrejno delo in vzrejevalci*. Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije, Čebelarška svetovalna služba.
- Meglič, M. (2007): *Program usposabljanja čebelarjev na področju zatiranja varoje: gradivo za čebelarje*. Lukovica: Čebelarška zveza Slovenije.
- Meglič, M., V. Auguštin (2007): *Varoja, čebela, čebelar*. Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije.
- Mihelič, J., ur. (2007): *Zbornik XXX. državnega čebelarskega posveta, Celje, 17. in 18. marec 2007*. Lukovica: Čebelarška zveza Slovenije.
- Šivic, F., ur. (2007): *Domovina odličnih čebelarjev: Čebelarške turistične poti*. Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije.

2008

- Auguštin, V., ur. (2008): *Čebelarški dnevnik: dnevnik veterinarskih posegov*. Čebelarška zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu
- Auguštin, V., ur. (2008): *Čebelarški zbornik, Celje, 2008*. Lukovica: Čebelarška zveza Slovenije.
- Bokal, L., ur. (2008): *Čebelarški terminološki slovar*. Lukovica: Čebelarška zveza Slovenije, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Čebelarška zveza Slovenije (2008): *S čebelo do medu [videoposnetek]*. Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu.

- Gregori, J., ur. (2008): *La Slovénie - pays de l'abeille carniolienne: Élevage et éleveurs*. Lukovica: Čebelarška zveza Slovenije, Čebelarška svetovalna služba.
- Gregori, J., ur. (2008): *Slovenia: the homeland of the Carniolan bee: selective breeding and breeders*. Lukovica: Čebelarška zveza Slovenije, Čebelarška svetovalna služba.
- Gregori, J., ur. (2008): *Slowenien – Heimat der Krainer Biene: Zuchtarbeit und Züchter*. Lukovica: Čebelarška zveza Slovenije, Čebelarška svetovalna služba.
- Kandolf, A., et al. (2008): *Cvetni prah*. Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije.
- Kandolf, A., et al. (2008): *Med – značilnosti slovenskega medu*. Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije.
- Magdič, T., ur. (2008): *Čebelica, moja prijateljica. Medeni zajtrk v vrtcih: zbornik vtisov dobrodelno-izobraževalne akcije En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev v naših vrtcih*. Lukovica: Čebelarška zveza Slovenije, Čebelarška svetovalna služba.
- Šivic, F. (2008): *Čebelarstvo [videoposnetek]*, Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije.
- Zdešar, P., ur. (2008): *Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje I*. Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije.
- Zupančič, M., et al. (2008): *Ekološko čebelarjenje*. Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije.

2009

- Auguštin, V., ur. (2009): *Čebelarški zbornik, Celje, 2009*. Lukovica: Čebelarška zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu.
- Borko, M., ur. (2009): *Peter Pavel Glavar: zbornik prispevkov s Simpozija Grm Novo mesto 2009*. Lukovica: Čebelarška zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu.
- Božič, J. (2009): *Recepture izdelkov iz čebeljih pridelkov: pridelava in priprava osnovnih surovin, priprava polizdelkov, predstavitev priprave posameznih izdelkov*. Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije.
- Čebelarška zveza Slovenije (2009): *1. čebelarški simpozij, Brdo pri Lukovici, 28. 2. 2009 [videoposnetek]*. Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije.
- Čebelarška zveza Slovenije (2009): *Varoja [videoposnetek]*. Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu.
- Košir Kropivšek, A., et al. (2009): *Čebela: ustvarjalne ideje*. Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije.

Lilek, N., ur. (2009): *Propolis*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.

2010

Auguštin, V., ur. (2010): *Čebelarski zbornik, Celje, 2010*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu.

Auguštin, V., et al. (2010): *Pridelava in predelava voska*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.

Božič, J., ur. (2010): *Programme and the book of abstracts / 3rd Apimondia International Forum on Apitherapy and 2nd Apimondia International Forum on Apiquality, September 28–October 2, 2010, Ljubljana, Maribor, Bled, Lipica, Dolenjske Toplice*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.

Čebelarska zveza Slovenije (2010): *With bees to honey [videoposnetek]*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu.

Grad, J., et al., (2010): *Pomembni in ogroženi oprashevalci: Čmrlji v Sloveniji*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.

Juvanec, B. (2010): *Slovenski čebeljak*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.

Senič, L., in P. Kozmus, ur. (2010): *Zbornik povzetkov / 1. mednarodna konferenca čebelarskih organizacij, Laško, Slovenija, 27. september 2010*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.

Urh, M. (2010): *Moj panj pred 100 leti in danes: zbornik*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.

2011

Auguštin, V., ur. (2011): *Čebelarski zbornik, Celje, 2011*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu.

Gregori, J., ur. (2011): *Obstoja pa ena pridna in utrjena čebela, taka je kranjska*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.

Mlaker - Šumenjak, M. (2011): *Čebela se predstavi. Učbenik za ljubitelje čebel*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.

Mlaker - Šumenjak, M. (2011): *Čebela se predstavi. Delovni zvezek za ljubitelje čebel*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.

Noč, B., A. Kandolf (2011): *Tehnološki nasveti za pridobivanje varnega in kakovostnega medu ter označevanje medu*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.

Ribič, I., J. Potrebuješ (2011): *Kranjska sivka [videoposnetek]*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.

Skupina avtorjev (2011): *Brez čebel ni življenja: posadi rožo za čebelo*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.

Zdešar, P., ur. (2011): *Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje II*. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije. ■

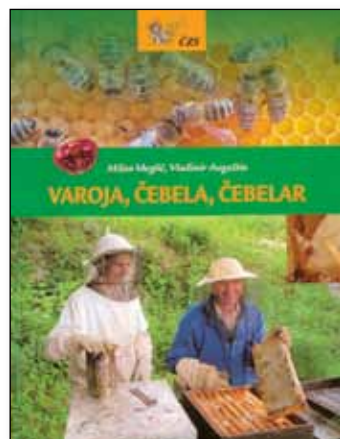
Vir: <http://www.cobiss.si/>, pregledano 7. 12. 2011.



Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje I.



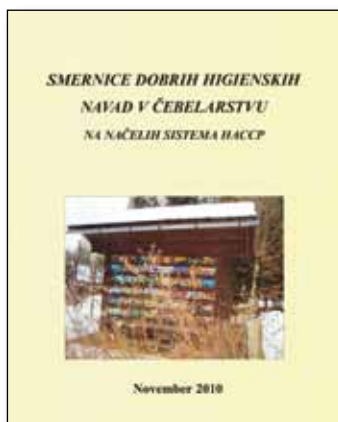
Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje II



Varoja, čebela, čebelar



Čebela se predstavi



Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu na načelih sistema HACCP



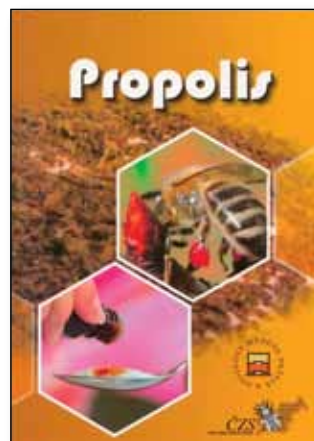
Ekološko čebelarjenje



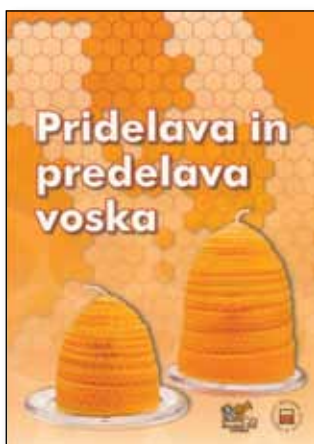
Med - Značilnosti slovenskega medu



Cvetni prah



Propolis



Pridelava in predelava voska



Slovenski čebelnjak



Obstoja pa ena pridna in utrjena čebela, taka je kranjska



- sedež Čebelarске zveze Slovenije, Javne svetovalne službe v čebelarstvu
- kongresne dvorane s pripadajočo opremo za seminarje, posvete poslovna srečanja in konference
- čebelarski turizem: možnost organiziranja naravoslovnih dni, šole v naravi in čebelarskih taborov, ogledi čebelarstva: program za odrasle in otroke
- gostinska ponudba s prenočišči
- trgovina za čebelarsko opremo, darilni izdelki iz čebeljih pridelkov



Čebelarška zveza Slovenije
Javna svetovalna služba v čebelarstvu
Brdo 8, 1225 Lukovica
tel.: +386 1 72 96 100 ● faks: +386 1 72 96 132
info@czs.si ● www.czs.si

Vsem avtorjem besedil in fotografij v jubilejni številki glasila Slovenski čebelar se zahvaljujemo za odpoved avtorskemu honorarju v dobrobit čebelarstva.

Glasilo Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarška zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Spletne strani ČZS: www.czs.si. Slovenski čebelar: www.czs.si/slovenskicebelar.php. Opazovalno-napovedovalna služba: www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php. Avtomatski odzivnik za paše - tel.: (01) 729 61 20. Čebelarška knjižnica Janeza Goličnika: vsak delovni četrtek med 13. in 17. uro, www.czs.si/knjiznica.php. Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si. Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php. Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php.

Kontaktne podatke Čebelarске zveze Slovenije: tajništvo: (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, uredništvo (01) 729 61 14, Anton Tomec, tajnik: (01) 729 61 02, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041 370 409, info@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 040 436 512, nocb@czs.si, Jure Justinek, vodja ONS: 041 644 217, jure.justinek@czs.si, urednik Marko Borko: 051 637 204, marko.borko@czs.si.

Kontaktne podatke Javne svetovalne službe v čebelarstvu: Lidija Senič, vodja službe: 040 436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, spec. za tehnologijo: 040 436 516, vlado.augustin@czs.si, Tanja Magdič, spec. za ekonomiko: 040 436 513, tanja.magdic@czs.si, Andreja Kandolf, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 517, tomaz.samec@czs.si, Nataša Klemencič Štrukelj, administrativna delavka, (01) 729 61 24, 040 436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si.

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Priprava za tisk in tisk: Littera Picta, d. o. o., Barletova cesta 4, 1215 Medvode

Naklada: 7100, Tiskano: 20. 12. 2011

Glasilo Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarška zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.



IMONDIA
- 29. avgust

canharjev dom

CEBELARSKA ZVEZA
SLOVENIJE
1955